

MERSİN SANAT EDEBİYAT

ARALIK / OCAK / ŞUBAT

YIL : 2023 / 2024

SAYI : 10

DURAN AYDIN - BEDRİYE KORKANKORKMAZ - FAİK KANATLI - ORHAN ÖZDEMİR - ALİ F. BİLİR - DİDEM KEREMOĞLU - HASAN ÇELİKKOL - ÖZDEMİR İNCE - SADIK ARSLAN - SABAHATTİN YALKIN - F. SAADET BİLİR - REMZİ KARABULUT - HARUN ÖZMEN - DİLEK EKİCİ - ŞAHİN TAŞ - MİTHAT DELİOĞLU - PETRİCK PÉREZ SÉCHERET / (ÇEVİRİ) ALİ DEMİR - KUBİLAY ALTUNTAŞ - HASAN BURAK BERBER - FATMA GÜLÂRA IŞIK TUĞCU - TAMER AÇIKALIN (ÂŞIK BEÇARE) - AHMET EROĞLU - TURGAY DEĞİRMENCİ - REMZİ GÜLSÜN - ATAÇ ELALMIŞ - AHMET YEŞİL - SERAP ÖZERGİN - MURAI HAVAN - TURHAN SELÇUK - BUĞRA YARARMAN - NURİ ABAÇ - VELİ MERT - DOĞAN AKÇA

VELİ MERT

MERSİN SANAT EDEBİYAT

ÜÇ AYLIK SANAT EDEBİYAT DERGİSİ

Sahibi

MERSİN SANAT EDEBİYAT DERNEĞİ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

O.Erkan Özaydın

Editörler

O. Erkan ÖZAYDIN - Ali F. BİLİR

Ferhat İŞLEK - Orhan ÖZDEMİR

Yayın Kurulu

Ali F. BİLİR - Orhan ÖZDEMİR

Aydan YALÇIN - Ferhat İŞLEK

Kapak

"Hasandağı"

ATAÇ ELALMIŞ

140 x 170 cm Tuval Üzerine Yağlıboya
2024

Dergi Tasarım ve Mizanpaj

Erkan Özaydın

İletişim:

Tel: 0536 771 51 59

erkanozaydin48@gmail.com

www.mersinsanatedebiyat.com

Sürdürüm İçin Yıllık 'Bağış'

500TL gereklidir. Dergimize kargo adresi ve telefonu-
nuzu bildiriniz.

Pdf Sürdürüm İçin Bağış 150 TL

MERSİN SANAT EDEBİYAT DERNEĞİ

İş Bankası Mersin Merkez Şube

IBAN NO: TR41 0006 4000 0016 6003 2674 31

Basım Yeri:

Parkur Form Ofset Matbaacılık

Merkez San. Sit.1341. Cad. No: 45

İvedik OSB, Yenimahalle - ANKARA

Sertifika No:42235

ISSN No: 2791-7762

Basım Tarihi:

Şubat 2024

Temsilciler:

Adana - Kubilay ALTUNTAŞ - İzmir - Zeki BÜYÜK-
TANIR -Antakya - Mehmet KARASU Silifke Yaşar
ÖZTÜRK

Mersin Sanat Edebiyat Derneği'nin süreli yayın or-
ganıdır. Yayımlanan yazı ve şiirlerden yazarı so-
rumludur. Dergiye gönderilen yazılar iade edilmez.
Dergimiz ticari amaçlı olmadığı için yazıları dergi-
de yayımlanan yazarlara telif ödenmez. Dergide yer
alan yazılar bütün kullanılmaz, altıntılarda ise der-
ginin adının ve sayfasının belirtilmesi zorunludur.

EDİTÖRDEN...

Kentimizde geçtiğimiz haftalarda gerçekleşen edebi-
yat etkinliklerinden Orhan Pamuk'un 'Mersin Kenti
Edebiyat Ödülü' üzerine önceki sayıda bilgi vermiştim.
Bu ödülün ardından, derneğimizce düzenlenen '2. İlyas
Halil Öykü Ödülü', 8 Ocak'ta Mersin Büyük Şehir
Belediyesi tarafından ödül töreniyle Abidin Yağmur,
Engin Kükrer ve Dilek Ekici'ye verildi. Mersin Büyük
Şehir Belediyesi 3. 'Mersin Roman Ödülü' ve İçel Sanat
Kulübü tarafından verilen 2. 'Rehber Aydın Şiir Ödülü'
de sahiplerine verildi. Öykü ödülü ile ilgili haberimiz
dergimizde yer alıyor.

11-14 Ocak 2024 tarihinde önemli bir diğer
uluslararası edebiyat etkinliği; 'Mersin Edebiyat
Festivali', Mersin Büyük Şehir Belediyesi'nce dü-
zenlenen etkinlikte konuk ülke Fransa'ydı. Festivalde
konferanslar, paneller, atölyeler, imza etkinlikleri,
fotoğraf sergisi, Mersinli yazarların kitap kapakları
sergisi, kitap standları, ve müzik sunumları yer aldı.
Konuk yazarlar ve şairler arasında Nedim Gürsel,
Ahmet Telli, Ayfer Tunç, Metin Cengiz, Claire Lajus,
Michel Cassir, Tuncay Birkan, Mesut Varlık, Sema
Kaygusuz, Jean Portant, Catherine Pont Humbert, Isak
Reyna, Siren İdemen, Jean Poncet, A. Ömer Türkeş,
Yalçın Armağan, Cezmi Koca, Alper Canıgüz, Asuman
Susam, Murat Gülsoy, Tuğrul Keskin, Hakan Bıçakçı,
Aslı Tohumcu, Ümit İnacı, Müesser Yeniay vardı.
Etkinliğin fikir babası Prof. Dr. Cemal Sakallı ile pay-
laştığımız düşünce; 'etkinliğin belgelenmesi ve geleceğe
kalmalı', üzerinde durulması gereken en önemli mesele
olmalı. Yoksa Rafet Van'ın "Buz Üstüne Yazılar"ına
dönüşebilir. Gelişmeleri sizlere bildireceğim.

Dergimizin yayına hazırlandığı günlerde; 14
Şubat 2024 Dünya Öykü Günü'nü, Mezitli'de, Aratos
Tesislerinde, Kütüphane'de kutladık.

Yazar Nursel Duruel, 11 Şubat 2024 tarihinde
kaybettiğimiz yazar arkadaşı Firüzan'la olan dostluğu-
nu anlattı;

"Evimizde çok kalmıştır, yatıya da çok kalmış-
tır. Önce Şişli'de oturuyordu. Biz de Harbiye'deydik.
Evlerimiz yakın olduğu için çok sık görüşüyorduk.
Füzan'ın yazdıklarının birçoğunu daktiloya çekmi-
şimdir. O, yazarken önce yazdıklarının kenarına notlar
düşer, tekrar onlar çoğalır, birşeyler olur, sonra yardım
isterdi. Kendisi çok seri daktilo kullanamıyordu. Çok
sık beraber çalışmışızdır. Bazen onun evinde bazen bi-
zim evde, ilk yıllarda daha çok Füzan'ın evinde; şimdi
evini tarif edicem; Senem bundan hiç hoşlanmayacak,
baştan da söylemişti ama...Füzan, Turhan Selçuk'la

evliyen Mecidiyeköy'de, Ortaklar Caddesi'nde oturuyordu. Turhan Selçuk, salonda pencerenin önünde, ışık alan bir yerde çalışır ve çizirdi. Biz de Fûrûzan'la, küçük bir odası vardı, o küçük odada biraz gülerек, biraz yazarak çalışırdık. Çünkü yazdıklarını söylerken de değiştirirdi. Ben de o'na söylenir dururdum. "Çok değiştiriyorsun, ben yetişemiyorum sana" diye. Beraber uzun yıllar süren dostluk...kaybı çok sarstı..."

Aynı gece, Orhan Özdemir'in derneğimiz adına kaleme aldığı 'Dünya Öykü Günü Bildirisi' Aydan Yalçın tarafından okundu;

"İnsan doğal bir varlıktır. Doğal bir varlık olmasına karşın doğayı tanımaya, anlamaya ve tanımlamaya çalışır. Tanıma ve anlama etkinliklerinin tümü, onu kültür biriktiren insana dönüştürür. Kültür de ancak toplumların dilinde bir anlama kavuşabilir. Dil, kültürü saklar ve kültürel birikimin yarınlara aktarılmasına aracılık eder. Bu noktada öykülemelerin gerekliliği çıkar ortaya. Doğa, artık söylenceler (efsaneler) yoluyla açıklanacaktır.

Doğanın söylenceler yoluyla açıklanmasının belki de en ilginç örneklerine Antikçağ Yunanistan'ında rastlanmaktadır. Antik Yunancada mitos; söz, efsane, masal ve öykü anlamına gelmektedir. Dönemin öykücülerini yaratan öyküler (mitoslar) aracılığıyla akla gelebilecek her bir soruya yanıt bulma çabası içinde olmuştur. Mitosların kahramanı olan tanrıların çoğu insan biçimindedir. Belki de asıl sorun insanın anlaşılmasındadır. Zaten bu dönemde her şeyin ölçütünün insan olduğuna vurgu yapılmıştır. Antik çağlarda evreni mitoslarla açıklama çabasının, insanlığın gelişmesinde önemli bir basamak olduğuna inanılmaktadır.

Bilinen kutsal kitaplar da doğa-insan ilişkisini öykülerle anlatmaktadır. Bu öykülerin yüzyıllar sonra günümüzde de okuyucu bulabiliyor olması; öykülerin, bireylerin yaşamında olduğu kadar toplumların yaşamında da önemli olduğunun bir göstergesidir. Bu noktada öyküde kullanılan dilden ve öykünün kurgusundan söz edilebilir. Bütün yazın türlerinde olduğu gibi öykü metinlerini de yarınlara taşıyan dilsel kurgudur. Öykünün dilde varlık bulan kurgusu sağlam olmadıkça ömrü kısadır.

Öykü anlatma ve yazma geleneği, içinde yaşadığımız yüzyılda da dünyanın bütün ülkelerinde sürmektedir. Ne var ki Antik Yunan'dan bugüne köprülerin altından çok sular akmıştır. Doğanın tanımlanması görevi öykülerden alınıp bilimsel araştırmalara bırakılmıştır. Böylece yazın da, içerdiği türlerle kendi başına bir sanat alanına dönüşmüştür.

Bir yazın türü olan öykülerin, daha çok kentlere sıkışmış kalabalıkların içindeki yalnız insanın saklı dünyasını konu edindiği görülmektedir. Bireyin saklı dünyasının öykülerle dışavurumu, ötekinin yerine geçmemizi, eş deyişle empatiyi olanaklı hale getirir.

Üretimin ve buna bağlı olarak toplumların yapısı hızla değişirken, bireyin iç dünyası da ister istemez karmaşık bir hal almaktadır. Bu karmaşa içinde Filistin'de on binlerce insanın acımasızca katledilmesine ve göçe zorlanmasına; çöplüğe atılmış ekmek parçalarına muhtaç onurlu insanların tükenişine tanık olunmaktadır. Elbette öyküler, zulme uğrayanların, acı çekenlerin, adalet arayanların ve daha nicelerinin sorunlarını içselleştirerek Köroğlu efsanelerinde olduğu gibi bütün dünyadaki okuyucularının umutlarını diri tutma görevi yüklemektedir. Nibelungen, Köroğlu Destanı ve Robin Hood artık çağdaş öykülerde yaşamaktadır

Bu düşüncelerle tüm yazar ve okuyucularımızın Dünya Öykü Günü'nü kutluyor, yaşama sevinçlerini yüksek tutmak için öykülerinin eksilmemesini diliyorum."

Desen- Ahmet Yeşil

İÇİNDEKİLER

Duran Aydın	Şairde Bitmeyen “İç Savaş” / 4 - 5
Bedriye Korkankorkmaz	Kırgınlıklar - Şiir / 5
Faik Kanatlı	Merkeze Yaklaşım (Sentripetal) Ve / Veya Merkezden Uzaklaşım (Sentrifügal) Penceresinden Edebiyata Bir Bakış Denemesi / 6 - 7
Orhan Özdemir	Değirmen - Öykü / 8 - 9
Ali F. Bilir	2. Akdeniz Kentleri Sanat Buluşması -Günce / 10
Didem Keremoğlu	Öylesine - Öykü / 11 - 13
Hasan Çelikkol	Umut Çiçeği - Şiir / 14
Özdemir İnce	Yımaz Pütün (Yımaz Güney), Nihat Ziyalan / 15 - 16
Sadık Arslan	Efsus’a Yolculuk-Öykü / 17 - 22
Sabahattin Yalkın	Başka - Şiir / 22
F. Saadet Bilir	6 Şubat Depremi Unutma, Unutturma / 23 - 25
Remzi Karabulut	Gösteriye Çıkacak Bir Kadın - Öykü / 26 - 27
Harun Özmen	İnfaz - Şiir / 27
Dilek Ekici	Alışmak - Öykü / 28 - 30
Şahin Taş	Yolculuklar Şairi Suat - Şiir / 30
Mithat Delioğlu	Karantina Notları / 31 - 33
Petrick Pérez Sécheret	(Çeviren: Ali Demir) - Şairlerin Şairi - Şiir / 33
Kubilay Altuntaş	Çökmeciler - Öykü / 34 - 35
Hasan Burak Berber	Bu Irmağın Suyu Karaya Çalar - Şiir / 35
F. Gülâra Işık Tuğcu	Leylâ Erbil Öykülerinde Kadın Karakterlerin İşlenişi / 36 - 39
Tamer Açıkalın (Âşık Beçare)	Anadolu’da Halk Ozanlarının Etkileri ve İzleri Aşkın Meydanı / 40
Ahmet Eroğlu	Kaçmak İçin Değil Hayatı Kaçırmamak İçin Yollardayız - Gezi Yazısı / 41- 44
Turgay Değirmenci	Portakal Bahçelerinden / 45 - 46
MSE	2. İlyas Halil Öykü Ödülü Sonuçları - Haber / 47 - 48
Remzi Gülsün	Küçük İnsana Ağıt - Şiir / 48

ŞAİRDE BİTMEYEN “İÇ SAVAŞ”

DURAN AYDIN

Şiir şerbetini tadan bin dokuz yüz altmışlı yıllarda doğmuş altmışlı yaşlardaki biz “ihtilâl çocukları” da bizden önceki “Acılı Kuşak”lar gibi, dolayısıyla ülkenin yarım yüzyıllık kan kusturucu çalkantısında acıyla, hüznle, mahpuslukla, sürgünle, işkenceyle, “ip”le... hayli donandık! Dolduk. Doyduk. Artık hiçbir insanlık trajedisini kaldıramıyor yüreğimiz. Kaynıyor...

Meğer bu ülkede şair-yazar, yani “insan” olabilmek için ne kadar da kıyıcı, kırıcı-delici, yok edici, parçalayıcı “şey” varmış!

Zamanla anlaşıldı: Elimiz kalem tutalı hayat emrediyordu ki okuduğun ve yazdığın her sözcüğün insanlığın ortak acısını sağaltıcı bir işlevi vardır; yoksa da olmalıdır!

Demokrasi kültürünü, alıcısı ve üreticisi olduğumuz sanatın ayak izlerinde edinebileceğimiz gerçeği; kimlikli / kişilikli yapıtlara erişebilmemizde yönder oldu.

Örneğin, “şiiri şairin yazgısı” bildiğimiz günlerden, insanın da “yazgısı” sayılan, onu olduğundan daha kısa sürede “nakavt eden” mutsuzluklar; gördük ki, yakamızı hiç bırakmayacak, kene gibi yapışmış.

Kendisiyle, giderek “bize değer görülen dünyayla” barışık olamama durumu, ipuçlarını bu noktada aramamızı sağlayabilecek “iç savaş”ı şiire bulaştığımız o günlerde başlattı.

Böyle giderse de hiç bitmeyecek.
Varsın, bitmesin...

Unutmuyorum; büyük eniştemin henüz yükseköğrenimini sürdüren 68 Kuşağı’ndan sayılabilecek birisi olması, ortaokul 1.

sınıf öğrencisi benim, daha o günlerde Çetin Altan’ın (anlayamasam da!) okuru olmamı sağlamıştı.

Yalnızca o mu? Eniştemin, hayatının hiçbir döneminde şiirle “merhabasının” olmasına karşın, şiir yazabilmem için ekonomi, felsefe, psikoloji, matematiği çok iyi öğrenmem gerektiğini söylemesi az şey midir?

Çetin Altan’ın “Onlar Uyanırken-Türk Sosyalistlerinin El Kitabı” adıyla “kitabını yazdığı” dönemler Türkiye, “3 Fidan”ı için çatacağı darağacına mekân ve zaman aramaktaydı!

Önce sinemada Yılmaz Güney, ardından müzikte Ruhi Su, Ömer Zülfü Livaneli, Rahmi Saltuk, Sadık Gürbüz gibi ustaların bu uyanıştaki sarsıcılığı, sinema ve müziğin birer “kitle sanatı” olmaları nedeniyle o aralar içimizde ışıktanmaya başlayan şiirden bir adım önde geldiği söylenebilir.

Edebiyatta, şiirde bugün de ufkumuzu aydınlatan Nâzım Hikmet, Ahmed Arif, Enver Gökçe, Hasan Hüseyin vb. ustaların; yazabilme çaba ve coşkumuzu usul usul egelediği, okuduğumuzu tamamlayıcı eylemlerden sayılması, şiirden beklenen işlevin bir ömür ardında olacağımız anlamını taşıyordu.

Önümüzde duran, hazır bulduğumuz zengin birikim yol açıcı, okudukça yazma isteği uyandırıcıydı.

Kimileri de kişisel yıkımı, yenilgileri yazdığı şiirde çoğaltmakla, sonuçları çok belirgin olarak görülen tıkanmayı sunacaktı şiir sofrasına.

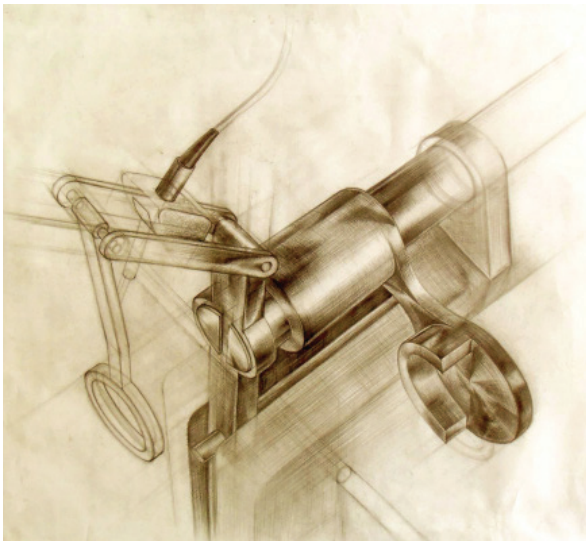

Günümüzde “ben”inden uzaklaşamayan şair, yazabilse yazabilse “kapalı devre” bir şiir yazabiliyor. İçe kapanık, imgelerin tıklım tıkış doldurulduğu, arı-duru Türkçenin yaşatılması, diri tutulması bir yana, köreltilmek istendiği, geldiğimiz noktada şairin (en azından kendi şiiriyle) patinaj yaptığı bilinmelidir.

Önceki yazılanın benzer imge ve sözcüklerle yinelendiği dergiler izlendiğinde, yayımlanan kitaplar okunduğunda görülecektir. Şair, tezgâhındaki 100-150 sözcükle kendi içindeki durağanlığın üstesinden nasıl gelecek? Daha da önemlisi ortak acımız savaşlar, katliamlar, açlık, işsizlik vb. “şeyler” için insana söyleyecek şiiri, sözü kalmamışsa şairin; bundan kötüsü ne?

Oysa yazılması beklenen şiir insanı koruyor, kolluyor... Arı-duru ilişkiler “ben”den uzaklaştığı ölçüde şairin rafine edilmiş “iç savaş”ında sonu “barışla” bitecek zaferini apaçık gösteriyor. Elbette şairin anadili şiirdir. Bunun ıskalanması, şairin önüne sürülen “kaçışın” çok öncelerden düşünülmüş, şair-bireyin silikleşip erimesi üzerinden tümüyle edebiyatımıza indirilecek darbenin önadımları anlamına geliyor.

Sözü edilen “iç savaş” şiirimizin düşürüldüğü durumun farkında olabilenlerin kendisi ve başkalarının yazdıklarıyla sürdürdüğü savaşımdır; sesi kısılan şairin / şiirin özgürleşmesi ve şiir yeniden “topluma” ulaşıncaya, geleneğindeki “muhalif” öz kazanılıncaya...

Desen: Buğra Yazarman

KIRGINLIKLAR

BEDRİYE KORKANKORKMAZ

kırgınlıklarımın her biri
kendi içinde gezgindir
kimi konar, kimi göçer
kimi son nefesini verir nefsinde

üzülme dağlar
gökyüzüne kavuşamadığına
kuşlar da
yer yüzünün artığına muhtaç

hüzün yağsa da
lapa lapa kar gibi
yağmurların yolcusudur

kopsa da bam teli sazın
tezene duyar sessiz çığlıklarını
güneşin derisi yüzülse de
dünya döner etrafında yine

terk etse dergâhı dervişler
kerametleri terk etmez dergâhı
ruh tende, ten ruhta yeniden buluşur
sırların kadem bastığı o gurbette

MERKEZE YAKLAŞIM (SENTRİPETAL) VE/VEYA MERKEZDEN UZAKLAŞIM (SENTRİFÜGAL) PENCERESİNDEN EDEBİYATA BİR BAKIŞ DENEMESİ

PROF. DR. FAİK KANATLI¹

İnsanın zihinsel gelişimine ve kavrayışına koşut olarak kavramlar oluşturulmuş ve birbirleriyle karşı(t)laştırılarak, ilişkilendirilerek yeni kavramlar geliştirilmiştir.

Kavramlar hem düşünmenin ürünü hem de yönlendiricisidir. Kavramlarla düşünür, kavramlarla kavramları sorgularız. Bu bağlamda bilim, gelişimini kavram üretimine borçludur. Kavram ve kavramsallaştırmayı belirginleştirmek için Psikoloji Sözlüğünden (Lexikon der Psychologie) kimi vurguları özetleyerek aktarmakta yarar olabilir. Alan yazınında görüş, bakış, resim, fikir, tasarım, nitelendirme, barındırma, tanımlama, sınıflama, oluşturma, kullanma gibi geniş bir anlam alanına sahip olan kavram; sözlüklerde açık, katı, belirli, muğlak, göreceli, soyut, geniş, dar ve boş gibi sıfatlarla birlikte kullanılır. Söz konusu sıfatlar anılan kavramlara nasıl yaklaşılabileceğini, yani bağlamı belirler. Farklı bilim alanlarında farklı tanımlansa da kavram, “zihinsel bilgi birimi” olarak kabul edilir.

Her dilde kavram oluşturmak, üretmek olanaklıdır. Ancak kavram üretimini dilin kendisi değil, dil kullanıcıları yapar. Bu bakımdan alan yazınında kavramsallaştırma, etken bir bilişsel yapılandırma süreci olarak yer alır, dolayısıyla söz konusu bilişsel yapılar doğanın bir kopyası değil, zihinsel yapılandırmalar olarak değerlendirilir. Alan yazınında farklı kuramlar geliştirilse de nesnel - mantıksal (Matematik, Fizik) ve öznel - psikolojik kavram oluşturmaları (Felsefe, İnsan Bilimleri, Psikoloji ve Sosyal Bilimler) öne çıkar. Bu yazı, Isaac Newton’a (1684) dayanan merkezci kuvvet (Zentripetalkraft) ve Christiaan Hygens’in (1659) geliştirdiği merkezkaç kuvvet (Zentrifügalkraft) kavramlarından merkezci - merkezkaç kavram çiftini edebiyatla ilişkilendirerek tartışmaya açmayı ve farklı ufuklar sunmayı amaçlıyor. Bir bakıma, nesnel-mantıksal olarak

oluşturulan kavram çiftini, öznel - psikolojik bir kavrammış gibi değerlendirme cüretini gösteriyor. Bunu da, kavramları bilginin yapıtaşları olarak gören ve kavram içeriklerinin en iyi çözümlemesinin felsefi - epistemolojik olduğunu savunan ilkelere dayandırmayı deniyor.

Avrupa kültür tarihinde karmaşık bir olgu-yu karşıt kavram çiftleriyle açıklama geleneği egemen. Belki bunda karşıtların birliği ve mücadelesi ilkesini öne çıkaran diyalektiğin etkileri vardır. Burada, özne-nesne, öz - yabancı, akıl - duygu, dil - söz, edim - edinç, kültür - uygarlık, özel-genel ve bu yazının konusunu oluşturan sentripetal - sentrifügal kavram çiftlerini anmakla yetineceğim. Söz konusu kavram çiftleri birbirinin varlık nedenidir; birbirini destekler, köstekler, birbirine karışır ve kimi zaman birbiriyle yer değiştirir. Prof. Dr. Engin Geçtan’ın “Psikanaliz ve sonrası” kitabında ayrıntılı olarak ele aldığı Carl Gustav Jung’un sekiz insan tipi de “içedönük-dışadönük” kavram çiftine dayanıyor. Bu kavram çiftine ayrı bir parantez açmamın nedeni, merkezci (sentripetal)-merkezkaç-sentrifügal kavram çiftiyle olan yakınlığı ve benzerliğinin altını çizmektir. Kavram çiftlerinin biri fizikten diğeri psikolojiden gelse de, içedönüklük merkezciyle, dışadönüklük de merkezkaçla ilişkilendirilebilir sanki.

Daha çok iki dilli sözlüklerde yer bulan merkezci (sentripetal) ve merkezkaç (sentrifügal) kavramları, Vural Ülkü’nün Almanca-Türkçe ve Türkçe-Almanca sözlüklerinde de merkezci, özdekçi, sentripetal ve merkezkaç, santrifüj olarak karşılık bulur. Kısacası; sentripetal merkeze yönelimi, sentrifügal da merkezden uzaklaşmayı anlatır. Merkeze yönelim ile merkezden uzaklaşım arasındaki gerilim hayatımızın tüm aşamalarında bize eşlik eder. Kimi zaman merkeze yönelir, kimi zaman merkezden uzaklaşırız. Bu tutum hemen hemen tüm eylemlerimize siner ve kişiliğimizin

¹ Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

bir parçasına dönüşür. Acaba bu kavram çiftinin bize sunduğu ufuklar, edebiyatı ve edebiyatçıyı/şairi nereye konumlandırmaya sürükler bizi? Bu soruyu sorma ve yanıt arama hadsizliği, bu yazının düşünsel yolculuğunu oluşturuyor.

Edebiyatın ve edebiyatçının olası konumuna ilişkin saptamalarımı şu kabullere dayandırmaya çalışacağım: Edebiyat; dille, dilde, dilden gerçekleşen karmaşık bir eylemdir. Tıpkı diğer sanat türleri gibi özgürlükten beslenir ve özgürlüğü besler. Bu bağlamda edebiyat gücünü ve özgürlüğünü gerçekle sınırlı olmamasından alır. Edebiyatın; tarih, sosyoloji, psikoloji, etik ve hatta felsefeden ayrılan en önemli özelliği, kurgusal özgürlüğüdür. Böylece edebiyat, sadece olanı değil, olası olanı ve olası olmayanı da konulaştırır. Bu yüzden bir ulusu tanımak için tarihine değil, edebiyatına yönelmek daha doğru bir yaklaşım olur, çünkü tarihte sadece önemli olaylara ve kişilere yer verilirken; edebiyatta her şey ve herkes anlatılaştırılabilir. Edebiyat; ahlaksallık, eğitsellik, cinsellik, özlem, nefret, kuşku gibi her duygu ve kavram işlenebilir, fakat bunların hiçbiri bir edebiyat ölçütü değildir. Andığım bu özellikleri sayesinde edebiyat yargılanamaz, sadece eleştirilebilir. Kısacası, hareket noktası eleştiri olan edebiyat, eleştiriyi hak ve talep eder.

Edebiyatçının olası konumunu belirleyebilmek için şaire ilişkin saptamalarımı içeren bir yazımdan alıntı yapmak istiyorum izninizle: “*Şair dışavurulmayı hak eden bir duyguya kapıldığında dille mücadeleye girer. Dilin sınırlılığına tepki gösterir. Dilin kurallarına isyan eder. Dilin kendini kuşatmasına ve tutsak almasına başkaldırır. Şairin çıkmazı; dille, dilde, dile karşı özgürleşme arayışıdır. Dile karşı tamamen özgürleşme nafile bir arayıştır kuşkusuz. Şair ile dil arasındaki bu efelenme, kavga etmek istemeyen ama kuyruğu dik tutmak için birbirine horozlanan aynı mahalledeki çocuklara benzer. Şairin dille çekişmesi, ruhun onu taşıyan bedenle didişmesini andırır. Et - tırnak gibi birbirinden kopamayacaklarını bilseler de birbirini hırpalamaktan vazgeçmezler. İletişim kurma arayışının hırpalanmalarıdır bunlar...*”(Kanatlı 2018, S.47).

Şairin olabildiğince özgürce ürettiği metin yayınlandıktan sonra yazarına karşı özgürleşir, çünkü hiçbir şair ürettiği şiirin olası bütün

anlamalarını öngöremez, hiçbir okur da bir şiirin olası bütün anlamalarını tüketemez. Yayımlanan şiir artık bağımsız bir birimdir, anlam çağrışımlarını kendinde sakalar. Bu bakımdan, edebi metinler farklı zamanlarda farklı okurlar tarafından farklı anlama ve anlamlandırmalara olanak verir. Şairlerin yazgıları olan ancak öldükten çok sonra anlaşılacak, edebi metinlerin açık uçluluğunda ve yazarların yaşadığı dönemlerin çok ilerisinde olmalarında aranmalıdır.

Merkez hangi bağlamda değerlendirileceğine göre anlam kazanır. Kimi zaman dil veya kültür, kimi zaman hakikat veya gerçeklik, kimi zaman ev, mahalle, kent, yurt, işyeri, kimi zaman alışkanlıklar veya rutinler olabilir merkez. Hem merkezci hem de merkezkaç kavramları merkezle tanımlandıkları için bir kopuşu değil, bir gerilimi, üretken bir çekişmeyi anlatır. Bir başka söylemle şair, merkezden uzaklaşmakla kendi dışına çıkmayı, başkayla buluşmayı, başkada kendini görmeyi, başkadan kendine bakmayı hedefler. Bir başka olarak tekrar merkeze döner ve onu başka gözlerle görmeye başlar. Kendi merkezine dışarıdan bakabilmek, şaire daha iyi bir görüş mesafesi sağlar. Özgürlükten beslenen ve özgürlüğü besleyen şair, kendini herhangi bir merkezle özdeşleştiremez. Adorno’ca söylersek, şairin özdeşliği özdeşsizliktir. Ürettiği şiirin de bağlamı bağlamsızlıktır. Herhangi bir merkezle tanımlanmak onun hareket alanını daraltır.

Sanırım, tüm bu tanımlar, alıntılar, saptamalar ve tartışmalar sonucunda, edebiyatın ve edebiyatçının / şairin merkezden uzaklaşma daha yakın olduğunu söylemek yanlış olmaz. Ne dersiniz?

KAYNAKÇA

- Bogdal, K.-M., Korte, H. (2006): Grungzüge der Literaturdidaktik, 4.Auflage, dtv Verlag, München
- Geçtan, E. (2022): Pikanaliz ve Sonrası, Metis Yayınları, İstanbul
- <https://www.spektrum.de/alias/lexikon/lexikon-der-psychologie/110571>
- Kanatlı, F. (2018): Düşünsel Yolculuklarım, Akademisyen Kitabevi, Ankara
- K. Paefgen, E. (2006): Einführung in die Literaturdidaktik 2. Auflage Verlag J.B Metzler, Stuttgart, Weimar
- Ülkü, V. (2013): Büyük Türkçe Almanca Sözlük, İnkilap Yayınevi, İstanbul

DEĞİRMEN

ORHAN ÖZDEMİR

*Sual olsun bizden evvel gelene
Kim var imiş biz burada yoğ iken
Karacaoğlu*

Karlı kış gecelerinde komşu evlerden birinde kadınlı erkekli toplanıp dereden tepeden söyleşirken söz döner dolaşır masallara açılırdı. Dev ejderhalar ve ateşten yaratılmış cinler davetliymiş gibi gelip soframıza otururlar; silik, kuralsız ve korkunç bir hal alırlardı. Masal kahramanları toplantı sona erince de kaybolmaz, ya tüm çevreyi esir almış bembeyaz kara karışır ya da katılanların düşlerine yapışıp kalırdı. Henüz Cinli Tepe bile anlatılmamışken sonraki geceler için nasıl bir masal kurgulanacağını kim bilebilirdi ki...

Cinli Tepede olup bitenleri dinlemek için sabırsızlanır, kadınların bir an önce bizim evdeki ocağın başında toplanıp masalları kaldıkları yerden sürdürmelerini beklerdim. Çok geçmeden dileğim gerçekleşir, söyleşiye başladıklarında sözü biri bırakır öteki alırdı. Cinli Tepenin cinlerini dinlerken hem korkar hem de ne pahasına olursa olsun, masaldaki alev topunun içine girmekten kendimi alamazdım. Cinler ateşten yaratılmışlar mı ya, gecenin geç saatlerinde Tomas'ın evinin yıkıntılarının olduğu yerde kovalamaca oynarlarmış. Yani ateşten yaratıkların kovalamacası... Biri kaçır, diğeri yakalamaya çalışmış. İki ateş kavuşunca daha büyük bir ateşe dönüşürmüş. Işığı o kadar güçlüymiş ki, ta uzaklarda ovanın dibindeki değirmeni bile aydınlatmış. Şimdilerde de orada zaman zaman ateşler yanıp söndüğünü görenler varmış. Cinli Tepe'ye Cinli Tepe denmesinin nedeni de cinlerin Tomas'ın evinde cirit atmasıymış

Tomas'ın kasabanın dışındaki Cinli Tepeye ne zaman ev yaptırdığını ve evinin neden yıkıldığını bilmiyordu kadınlar. Duyumlarına göre kimsesiz, kendi halinde biriymiş. O evde tek

başına yaşar, her sabah değirmene gidip akşam geri dönermiş. Çevredeki onlarca köyün buğdayını ayrı ayrı taşlarda öğütüp una, bulgura ve döğmeye dönüştürürmüş. Sonbaharın sonlarına kadar değirmeni işletir, bu yüzden de şapkası dâhil üstü başı un içinde çalışmış. Çoğun yüzü de una bulanıp ortada hilkat garibesi gibi dolaştığından, unlu Tomas da diyorlarmış ona. Ne olmuşsa bir zaman sonra, belki de savaş nedeniyle görünmez olmuş. Kayıplara karışmış karışmasına da: başka bir inançtan olmasına karşın, yaşlı kasabalılar onu sık sık rahmetle anıyormuş. Evi de yağmur ve kar derken, doğanın yüküne katlanamayarak yıkılıp gitmiş. Artık yalnızca cinlerin kovalamaca oynadığı ören yeriymiş Tomas'ın evi.

Kadınların anlattığı söylenceler, ev ve değirmen de eklenince daha bir ilginçlik kazanıyordu. Söz arasında zavallı Tomas'ın adı geçtikçe bir tepedeki ören yerine bir de ovanın dibindeki değirmene bakardım ister istemez. Sahibi değişmiş olsa da ben her uğrayışında inceden inceye gözden geçirirdim değirmeni. Suyun çarka düşme hızı gözetilerek ustaca yerleştirilmişti bulunduğu yerdeki tepenin dibine. Ne zaman yapıldığını bilen yoktu kasabada. Herkes onu yalnızca Tomas'ın değirmeni diye biliyordu. Duvarları irice taşlarla örülmüştü. Yüksekçe tavanı, kağnıların ve at arabalarının sığabileceği kadar genişçe bir kapısı vardı. Kanalin değirmenle bulunduğu noktadaki ambar, suyu en alttaki domuzluk denilen bölümdeki ahşaptan yapılma çarktaki kepçelere ulaştırıyordu. Yüksekçe düşen su, çarkın kepçelerine çarpıyor; çarpmayla dönen çark, bir mille yukarıdaki değirmen taşlarını da döndürüyordu. Taşlar dönmeye başlar başlamaz taş sürtünerek titreşen

çakıldaklar, piramit biçimli abaradaki buğdayın değirmen taşının ortasındaki deliğe düzenli bir biçimde dökülmesini sağlıyordu. Dönen taşlarının ve ahşap çakıldakların çıkardığı ses, koca değirmende çok gürültülü bir orkestra varmış izlenimi veriyordu. Taşlar gürültüyle dönüyor, döndükçe de buğdayı un, bulgur ve döğmeye dönüştürüyordu.

Tomas'ın değirmeninin nasıl el değiştiği, dahası Servet'in servetini nasıl elde ettiği konusunda da çeşitli savlar yok değildi. Zaten değirmenin mülkiyetinin Servet Efendi'de olmasının bir önemi yoktu kasabalılar için. Öyle ya da böyle, o tarih öncesinden kalma görkemli bir anıt gibi duruyordu ovanın dibinde. Sorulsa her kasabalı değirmenle ilgili bir anısını anlatabilirdi. Kimi un öğütülürken uyuya kalır, kimi şaka olsun diye uyurken ayakları bağlanarak değirmenin dışında bir yere yatırılırdı. Değirmeni yönlendiren Kürt Haso tek başına bir mizah ustasıydı.

Kasabadan ve çevre köylerden gelenlerin öğütme işleri bittiğinde değirmenin kapısı kapatılır, bir yıl sonra yine aynı zamanlarda yeni ürünler gelinceye kadar da kapalı kalırdı. Çok kar yağdığı ve tek katlı evlerin kardan görünmez olduğu yıllarda zavallı değirmenin kışı nasıl atlatacağını merak ederdim. Merak ederdim, ama nedense başına kötü bir şey geleceğini hiç düşünmezdim. Bütün kasabalı ve köylülerin ekmeğini dağıtan böyle kutsal bir binaya zarar vermek pek akıl kârı değildi. Yağmur da yağsa, kar da yağsa, saçaklarından buzlar da sarksa o bizim değirmenimizdi. Yerine yakışan görüntüsüyle yüzyıllar ötesinden emeğin, üretmenin, yani insanlığın türküsünü mırıldanıyormuş gibi duruyordu yerinde. Yalnızdı. Ne ki biz kasabalılar, onunla yalnız değildik. Ürettiğimiz buğday, arpa ve mısır öğütülecekse, yolumuz değirmene çıkmak zorundaydı. Orada yardımlaşıp dayanışarak emeğimizin ekmeğimizin biraz daha farkına varıyorduk.

Değirmenin mülkiyetinin Ermenilerden Servet Efendi'ye geçtiği doğrudur. Gel gör ki değirmen yalnızca ne Tomas'ın ne de Servet Efendi'nindi. Üzerimizdeki giysilerin bile bize ait olmadığı gibi... Üzerimizdeki giysiler bize mi aitti gerçekten? Biz onları para karşılığında edinmemiş miydik? Oysa dokumacılığın ilkçağlardan başlayarak uzun bir geçmişi vardı. Giysilerimizin kumaşını ilk dokuyan biz değildik. Bize gelinceye

kadar milyonlarca insanın emeği katılmıştı elbiseye. Dokuma tezgâhlarını da biz icat etmedik. Başlangıçtan bu yana yüzbinlerce mucit giriyordu işin içine. Yani sırtımıza giydiğimiz giysiler bütün insanlığın ortak mirasıydı. Biz bu sürecin sonunda yer alıyorduk ve ortak bir mirası satın alıyorduk. Sözün kısası, değirmenin efendisi de yalnızca Servet Efendi değildi. Değirmenler de yüzyıllar içinde milyonlarca insanın emeği katılarak bize ulaşmış ve hepimizin olmuştu.

Ne var ki kurallar böyle işlemiyordu günlük yaşamda. Biri özene bezene yaparken biri de gelip acımasızca yıkıyordu. Uygarlıklar kuruluyor, uygarlıklar yerle bir ediliyordu. Şöyle bir bakınca dört bir yanımız ören yeri değil miydi? Romalı mimarlar geliyordu aklıma, bir de Ermeni taş ustaları... Demek istediğim, yıllık iznimi kullanmak üzere kasabaya bir gelişimde bizim değirmenin yerinde de yeller esiyordu. Değirmenin, içinde dönen taşlarıyla, bütün duvarları ve bütün düzenekleriyle birlikte satıldığı söylendi. Suya yataklık yapan kanalın dışında değirmenden bir tek iz kalmamış, dümdüz olmuştu yeri. Satın alan kimse, değirmene ait ne varsa hepsini bilinmeyen bir yere götürmüştü.

Ne yapsak, ne etsek değirmen gitmiş, adı kalmıştı geriye. Kimi değirmenin yeri diye anıyor, kimi de eskiden burada bir değirmen vardı diye öyküsünü anlatmaya çalışıyordu. Karlı kış gecelerinde buluşan kadınlar, Cinli Tomas'a değirmeni de ekleyerek anlatmaya başlamışlardı: Cinli Tomas'ta kovalamaca oynayan ateşler, yıldızlı gecelerde sık sık değirmene gidip tekrar Tomas'ın evine dönüyormuş. Gece geç saatlerde dikkatli bakınca değirmende de kıpırdaşan ateşler görülebiliyormuş. Öfkeli oldukları kıpırdaşmalarından belliymiş. Belki de değirmeni yıkıp satanları hiç affetmeyeceklermiş. Herkesin aşını ekmeğini hazırlayan değirmen yıkılır mıymış hiç...

Günce

2. ULUSLARARASI AKDENİZ KENTLERİ SANAT BULUŞMASI

ALİ F. BİLİR

13-19 Kasım 2017 tarihlerinde; Mersin, Tarsus, Adana, Antakya, Antalya merkezli eş zamanlı sürdürülen, “2.Uluslararası Akdeniz Kentleri Sanat Buluşması” etkinlikleri gönlümüzden geçtiği gibi yapıpıp sonuçlandı.

Son gece, 18 Kasım günü Antakya’dan gelen Defne Barış Korosu’nun birkaç dilden söylediği türkü ve şarkılar ile Güney Kıbrıslı Şair-Müzişyen Androulla Şhati’nin Rumca ve Türkçe söylediği şarkılar geceye ayrı bir güzellik kattı.

Etkinliğimize katkı sunmak için Bosna Hersek’ten katılan Şair-Yazar Sabahudin Hadzialic ile Yunanistan’dan gelen Christos Koukis’u kaldıkları otelden alıp Adana Havaalanı’na götürdük Saadet’le birlikte. Onları yolcu ettikten sonra, Mersin’den minibüsle gelen şair-yazar dostlarla buluşup Adanalı Şair-Yazarlar; Mehmet Taşar, Duran Aydın, Kubilay Altuntaş dostların kılavuzluğunda kent turu yaptık, Adana’nın tarihi mekânları ile müzelerini gezip dolaştık. Büyüksaat çevresindeki salaş bir lokantada Adana Kebabı yiyerek mutluluğumuza mutluluk kattık. İkinciüstü Seyhan Irmağı boyunca gezinip Baraj Gölü kıyısında içtiğimiz çay, kahve eşliğinde söyleşip şiir okuduk. Ayrılık vakti birbirimizle kucaklaştık. Hem mutlu hem hüznüydük hepimiz. Gelecek yıl yeniden buluşmak üzere vedalaştık.

O gece Adana’da Hilmiye Atay dostumuzun evinde konuk kaldık Saadet’le birlikte. Ertesi gün kahvaltıdan sonra Mersin’e dönmek üzere yola çıktık. Yol boyu, etkinlik bağlamında yaşadığımız mutluluk üzerine sohbet ettik. Eleştiri ve özeleştirimizi yaptık.

Bu yıl ikincisini yaptığımız “Uluslararası Akdeniz Kentleri Sanat Buluşması” geçen yılki

ile karşılaştırdığımızda çok daha görkemli ve kucaklayıcıydı. Böylece uluslararası olma niteliğini kazandı.

Ben, içinde yer aldığım şiir okuma ve söyleşi etkinliklerinde daha rahat ve özgüvenli duyumsadım kendimi. Bu da beni mutlu etti. Etkinliğimize katılan şair ve yazar dostlar; Bosna Hersekli Sabahudin Hadzialic, Güney Kıbrıs’tan Androulla Shati, Yunanlı Chistos Koukis ve yurt içinden Arife Kalender, Hasan Varol, Mesut Şenol, Edip Yeşil, Güler Kalem, Serpil Devrim ve Mersin’den Cihan Barış ile canciğer olduk. Etkinliği düzenleyenlerden Şair Aydan Yalçın tam bir profesyoneldi. Gamzeli yüzünden eksik olmayan gülümseme bir başkaydı.

Etkinlik sonrası yorgunluk çıkarma sürecindeyiz Saadet’le birlikte. Ardından kendi çalışmamıza döneceğiz. O, yıllardır yazmayı düşlediği soyağacını anlatan kitabına; ben, geçen ay Gülnar’da son düzenlemesini yapmaya başladığım “Döngüde Bir Yusuf” romanıma...

22 Kasım 2017- Mersin

Karikatür: Turhan Selçuk

ÖYLESİNE*

DİDEM KEREMOĞLU

Ağustos - Eylül 2023
Güllük

Ofsim bütün bir yaz sıcaktan pişip yarılmış çorak bir tepeye bakıyor. Kimsesizlerin gömülü olduğu Kulaksız Mezarlığı'nın bir bölümüne. Gördüğüm bir diğerine hiç mi hiç benzemiyor burası. Platosu Viyana olan bir filmdeydi diğeri. "Before Sunrise" da. İkisi de tarihi aslında da... Buradaki hâlâ defin alırken Viyana'daki turist alıyor... Köpek saldırtma, zincir, germe, sehpa, lokomotif... Bir de "verem" var ki... Onu geçelim. O, diğerlerinden farklı! Önüme gelen dosyalarda rastladığım, çoğu kimliksiz defnedilen işkence kurbanlarına uygulanan sorgulama yöntemlerine verdikleri adlar yukarıda saydıklarım. Sanasaryan Han ve Gayrettepe'den buraya gecenin karanlığında gece kadar karanlık adamlarca taşınır, rastgele gömülürlermiş Kulaksız'a. Acayip de kıymetli tabii arazi, tam şehrin göbeği, diye şeytan dürtüyor aklımı. Kapital amma zararda. Sırıttım demek ki,

"Neşen yerinde bakıyorum. Hayırdır!"

"Mezarlığa bakıyordum da öylesine."

"Hayda!" Cevap vermiyor, önümdeki dosyaya dönüyorum.

"Kimsesizler'e bakıp neşelenen bir tek seni gördüm." Yüzüm asılmış olsa gerek! "Bozulma yahu hemen," diyor. "Ama pek haksız da sayılmam hani."

"Şehrin göbeğinde boş arazi..."

Kıymetli, diye geçirince aklımdan... Kim bilir kimlerin ağzının suyu akıyordur?"

"Ha!"

Kaba herif. Bir sürü şeyin yerine geçiyor o "Ha":

Anladım, tamamdır, şimdi oldu... Bu büroda aynı gün işe başladığım zevzek!

Sigarımı alıp üst kata, terasa çıkıyorum.

Hava kararmaya yüz tutmuş. Minik de olsa bir esinti çıkar oysa günün bu saatinde. Tersaneye bakıyorum. Koltukları ve kaplamaları sökölüp boruları ortaya çıkmış bir gemi duruyor kızaklardan birinde. Bir diğeri hâlâ suda. Bir diğeri de. Ve bir diğeri daha...Beyaz ve sarı baretlerden oluşan ekipler gidip geliyor kızakların arasında. Yine de ve tıpkı kimliksizlerin gömüldüğü tepe gibi تنها geliyor bana tersane. Ölümüne dair bir şeyler çağrıştıran, gövdeleri parçalanmış yaşlı, yaralı gemiler... Son nefesini çekiyorum sigaramın ve Haliç, Galata, Tarihi Yarımada dönüyor etrafımda...

"Hayırdur Avukat Hanım!" Zınk, diye duruyorum. Bizim çaycı...

"Bir günde ikinci 'hayırdır'ı aldım. İşim rast gidecek bugün," diyorum. Gerçi seninki 'Hayırdur' ama aynıya gelir..." Terasın ortasında öylesine eteklerimi savurarak dönerken yakalanmanın verdiği utanma duygusuyla sesim biraz yüksek.

Kulaksız tarafına bakan banka oturmuş, bir sigara yakıyor. Acı kokuyor tütünü burnuma.

"Nedir bu içtiğin, Dursun? Sarma mı?"

"Başkan'ın oralıyız ya biz..."

"Belediye başkanından mı söz ediyorsun?"

"He," diyor. "Gerçi kendi içmiyor. Bizim o taraftan o da ya."

"Uğurlu olsun İstanbul'a," diyorum. Yanına oturduğum gibi de kalkıyor yerinden. Arkası bana dönük, Kulaksız'dan tarafa bakıyor.

"Şimdi," diyor, "belinde makinen olacak, karşında da hısımin. Vuruşacaksın o bomboş tepede."

Bu öykü, yazarın "yine hüzzam" isimli kitabındaki "Nesrin" isimli hikayesinden yola çıkılarak yazılmıştır.

"Boş değil ki. Kimliksizler yatıyor o tepede."

"Ha sahipsiz, ha boş! Hadi sana iyi akşamlar."

"Kimliksiz dedim ben. Sahipsiz, değil," diye sesleniyorum arkasından.

"Aynıya gelir!" diyor.

Şişhane yönüne doğru akan trafiğe bakıyorum bir süre daha, aşağıya... Loş ara sokaklara kadar her yer avizeci. Camekânların kristal aydınlığı, kararın günün tam tersine gittikçe daha da parılıyor. Batan günün ardalanı bir kızzılık var gökyüzünde. Her zamanki gibi tıkalı bir trafik ve her zamanki gibi kornalara bastırıyor can sıkıntısı. Ofise dönüyorum. Birazdan çıkacağız.

"Bizim mekâna gidelim mi millet?" diyor bizim zevzek.

"Açılmış mıdır?" diyor Ahsen. "Yazları kapatır onlar."

"Açtılar bu hafta."

"Gideriz o halde. Sen önden çıkıp şöyle güzel bir masa kapsan mı? Elimizdeki dosyayı bitirelim biz de..."

"Tamam," diyorum.

Eylül serinliği inmiş şehre... Ölü yaprakların önümden girdaba kapılmış gibi savrulurken yol aldığı zamanlarını hayal ediyorum caddenin... Belki de hiç olmamıştı! Önce yokuş yukarı yol alıyorum. Aslında bir taksiye binsem olurdu da avizecilerin parlak ışıklar saçan vitrinlerine bakınarak yürümek hoşuma gidiyor. Önlerinden geçtiğim otobüs durakları ağzına kadar insan dolu. Bezgin, suratı asık insanlar. Köstebek yuvası gibi kaldırımlar, üstü kalaslarla örtülen derin çukurlar; metro inşaatının devam ettiği uzun yıllar daha da böyle kalacaktı bu. Ne kışın çamuru bitecekti ne de yazın tozu... Mümkün olduğunca kaldırımdan yürümeye çalışıyorum. Gerçi trafiğin aktığı da yok. Salonlarında orkestraların çaldığı zamanlardan kalan otelin Refik Saydam'a bakan eskimiş, boyası dökülmüş cephesini görmemek için başımı çeviriyorum. Heyula görünüşlü katlı otoparkla estetiğin bütün kavramlarına ters çirkinlikteki öbür bina hele!

Caddenin iki tarafı, yıldızı düşmüş yaldızı solmuş otel tabelalarının çakılı olduğu bakımsız apartmanlar, perukacılar, dernek kılığında

bürünmüş iki oda bir kasa kumarhaneler ve bira-hanelerle dolmaya başlıyor... Işıklı camekânlar geride kaldı. Çığırkanlar, Tarlabası'nın loş batakhanelerine müşteri çağırdıkları köşe başlarındaki yerlerini henüz almamış. O kadar inmemiş akşam. Yürümeye devam ediyorum. Çok yolum kalmadı.

"Kaptırmış yürüyorsun bakıyorum," diyor kulağımın dibindeki ses. Gözlerime inanamıyorum.

"Ne zaman döndün sen?" diye atılıyorum boynuna. Kaldırım daracık. Öyle sarılmış kalıyoruz bir müddet. İnsanlar söyleniyor yolu tıkadığımız için.

"Yeni döndüm."

"Sultan, çocuklar..?"

"Beraber geldik," diyor. "Peder vefat edince işte... Hepimiz iyiyiz. İş arıyorum. Malum..."

"Lisansını geri aldın mı?"

"Mahkeme sonuçlanmak üzere. Geri alacağım," diyor. "Ama artık dişçilik yapamam." Elleri uzatıyor. Sapır sapır titriyor elleri. "Bıraktım alkolü. O da hasarını bıraktı."

"Saçmalama," diyorum. "Biraz zaman ver. Düzelecektir. Keşke dönmese miydiniz?"

"Sürgün olmayı beceremedim. Ben beceremedim," diyor. "Sultan'ın yerinde başkası olsa çoktan terk etmişti beni." Sonra susuyor. Bir omuz, bir omuz daha yiyoruz...

"Böyle ayak üstü şimdi tuhaf kaçacak ama paraya ihtiyacın varsa şayet..." İnsan böyle mi sorar, sorar mı ya da eşek karı, diye yağıdırıyorum kendime içimden. Bir süre suskun kalıyor. Sonra,

"Pederden kaldı ufak tefek bir şeyler, sağ ol," diyor. Yürümeye başlıyoruz. Elleri, üstündeki triko hırkanın ceplerinde sokulu.

"Hiç yaşlanmamışsın. Bıraktığım yaşta kalmışsın komşu kızı."

"Kırkımı devirdim bile."

"Kimse sana kırkını devirmiş demez. Kâküllerin, çillerin..." Huzursuz bir sessizlik oluyor... "Hadi ben buradan ayrılayım."

"Beni ara olur mu Ali? Lütfen ara," diyorum. Arkasından bakıyorum bir süre. Dik yürüyor. Sandığımdan dik!

Ya da üzülmekten sakınsın kendini diye bedenim, aklım oyun oynuyor bana. Üzüldükçe ilgisizleşiyor, kanıksıyoruz aslında...

Karakolun bana bir şeyi çağırıştırdığı kesin

olan ama neyi çağrıştırdığını bir türlü çıkaramadığım sevimsiz binasından sola kıvrılıyorum. Biraz önceki karşılaşmadan dolayı buruğum.

"Pardon, ateşiniz var mı?" Dövmeli pazularını açıkta bırakan kol oyukları geniş, siyah atlet giymiş bir bıçkın peyda oluyor karşımda; tam da meyhanenin önündeki o birkaç basamağı inecekken. Şaşırtma yapıyor iri gövdesiyle. Yeğîn bir ter kokusu geliyor burnuma. Dövmelerinin çok yakıştığını söylüyorum,

"Özellikle şu gül dövmesi harika. Oğlum da yaptırdı benzerini."

"Eyvallah... Mesaj alındı," diyor. Yine de ağırdan alıyor, uzaklaşmıyor bir müddet daha. Kalyoncu Kulluğu yokuşunu mesken tutmuş erkek fahişelerden biri olsa gerek. *"İçimi deşip döktüm avuçlarına senin,"* diye bir şarkı tutturmuş, ağılıyor bir çingene sırtını dayadığı duvarda. Gücüne gidiyor adamın çaresizliği. Çingenesin bir kere ya! Karakolun yan kapısındaki nöbetçi, "bekleme yapma Arap, devam et," diye sesleniyor ağlayan adama.

Yokuştan yukarı dört tekerlekli el arabasıyla bir eskici tırmanıyor. Nikelaj kaplaması dökülmüş, kaç kollu olduğunu sayamadığım nefis bir parça duruyor hurda yığının en üstünde. Bir şamdan. Çalmış mıdır?

"Bakmak istersen... Aşağıdaki kilisenin avlusunda buldum."

Arkamı dönüp meyhanenin basamaklarını iniyorum. Hep telaş içinde hissettiren şehri kapının dışında bıraktım. Ancak müdavimlerinin ayırdına varabileceği bir kokusu var içlerinin. Duvarlarına kapladıkları hasırlardan gelen...

Rakı istiyorum. Bir yere yetişmem gerekiyormuş da yetişemiyormuşum duygusunu atmaya başlıyorum üstümden yavaş yavaş. Önden gelen cacıktan alıyorum bir kaşık, zeytinyağı bol yerinden. Altılık! Başlamadan önce bir kaşık zeytinyağı yutacaksın, derdi babam. Güzel demlenirdi. Güzel adamdı...

Karşımdaki masada oturan üstüme diyor gözlerini. Yalnız oluşum mu ilgisini çekti acaba? Belli ki görmüş geçirmiş biri. Garsonun

getirdiği mezeye iştahsız bir çatal atıyor, bir çatal daha... Tabağı öteye itiyor.

"Başka bir şey getireyim mi vali bey?" diyor garson; saygılı.

"Yok evlat, doydum," diyor. "Yoksa güzel olmuş uykuluk."

Arada bakışlarını yakalamaya devam ediyorum olduğum tarafa doğru. Hesabı istiyor. Zeki Müren'den sanırım, daha önce hiç duymadığım bir şarkıya geçiyor bant...

"Yine hüzzam," diyor garsona. "Hep hüzzam makamından gittiniz bu akşam..." Eşlik ediyor ezgiye bir yandan usulca...

Yerimi değiştirdim. Kapıya dönük otuyorum şimdi. Gelmek üzeredirler. Pek bir yavaş yürüyor servis. Birazdan hızlanır. Millet düşer birazdan. Sigara, içki satan tombalacı, birazdan... Udi çingene de çiçekçi kadın da buzlu bademci de...

"Afiyet olsun." Yanıma kadar gelmiş... Ne alâka şimdi?

"Kızım bilir misiniz ki tavrınız bana rahmetli eşimi hatırlattı. Şimdi izin verirseniz bir şiirle yâd edeyim aziz hatırasını."

Kendime çok fazla önem yüklüyormuşum anlaşılan!

"Oturmaz mıydınız?" diyorum, "Arkadaşlarım henüz gelmedi." Oturmuyor. Arkamdaki duvarda asılı, kalabalık bir grubun olduğu üstü beneklenmiş, sararmış bir fotoğrafa diyor gözlerini.

*"Ben ki bitmez sanıyordum bu hayatın şevki
Etme Nesrin bana zehir etme şu bir dem zevki."**

Eskilik mi desem, anlatamayacağım bir şey var sesinde. Hüzünden öte bir şey... Bizimkiler giriyor kapıdan tam da o an.

"Ne iş, kız!" diye sırtıyor Savaş. Bir gölge kadar sessiz kayboluyor yanımızdan yaşlı adam.

"Çok ayıp ettin," diyorum. "Zevzek!"

Tınmıyor bile. Boş sohbetler açıp yersiz şakalar yapmaya devam ediyor. Ancak eski dostluklarda hoş karşılanacak türden şakalar. Görgüsüzce donattırıyor sofrayı. Kırmızı şaraba

HASAN ÇELİKKOL

UMUT ÇİÇEĞİ

Yorgunluk yalnızlık gibi
Küçülüp saklanıyor kozanın içine
Ben de nefesim bitinceye kadar
Soluğumu bırakıyorum karanlığa

Hiç olmazsa birileri sevgi var desin dışarıda

Bataklıklarda delilik var
Karanlığa doğru yol alırken yüzyılın başında
Anladık ki barış gerekli
Ben de birer çiçek bırakıyorum her kapıya

Hiç olmazsa birileri umut var desin dışarıda

Hüzünlü hallerine küsüyorum
Çürük aseton kokulu sokağın çeşmesi ve daha da tuhafı
Mevsimsiz aynalara baka baka inanıyorum yalanlara
Ben de yeni doğan bir güneş bırakıyorum şehrin üstüne

Hiç olmazsa birileri düşünen var desin dışarıda

Yarın yok öldüğümüzde olmadığı gibi zaman
Tükeniyor tutuşan her şey
Tahta merdivenlerden düşüyorum bir koridorun derinliklerine
Ben de camdan bir fanusla çeviriyorum sessizliği

Hiç olmazsa umudum gitmiyor uzaklara

haydariyle eşlik ediyor. Uykuluğun Sütlüce'den olmadığını söylüyor, geri göndertiyor. Anladığından değil, sırf havası olsun diye! Savaş'la bir yere gitmeyeli o kadar çok olmuş ki ne kadar bunalıcı olduğunu unutmuşum. Yine de ikinci kadehte rahatlıyor, "*Beni böyle sev seveceksen*"e eşlik ediyorum o bed sesimle. Dördüncüde yaşlı adamın kalktığı masaya Ferdi Özbeğin gelmişmiş... Boynunda beyaz atkısı, serçe parmağında tektaş.

Yanına gidiyorum. Lafliyoruz oradan buradan.
Öylesine...

*Tevfik Fikret'in "Nesrin" isimli şiirinden.

YILMAZ PÜTÜN (YILMAZ GÜNEY), NİHAT ZİYALAN...

ÖZDEMİR İNCE

*Şair bir söyleşide Türk Edebiyatı'nı
"Kendi sütünü içen inek" olarak tanımladı.*

yazı yazıyorum.

"Yunan şairlerinden öğrenmemiz gereken bazı şeyler var. Yunan şairleri tarihlerini kültürlerini, coğrafyalarını, bitki örtülerini, hayvanlarını sokuyorlar şiire. Bu bizde yok. Araplarda Fırat-Dicle mebzul miktarda var. Kürt şairlerde, Kürtçe yazan şiirlerde mebzul miktarda Dicle, Fırat var. Bunun üzerine Kavafis'in bütün şiirlerini, Seferis'in bütün şiirlerini, Yannis Ritsos'un bazı şiirlerini Prof. Iounna Kuçuradi ve İstanbul doğumlu Rum Yazar ve atlet, Türkiye 100 m şampiyonu Herkül Milas, Yunanistan'daki adı Irakles Milas'tır, bunlarla birlikte Türkçeye çevirdim.

O şairler, dil bilmeyenler, bilenler okusunlar. "Ensest"ten vazgeçsinler. Dışa açılınlar. Bir de baktım eleştirmenler eleştiri yapmayı bilmiyorlar. Kusura bakmayın, bütün bir eleştirmenler cahil de ben allâmey-i cihan değilim. Cahilim ama sorumlu bir cahilim. BİR şiir nasıl okunur, bir roman nasıl okunur, bunlar bilinmiyor. Bunun üzerine dört kitap yazdım; "Şiir ve Gerçeklik", "Tabula Rasa", "Yazınsal Söylem Üzerine" ve "Şiirde Devrim".

İşlerim bittikçe, çeviri programım bittikçe çeviriye bıraktım. Bir daha çeviri yapmadım. Teorik kitapların metinlerini, o dört kitabı yazdıktan sonra işimin bittiğine karar verdim. Teoriyle de uğraşmamaya başladım. Şiirde hiç kendimi tekrarlamadım, hep ileri gittim. İleri gittiğin zaman bir gün uçuruma varırsın. Uçurumun önüne geldim. Uçurum demek "Kendini tekrarlamak"tır. "Baskı" demektir. Kendimi asla tekrarlamayacağım için 2019 yılında şiir yazmayı bıraktım. Birinci kitapta bir ithaf var; "Yılmaz Pütün ve Nihat Ziyalan" için.

10 Şubat 2019'da şairlik hayatımı sona erdirdim. Artık şiir yazmıyorum. Sadece gazeteye

Tanrının halifesi olduğuma göre / "O'nun olan her şey benimdir" diyor / Bir yeni Muaviye / Komşu komşu Hû Hû / Oğlun geldi mi? / Geldi / Ne getirdi? / İnci-boncuk / Kime-kime? / Sana-bana / Başka kime? / Karakediye / Karakedi nerede? / Ağaca çıktı / Ağaç nerde? / Balta kesti / Balta nerede? / Suyu düştü / Su nerde? / İnek içti / İnek nerde? / Dağa kaçtı / Dağ nerde? Yandı bitti kül oldu / Memleket nerde? / Nerede Cuhuriyet? / Özelleştirildi / Yandı gülüm ketem helva/ Ferman da dağlar da padişahındır / Haydi rast gele.

Benim şiirim baştan aşağı politiktir. İnsan, politik insandır. Düşünen insan politik insandır, politik olmayan insan, insan değildir.

Bir gün "Akkahve" diye bir kahve var Mersin'de, Mersin'in tarihi hafızasına girmesi gereken bir mimari şaheserdir. Orada hem ders çalışırdım, hem de oturur, bir çay içerdim. Garsonlar da "Hadi kalkın gidin" falan demezdi. Bu şiirler Yılmaz Pütün ve Nihat Ziyalan'a adandı. Yılmaz ve Nihat'la ben 1953 yılında tanıştım. Nihat, zindan delen bir herifti. Bir gün geldi, "Ben Nihat Ziyalan, sen kimsin? Özdemir misin? Ha iyi" der, herkesle ahbap olur. Adana'dan sen çık, Mersin'de beni bul! Bunu ancak Nihat yapar. Nihat şu anda Sydney'de.

Nihat'ı geldi, tanıştık. Ondan sonra üçlü olduk. Ne yazdıysam, Nihat o zaman hikâye yazıyor, ondan sonra birlikte yazmaya, birlikte okumaya başladık. Ben Adana'ya gittiğim zaman Ya Yılmazlar'da kalıyordum ya Nihatlar'da. Yoksul evi. Bizim evimiz gibi yoksul. Onlar Mersin'e geldikleri zaman bizde yatmazlardı. Bizim ev müsait değildi. Onların evi müsaitti. Çünkü bahçede dört direk üstünde tek oda vardı.

Orada yatardım ben. Biz birbirimizi yetiştirdik. Yazdıklarımızı okuduk. Mesela bizim önderimiz o zaman Nihat'tı. Yazacağımız yerleri o bildirdi, o bulurdu. "Yeni Ufuklar" dergisinde, lise öğrencisi olarak biz yayınladık Adana'da. Mersin'deyiz Bizi yayınladılar. Öylesine iyi ve çok okuduk ki İstanbul'a, Ankara'ya geldiğimiz zaman bize "Taşralı" muamelesi yapamadılar. Çünkü Freud'u da okumuştuk, Montaigne'yi de okumuştuk. Her şeyi okumuştuk. Hattâ anlamadan felsefe okuduk. Öylesine okuma aşkı, öğrenme hırımız vardı. Birbirimizi hep gözlerdik; Ne yapıyor? Ne diyor? Yılmaz, film çevirirken senaryoları bazen bana anlatırdı. O, anlatmayı çok severdi. Benim gerçekten arkadaşım diyebileceğim beş - altı kişiden ikisi Nihat Ziyalan ve Yılmaz Pütün'dür. Yani "Yılmaz Güney". O ikisidir. O ebediyen kalacak.

1967'de yazmıştım;
EY OĞUL YAZICI OLURSAN

Ey oğul bir gün yazıcı olursan / Gözü gözünde, yüreği yüreğinde, eli elinde / İnancın tadını söyle ülkemin çocuklarına /

Ey Oğul! / Bir gün yazıcı olursan / Kuşkunun, birikmenin ve beklemenin yazıcısı / Sakın masal anlatma ülkemin çocuklarına / Zaman akıp gitmekte / Dağ taş değişmektedir / Kuşkunun, birikmenin ve beklemenin yazıcısı / Zaman akıp gitmekte / Dağ taş değişmektedir / Demir paslanmakta / Temel çürümektedir / Al kalem, bildiğin en gerçek sözü yaz / İşte ateş tuğlası / İşte ağaçlar ve kökleri / İşte ayağımızın bukağısı / Sırtımızdaki hançer / İşte emeğimiz, alın terimiz / İşte ülkemiz / Kadınlarımız var elmanın bir yarısı / Can evimizde, böğrümüzde, alnımızın çatında / Yazılmamış şiir, isimsiz kapalı kitap / Erkeklerimiz var, elmanın bir yarısı / Biraz sabır, biraz öfke, biraz sarmaşık / Sorusu sorulmamış yanıt / Boynu Pir sultan

Ey Oğul! / Bir gün yazıcı olursan / Sesini sev / Sesini çoğalt Yüreğini Aç / O'nu; güzel ölüyü anlat / Ülkemin çocuklarına.

Bu şiir Eylül 1971'de "Yıldırım Gözaltı Manzaraları"; ben gözaltındaydım o sırada. 12 Mart dolayısı ile. Hem de mahkemeye çıkmayı bekliyorduk Ülker temiz çadır falan getirir. Emin Galip Sandalcı ile altı üstü yatardık. Ve bu şiiri

de pek çok severler;

ÜLKER SALI GÜNÜ GELECEK

Ülker Salı günü gelecek / Kitaplar, dergiler, temiz çamaşırlar / Ülker Salı günü gelecek / Yüzünde güneş / Bitimsiz ilk yaz / Deniz ve yeşillik getirecek

Bugün Pazar / Yurdumun hapishanesinde / Yarın pazartesi, sonra Salı / Salı günü Ülker gelecek

Saliya Ülker gelecek / Ülker dağların üstü / Ülker'in gözleri yeşil / Ama gölge ve güneşte değişir / Geçip gelecek zeytinlerin, otların arasından / Eli dağlara, denizlere, bulutlara değmiş / Saçlarının dibinde buruk reçine kokusu / Duracak demir parmaklıkların gerisinde / Saliya Ülker gelecek

Bugün pazar / Hapishanede ve dışarıda / Hapishanede pazar / Kum dolu gözler / Dışarda Pazar / Denizin üstü atar damar / Ülker pazarı onurla karşılayacak / Düşünerek denizleşmesini bir coşkun ırmağın / Oğlun didikleyecek, tozunu atacak / Ülker saliya gelecek / Salı günü Ülker gelecek

BİR HAYALET KOL GEZİYOR

Bir hayalet kol geziyor / Tıpkı Manifesto'daki gibi / Yeryüzü üzerinde, Çin Seddi'ne doğru / Her taraf Yecüş mecüş ülkesi bu taraf / Elele vermişler bütün hafiyeler / Bir süre avında aramaktalar Ülker Hanımla beni / Biz Ülker'le Arjantin Tangosu yapıyoruz / Çengel halinde bacaklar / Enternasyonal çalışıyor gramofonda / Arşa yükseliyoruz her sıçrayışta / Basma eteği savruluyor Ülker'in / Bilim kurgu filminde başrol oynuyoruz / Aşağıdan bakıyor ağızları bir karış engelli dâhi çocuklar / Görmek için Ülker Hanımın eteğindeki günebakan pervaneleri / Yukarıda, göğün dokuzuncu katında / Bir düzine hilâl kesip bulutlardan / Aşağıdaki köpek sürüsüne atıyorum / Ve devam ediyor dım dım tıs tango

EFSUS'A DÖNÜŞ

SADIK ARSLAN

Mümtaz, eve geldiği ilk gün, gecenin geç saatini bekliyordu, ağaçları kesebilmek için “Tam vakti!” dedi. Gecenin üç buçuğunda baltayı alıp bahçeye indi. “Şimdi, bizimkiler uyumuştur,” diye düşündü. “Pat, pat!” vurdukça düşüyordu ağaçlar. Hele serviler, hele serviler, kuş yuvasıyla birlikte yere düşüyor, acımadan vuruyordu ağaçlara. Annesiyle karşılaştı birden, annesi gecelikte ağlayarak çıkmıştı karşısına, şaşırıldı. Kadın, kaygılı ve tedirgindi, korkuyordu, sesi titreyerek:

“Duymuyor musun oğlum, sen baltayı vurdukça ağlıyor ağaçlar!”

Mümtaz, bunu hiç beklemiyordu, annesine kıyamazdı ama annesinin kıyamadığı ağaçlara niçin kıydığını kendisi de bilmiyordu:

“Bilmiyorum anne!” diyebildi sadece. Annesi kaygılı bir sesle devam etti: “İlacını almadın mı yoksa?”

Mümtaz korkuyordu, en çok da annesini üzmekten korkuyordu. Bu yüzden suçüstü yakalanmak moralini bozmuş, planlarını altüst etmişti. Annesinin ilaçla ilgili sorusunu duymazlıktan geldi, kafasının takıldığı ağaçlardı. Birden duygusal bir sesle:

“Sahi, ağaçlar ağlıyor mu anne?”

ODTÜ’de okurken MİT’in ajanlık teklifini reddedince okulu bırakmıştı Mümtaz. Doktor, “şizofren” teşhisi koymuştu. O günden beri gece herkes uykudayken ağaçlardan alıyordu intikamını. Vurdukça ağaçlara baltayı “Ben şizofren değilim!” diyordu. Annesi, onu ikna ederek bahçeden eve getirdi. Mümtaz, başını yastığa koydu ama uyuyamadı. Yastıktan hiç durmaksızın sesler geliyor, sonra ses, uğultuya dönüşüyordu. Yastığın dikişlerini söktü, içine baktı. Küçük bir “Kırkayak” buldu. Böceği eline aldı. “Sen de mi düşünüyordun?” dedi. Birkaç günlük hayatı vardı Kırkayak’ın, bu yüzden kendine benzetti. “Uykumu bu küçük böcek bölmüş olamaz!” dedi. İşte gecenin bu saatinde kendine bir yoldaş çıkmıştı, herkesin uykuya daldığı bu saatte bundan

iyi dost mu olurdu? Ancak böceğin konuşmaya niyeti yoktu. “Neden yastığımdasın?” dedi.

Böcek: “Kırk ayağıma rağmen bana başka bir yer mi bıraktınız?” der gibi bakınca sevindi. Böcek tıpkı Mümtaz gibi yalnızdı, gidebilecek bir yeri yoktu. Kırkayak’ın kırk ayağından başka bir şeyi yoktu; duyguları, düşünceleri, düşü yoktu... Bir an onun gibi olmak istedi... Onun gibi gamsız, onun gibi yüksüz... Ama kendisinin ne kadar yükü, beklentisi varsa hepsi hayal olmuştu. Bir an, bu kadar düş kurmanın, sonra da hayal kırıklığı yaşamının anlamsız olduğunu düşündü. Tıpkı Ashab-ı Kehf’te Dakyanus’un zulmünden kaçan “Yedi Uyurlar” gibiydi. İçine sığmadığı toplumdan kaçmak, bir mağaraya sığınmak istiyordu ama o mağaranın üstünü kapatmışlardı. “Yedi Uyurlar”ı koruyan bir Tanrı vardı, onun bir tanrısı bile yoktu. Bu yüzden yastıktan başka yaşayacak yer bulamayan Kırkayak gibiydi.

‘Hayattaki beklentilerimiz, hayallerimiz mi daraltıyordu dünyamızı, öyleyse bu zincirlere esir olmanın bir anlamı var mıydı? Bir böcek olsaydım keşke!’ dedi. İlk kez bir böcek bile olamayışına üzülmüştü. Bu yüzden ona da sadece herkesin uyuduğu saatlerde saklanabileceği bir yastık arası düşmüştü. ‘Onun bir yastık arası var,’ dedi Mümtaz. ‘Oysa ben bundan bile yoksunum, geceme sığan bir böceğe bile muhtacım,’ diye düşündü. Gece şöyle ya da böyle bitecekti, sabah olacaktı elbette! Böyle sabahsız geceleri fakültede de yaşamıştı ama onların bir çözümü vardı. Ana evindeki gecelerse sabahsızdı. Yazdığı romana döndü. Kâğıdı, kalemi aldı, sabaha kadar yazdı. Sabahın ilk ışıklarıyla da uykuya daldı.

Saliha geldi sabahleyin. 12 Eylül Darbesinde Sıkıyönetim Komutanlığı kararıyla görevinden alınmıştı kocası. Saliha çalışmıyordu; üniversite mezunu olmasına rağmen çalışacak bir iş bulamamıştı. Eşi ve iki çocuğuyla aç kalmamak için annesinin evine sığınmaktan başka çare bulamamıştı. Annesi, baba tarafından varlıklı olduğu için bu yükü çekebilirdi. Mümtaz’ın babası, annesinden yıllar önce ayrılmış, aile babayı cezalandırmış, onu yok saymıştı. Saliha’nın

kocası, görevime dönebilirim, diye arkadaşlarına, meslektaşlarına ve dostlarına ne de çok güvenmişti! Kendisi için bir şeyler yaparlar diye düşünmüştü... Yok, olmamıştı. Ancak bir yıl direnebilmişlerdi, İki çocuk aç kalmamalıydı, henüz çok küçüklerdi

Salihaların da gelmesiyle Mümtaz'ın psikolojisi ve düzeni altüst olmuştu çünkü Saliha, sabaha kadar uyumaz, geceyi gündüzde, gündüzü gecede yaşırdı. Mümtaz bunu bildiği için evin bodrumuna taşındı. Samanlığın yanındaki odunluğu boşalttı, ranzasını, kitaplarını ve birkaç eşyasını getirip düzenini -annesinin ve kardeşinin itirazına rağmen- kurdu.

Mümtaz, Salihaların eve gelmesiyle artık gecenin geç bir vaktinde ağaçları kesemez olmuştu, ayrıca bodrumun nemli ve küflü kokusu iyice sinirlerini bozmuş, ilacını da almaz olmuştu. Unutkanlık ve dalgınlık artınca yukarı yemeğe de çıkmıyordu. Ne yapacağına karar veremedi, düşündü, kendine acıdı. 'Bir yerim, yurdum bile yok benim!' dedi. Oysa son sığınacağı liman olarak hep annesinin evini düşünürdü. Artık buraya da sığmayacağını anlamıştı. Evin düzenini, aykırı yaşamıyla darmadağın etmişti zaten. Ne yapsa normal bir insan gibi davranamıyordu. En iyisi bu ortamdan biraz uzaklaşmaktı. Gidebileceği bir yer aradı, düşündü, bulamadı. Müjgan'a sığındığı yer geldi aklına, köyüne, gitmeliydi, belki Müjgan'ın kokusu ve anıları iyi gelirdi kendine. Ayrıca bu hayatta en çok sevdiği babası ona sahip çıkar, akıl verirdi. Ayrıca babasına kestiği ceza belki son bulur, barıştırdı onunla.

Tıpkı Yedi Uyurlar gibi yapacaktı. Tarsus'taki Ashab-ı Kehf Mağarasından girecek, Efsus'taki Ashab-ı Kehf'ten çıkacaktı. Belki Tanrı ona da yardım eder, üç yüz yıl onu da uyuturdu. Dakyanus'un zulmünden kurtulmak için üç yüz yıl uyumaya razıydı. Sırt çantasına bir hafta yetecek kadar yiyecek, su ve erzak alıp mağaraya girdi. Mağaranın Efsus'a uzaklığı üç yüz atmış kilometreydi. Yaklaşık bir hafta sürecek yolculuğa başlayacaktı. El fenerini ve yedek pillerini hazırladı, Nasılsa kendisi de Dakyanus'un dinine inanmıyor, yeni bir din arıyordu, yeni bir Tanrı... Kendi tanrısını bulanların ne kadar mutlu olduğunu biliyordu. Yaşadığı zulmün, Dakyanus'un dayattığı zulümden farklı olmadığına inanıyordu. Her dönemde bir güç vardı ve bu güç, kendine tapınılmasını istiyordu. Biat etmeyenler öyle ya da böyle sistemin dışına itiliyordu. Öyleyse kendi tanrısını bulmalıydı, artık buna hakkı vardı.

Yol uzundu, Mümtaz, uzun süre yürüdü, yoruldu. Bir kayanın dibine uzandı, uyudu. Rüyasında Mekselina'yı gördü, Mekselina, üzerine bir battaniye örttü, sevgiyle yüzüne baktı: "Emin ellerdesin artık, bizim korumamızdasın!" dedi ve çekip gitti. Sabaha karşı uyandı, erzağını çıkardı, karnını doyurdu. Yolculuğa hazırды ama mağaranın birkaç çatala ayrılan yolundan

hangisine gideceğine karar veremedi. Birden Kıtırmir'i görür gibi oldu. Köpek, sol çatala doğru kendini çekmek istiyordu. Kıtırmir, yolunu şaşırırların yoldaşığıdı. "Yedi Uyurlar"ı da mağaraya o götürmüş, yolu o göstermişti. Mümtaz, uykuyla uyanıklık arasındaydı. El fenerini yaktı ama Kıtırmir'i göremedi. Fakat köpeğin gösterdiği yola girmişti bir kez. 'Tanrı'sını arayan ve doğru yolda olanlara bir yol gösterici her zaman bulunur,' diye düşündü. Saatlerce yürüdü, yoruldu. Akşam uykusuna yatmalıydı. Yattı, uyudu. Sabaha karşı bir sincabın üstünde zıplamasıyla uyandı.

Yemliha geldi, elinden tuttu, düşlerini, düşlerine kattı. Efsus'tan aldığı ekmeği Mümtaz'a verdi. Üç yüz yıllık uykusunun sırrını anlattı. "Tanrı, doğru yolda olanlara merhamet gösterir, onları muradına erdirir," dedi. Mümtaz sevindi, kendi tanrısına yaklaştıkça yolu açılıyordu.

'Yürüdüğüm yolların başında, başladığım yolların sonundayım,' dedi içinden. Yürüdükçe yol uzuyordu ama bu yolculuğa çıkmak zorundaydı, kendi tanrısını bulacaktı sonunda tıpkı "Yedi Uyurlar" gibi... Onlar tanrısını uyuyarak bulmuştu, Mümtaz uyanırken bulacaktı, bunu hissediyordu. Uzun uzun Dakyanus'un "Yedi Uyurlar"a yaptığı zulmü düşündü. O dönemin Dakyanus'u ile bu döneminki arasında fark yoktu. Sonuçta sisteme boyun eğmeyenlerin, düzene uymayanların bir Dakyanus'u vardı. "Yedi Uyurlar", Dakyanus'un bir kediden korkarak, Tanrı olamayacağına karar vermiş ve kendi tanrılarını aramaya çıkmışlardı. O halde aynı şeyi kendi de yapmalıydı.

Yemliha, yola çıktığında tek başınaydı ama zaman içinde Mekselina, Misliha, Mernuş, Debernuş, Şazenuş ve Keteştetayyüş ile köpek Kıtırmir de guruba katılmış, putperestlikten vazgeçip din değiştirmeye karar vermişlerdi. Bu amaçla mağaraya sığındıklarında kralın adamları mağarada onları öldürmek yerine mağaranın üstünü kapatarak daha acılı bir ölüme terk etmişti ama Tanrı yedi kişiyi, onlara bir geceymiş gibi gelen bu üç yüz yıllık uyku sersemliğinden kurtarmıştı. Elbet Mümtaz'ı da kurtaracaktı. Mümtaz, kendisi ile "Yedi Uyurlar" arasında öyle bir duygusal bağ kurmuştu ki sanki her anında yanında onlar vardı çünkü onların uhrevi havasını soluyor, onların yolundan yürüyordu. Dudaklarında şiir vardı Mümtaz'ın:

"yukarıya doğru yürüdüm epeydir böyle
Otların içinden: kekik, pıtrak, diken
kokuyor gece uzun uzun düşen çiğ
güneş henüz yok, ıslak gün
nemli toprak bulaşıyor paçalarım
aldırımıyorum nicedir uzaklaştığım yere
günlerce böyle dalgın kendi halimde, baktım
şimdi geldiğim yeri eskiden tasarlamayan kendime
hangimiz hangimize gölge ve dargın diye

eğildim kendime baktım
otların içinde biri pıtrak biri diken
hangisi diğeriyle özdeşti, hangisi değil
biri geçmişti, diğeri onu diken”

Mağarada geceyle gündüzü ayıramıyordu. Ne vakit yorulsa dinleniyor sonra yoluna devam ediyordu. Uykusu gelince de yatıp uyuyordu. Yoruldu, dinlendi. Uyku vakti gelmişti. Yattı, üşümeye başladı. Battaniyesi yoktu ama tanrısını aramak ve ona ulaşmak için üç yüz yıldır uyuyanlar, uyanıktı ve onu korumaya devam ediyorlardı. Mümtaz, bunu biliyordu, bu yüzden korkudan ve kaygıdan uzaktı. Misline geldi, yüreğindeki umudu yüreğine kattı, sessizce üstünü örttü, görünmeden gitti ama Mümtaz rüyasında Misline’yi gördü.

İçine girdiği kara geceden bir türlü çıkacaktı Mümtaz. Bu yolculuk, kendisiyle arınmasını sağlayacaktı. İçinde biriktirdiği bütün irinleri atacak, Müjgansız bir hayata alışacaktı. Müjgan’ı, fakülteyi, aileyi, sevgiyi, sağlığı, işi-aşş çok görmüştü Dakyanus... Ama içinde de bir Dakyanus vardı aşamıyordu onu, çıkamıyordu dışarı. Bu yolculuk arınmasını sağlayacak, geçmişiyile yüzleşecek yeni bir geleceğe yüz sürecekti. Kim bilir Efsus’ta Bülent, Ahmet, Harun, Haşim, Bekir, Tahir ve Hasan’ı da bulacaktı. Onlar yerinde miydi sahi? Onlara bir şey yapmış mıydı Dakyanus? Onlara da “şizofren” teşhisi konup fakülteleri ellerinden alınmış mıydı? Ya sevgilileri? Onların da bir Müjgan’ı var mıydı, ona tecavüz edilmiş miydi, yoksa Efsus’a nedensiz mi gidiyordu?

“nedensizdi
büyüdüğüm evden uzaklaşarak bulduğum yol
istememedim sonunda bulmak kendimden başka bir yol
fakat kendime doğru yürümek
senden kendime doğru yürümekti
bir hayalin peşi sıra gitmek...
yontmak bakarak içime senin yokluğundan bir heykel
yontmak göğün sancağından bir kule
yontmak kendimi karanlığın içinden
yontmak içimdeki etten duvarı deriye
yüzümde bir suret var sanırdım
parmaklarımin ucundaki ufuk
değilden başka bir şey değildi
kendime doğru yürümek
sen olmasaydın yarım kalırdım
sen olduğun için eksik kaldım
sen, sen idin
fakat ben, ben değil”

Bülent’i, Eczacı Bülent’i, yitip giden bir ölü bedenle hatırladı. Beyaz kefen o genç vücuda hiç yakışmamıştı. Anne yoktu Bülent’te, elini yıkardı sürekli suda, geçmişin kirini çıkarırdı bedeninden... Yaşanmamış çocukluğu boğazına tıkanan kemik gibi öksürdüğüce ortaya dökülürdü. Kendine ait olmayan

bir evin küçük odasında saklanan çocukluğunun intikamını çok ağır almıştı Bülent. O intikam ateşi mi yakmıştı onu? Yaşadığı acılara rağmen ne de güzel gülerdi Bülent...

Efsus’tan başka manzaralar da anımsıyordu Mümtaz, başka anılar, başka anlar...

Haşim, Almanya’ya gitmişti, geçmişini bize bırakıp gelecek arıyordu orada hâlâ...Harun, şehit düşmüştü Şırnak’ta...Tahir, yırtmamıştı kabuğunu çocukluktan mahpus kalmıştı Efsus’a... Küçük bir çay ocağına mahpus... “Aliye Hanımı sevdiğim kadar kimseyi sevmedim,” demişti son görüştüğümüzde. “Onu görüşlerim sadece çay istediği anlardı. Bu çay ocağını işletmem de sadece onu görme anlarım içindi. Onu sevmemin tek nedeni bana içten bir ses tonuyla ‘Tahir’ deyişindeydi,” demişti son görüştüğümüzde. Sonra kanserden ölmüştü Tahir. Aliye Hanım, bankanın hizmetlisine çay söylediğinde öğrenmişti Tahir’in öldüğünü.

‘Bekir, yaşanmamış çocukluğunun peşinde hâlâ Ankara’da’ diye düşündü. Çok yorulmuştu artık onu yoldan ziyade yolda düşündükleri yoruyordu. Yattı, uyudu. Yolu yarılarmıştı. Bekir de kendisi gibi yolu yarılarmış, girdiği bunalımdan hâlâ çıkamamıştı. Kitaplara düşkündü, bu yüzden arkadaşı yoktu, sevdası hüzündü, kışlası dağlar... Babası, köylerde incik boncuk satarken sevdalanmıştı kızı yaşında bir kadına. Bu yüzden yaptırmıştı evi bir dağ başına, herkesten uzakta, Atlas Tepesine... Oysa bir rivayete göre Dakyanus, buradan, Atlas Tepesi’nden loğ yuvarlayarak deprem olduğu hissi uyandırarak Efsus halkını korkutuyordu. Efsuslular da Dakyanus’u Tanrı zannedip saygı gösteriyor, ona tapınıyordu.

Tanrı’nın bir kediden korkup kaçması ve halkına zulmetmesi onu ele vermişti. Efsus halkından sadece yedi kişi boyun eğmemişti bu zulme. İşte onlar da gerçek Tanrı tarafından ödüllendirilmiş ve korunmuştu! Acaba Mümtaz da tanrısı tarafından korunacak mıydı? Tanrısına inanan ve Hak yolundan ayrılmayanlar mutlak ödüllendirilecekti Mümtaz artık bunu biliyordu. Bekir de sığamamıştı Atlas Tepesi’nin yamacındaki bu eve. O da babasının zulmünden kaçıp sığınmıştı felsefenin düş evine...

Hasan, bir düşten çıkmış gibi yorgun ve anıların çeperinde kıvranan bir dervişti... Hep o anları anıyor, o anları anlatıyordu. Devrimciliğin ağır tuğlasını kıramamış, bu yüzden de bir kerpice dönmüştü. Hiç kimseyi yüksünmeden onurlu hayatına devam ediyordu. Hâlâ Maraş’ta mahpustu ama mahpus olduğunun farkında olmayan bir dervişti. Yorgun ama umutluydu. Uzun boyu, esmer teni, dudaklarından aşağı sarkan bıyığı yıllardır hiç değişmiyor, zincirlendiği kuyudan

bir türlü çıkamıyordu. Kuyudan su almak isteyenlerin zemzemiydi... Mümtaz, onu ağabeyi Samet kadar yakın görüyordu kendine. O da tıpkı “Yedi Uyurlar” gibi derin bir uykudaydı ve uyanmaya niyeti yoktu. Yaralı bir geçmişin kanayan yarasıydı Hasan...

Ahmet, Edebiyat Fakültesini bitirip ailesiyle Almanya’ya mülteci olarak gitmiş, diploması kabul görmeyince tesisatçı olarak devam etmişti orada yaşamına. Kendi kültüründen diye bir cahil kıza evlenmesine rağmen yürütememişti evliliğini. Dili, cildi gibi bozulmuş, boyu kavak gibi uzamıştı. Türklerden ziyade gittikçe Almanlara benziyordu artık, esmer rengi sarıya çalmaya başlamış, düş dünyası, kültürü değişmişti artık.

Geçmişi düşünce düşünce yolu bitirmişti. İşte Efsus’taki Ashab-ı Kehf’teydi artık, Müjgan’ın yaşadığı bir taşra kasabasında, Müjgan’ın soluk alıp verdiği topraklarda... Çocukluğunun ve gençliğinin heder olduğu sıkıyönetim mahkemelerinde sürüldüğü öz yurdunda... Nedense içindeki uhrevi hava, yerini katı gerçekliğe bırakmıştı.

Mümtaz, şehre girer girmez değişmiş, morali gitmiş, şevki düşmüştü. Mağaradan şehir merkezine kadar yürüdü, yorulmuştu. ‘Dinlenmenin vakti,’ diye düşündü.

Taksiye bindi, Berçenek’in yolunu tuttu ancak köye varmadan önce anılarıyla hesaplaşmalıydı. Taksiden indi, Tanır Yolu’na saptı, sonra yürüyerek Tanır’dan bir yılan gibi aşağıya Hurman, Poskof ve Tepebaş’a doğru kıvrılan ve kilometrelerce uzanan Hurman Çayı’nın kenarına geldi, su boyunca yürüdü.

Müjgan’ın elini ilk kez tuttuğu yerdi burası. Onu düşündükçe kalbi pıt pıt atardı. Nasıl da severdi, üşüdüğü zaman göğsüne alır ısıtırdı onu... Yaralı bir kuştı Müjgan ancak uçacak göğü yoktu. Onu düşünmek içini ezse de bu eziklikten müthiş bir haz alırdı. Zaten acılardan beslenmekten ve onu içinde biriktirmekten olağanüstü bir lezzet alıyordu. Müjgan’a ilk aşk şiirini de burada okumuştı. O anları düşününce gülümsedi. Tutuklandığında, işkence sonrası terk etmişti Müjgan kendisini. O anı hatırlayınca yüzü asıldı. Oysa ne çok sevmişti onu... Hayatında ilk kez öptüğü, kendinden vazgeçercesine sevdiği ilk ve tek kadındı. Ondan sonra hiçbir kadınla bu denli yakınlaşmamıştı. Sonrası, fakülteyi bıraktığı tutukluluk dönemi. İşte her şeyi bu dönemde kaybetmişti: Müjgan’ı, babasının ilgisini, sevdiklerini, devrimci dostlarını, öğrenciliğini, umutlarını, hayallerini...

Hurman Çayı’ndan, batıya Berçenek’e doğru, yaklaşık dört kilometre yürüdü. Yine yılan gibi kıvrılan şose yoldan köye varmadan önce sağ üst tepede kendine

acıyarak bakan Tuzluk Kayası duruyordu. Aşağıdan öyle heybetli görünüyordu ki bir an ona ulaşamayacağına düşündü. Yol boyunca tepeye çıkarken kan ter içinde kaldı. Kayalara tırmanırken burada Müjgan’la el ele tutuşup güneşin batışını izlediği, tam sarıyla mor rengin kucaklaşarak yüzlerini yalayan meltemde üşüyerek fotoğraf çektiydikleri anı düşündü. Koynundaki faniladan bu fotoğrafları çıkardı. Sonra tekrar yerine koydu. Tuzluk Kayası’na varınca açacak bir de sigara yacaktı.

Yürüdü, yine hüznüldü, içini buruk bir sevinç kapladı sonra. Kayanın tam tepesine, rüzgârın en sert estiği yöne, oturdu. Koynundaki fotoğrafları yeniden çıkardı, bir sigara daha yaktı. Fotoğrafları tek tek incelemeye başladı. Müjgan; esmer, uzun boylu; dudakları hafif şişkin; göğsü, erkeklerin başını döndürecek kadar dolgun ve dik; saçları, uzun ve siyah; servi boyuyla ince, dal gibi bir kızdı...

Fotoğraflarda, olduğundan da güzel görünüyordu. İçini çekti, hüznüldü, gözünden yaşlar süzülmeye başladı. ‘Böyle bir güzelliğe kıydım ben!’ dedi. Müjgan, bir gelecek göremediği için bırakmıştı kendini, artık bunun bilincindeydi. Fotoğraflarda Müjgan’ı belinden sarmış, üzerindeki diz üstü basma entari rüzgârdan açılarak esmer, olağanüstü düzgün bacaklarını ortaya çıkarmıştı. Kalbi duracak gibi oldu. Seviştikleri o kaçak geceyi anımsadı. ‘Ah!’ dedi içinden.

İkinci fotoğrafa baktı, güneş tam batmak üzereyken arkada güneşten yansıyan sarı, mor, kırmızı bir renk cümbüşü, solda ve sağda Berçenek’in yemyeşil buğday tarlaları vardı. Daha fazla dayanamadı, diğer fotoğraflara bakma ihtiyacı duymadı bile...

Tuzluk Kayası’ndan köye doğru yürüdü. İlkokulun önünden geçerken yine içi burkuldu. Okulun camından gariban, sümüklü bir çocuk fotoğrafı yansıdı gözlerinin önüne: ‘Hep böyleydin!’ dedi. ‘Hep bir yanı yaralı, bir yanı örselenmiş, duyguları bastırılmış, özgüvensiz bir çocukluğun hâlâ kendini bulamamış reşit hali!’

Okulu geçti babasının evine gelmişti, bahçesinde durdu. İki katlı kerpiç dama uzun uzun baktı, evde bir hayat belirtisi yoktu. Güneş batmıştı. Oysa babası bu saatlerde bahçede hep çalışır, çalışırken de türkü dinleyerek kendinden geçerdi. Bir yaşam izi yoktu bahçede ve evde. Masanın etrafına dizilmiş sandalyelerin üstü gazel, toprak, kuru ot ve örümceklerle dolmuştu... Bahçenin köşesine atılmış demlikte taşlaşmış çay, bahçede esen rüzgâr, serviler, ihata duvarının üstünde inatçı dikenli teller... Masanın çekmecesinde bir kâğıdın üstünde okunması mümkün olmayan karalanmış satırlar, çekmecenin dibinde babasına ait bozulmaya yüz tutmuş kurumuş pipo tütünü ve masanın ortasında unutulmuş bir hüznü vardı... Bahçedeki yeşillikten

eser kalmamış, her şey sararmış solmuştu.

Eve yeniden uzun uzun baktı. Sıvası dökülmüştü toprak damın, ikinci kata çıkan ahşap merdiven kırılmış, tulumbanın suyu çekilmişti... Burada ne çok tartışmışlardı babasıyla. Bu dünyada onu şartsız seven tek insan yoktu ortalıkta. Eskiden bu bahçede ağabeyiyle dertleşirlerdi uzun uzun... O anları düşündü, bir an ağabeyinin karşısında olduğunu sandı

"Abi, kurtar beni bu gamlardan!" diyebilirdi sadece. Cevap gelmeyince, "Bak sen de susuyorsun herkes gibi!" dedi. "Yorulduğun değil mi benden?" diye devam etti. "Evet, yorulduğun ODTÜ'lü bu şizofrenden."

Gözünü açtığı anda ağabeyinin olmadığını fark etti, yine hayal görüyordu. Düşle gerçek arasındaki gidiş gelişi ilk değildi. Birden küçük bir çocuk gibi büzüldü. Yalvararak:

"Ne olur vurma, vurma!" demeye başladı. "Her şeyi anlatacağım, vurma, lütfen vurma!"

Maraş Sıkıyönetim Komutanlığındaki işkence anlarını anımsadı. Sorgucu, Müjgan'ın üzerinde gidip gelirken:

"Sürtük! Sürtük!" diye bağıırıyordu.

Midesi bulandı, kendine gelemedi. Hayatının yarısı, bu işkenceciyi aramakla geçmişti. Bütün çabalarına rağmen onu bulamamış, onun açtığı yarayı kapatamamıştı. Müjgan'ı o günden sonra görmemişti. Her şey böyle bitmiş, böyle solmuş, içindeki nefret ve intikam duygusu hiç dinmemiş bir alev halinde her tarafı yakarak günden güne büyümüştü.

Gerçeğe dönmeliydi, yeniden gözlerini açtı, babasını aradı, yoktu işte! Yok olan sadece babası değildi, bahçede ve evde yiten çocukluğu, ilk gençlik yılları, umudu da yoktu! Kerpiç damın sıvası gibi dökülmüştü düşlerinin sıvası, badanası yoktu duvarının, göğünde kuşlar uçmuyor, gecesinde gündüz olmuyordu. Hep geceydi, hep zifiri karanlık... Güneşi gördüğünde gözü kamaşıyor, eve kaçıyor, odalara kapanıyordu...

Yine ağaç kesmeliydi; servi, kiraz, ceviz, ne bulursa... Baltayı sallamalı, içindeki intikam duygusunu, nefretini böyle boşaltmalıydı... Ama artık kesilecek bir ağacı ve bahçesi yoktu! Kurutmuştu annesinin bahçesini, babasına ise bunu yapamazdı; hayattaki tek varlığıydı o, kıyamazdı ona... Toprağın asbesi kansere dönüştürmüştü hayallerini. Tıpkı çocukluğunun geçtiği bu ev gibiydi: Yarım, yaralı, sahipsiz ve dağınık...

Avluya indi, yeniden son kez hüznle baktı, samanlığa, ahıra, çatısı paslanmış çinkolu dama... Traktör duruyordu kapıda, tapan, ızgara da... Ama hiçbir ses ve yaşam izi yoktu! Tıpkı kendisi gibiydi, bahçe, tıpkı kendisi gibi yalnız ve yaralı... 'Ne çok benziyoruz birbirimize,' dedi. Bu durumu yadırgamadı.

Şimdi nereye gitmeliydi, kime uğramalı da bu umutsuz yaşama bir yol, bir umut bulmalıydı?

Bahçedeki masaya oturdu, çok yorgundu, başını masaya koydu, derin bir uykuya daldı. Ne kadar uyudu, bilmiyordu, birden tatlı ve ılık bir sesle irkildi:

"Hâlâ burada mısın Mümtaz?"

Karşısında kucağındaki bebekle bekleyen kadın, Müjgan'dı...

"Ne yapıyorsun bu soğukta, üstelik gecenin bu saatinde?"

"Seni bekliyordum, sensiz uyuyamıyorum."

"Yine mi rüya görüyorsun?"

"Bu kez gitme! N'olur!"

"Gitmeliyim Mümtaz, denedik olmadı. Seninle bir yarın yoktu!"

"Senin düşlerini gerçeğe dönüştürebilirim, yeter ki bir fırsat daha ver bana!"

"Sen bana hiçbir zaman yetmedin Mümtaz! Senin devrimciliğin hep yordu beni!"

"Bekle Müjgan, n'olur bekle!"

Yoldan geçen bir aracın uğultulu kornasıyla uyandı. Oysa ne kadar da canlı duruyordu Müjgan rüyasında, ne kadar da alımlı... Keşke düş olmasaydı. Kucağındaki bebeği neden görmüştü o halde, kendisine bir mesaj, bir uyarı mıydı bu? Müjgan'ı bulsa, onunla konuşsa geri döner miydi kendine, ikna edebilir miydi eski aşkını, ona gidebilir miydi, buna cesaret edebilir miydi, yıllar sonra Maraş'ta yaşattığı acıyı, kâbusu unutturabilir miydi?

Kalktı, yukarı eve çıkmak istedi ancak ahşap merdiven kırıktı. Römorku iteleyerek onun üstünden ikinci kata çıktı. Ahşap dış kapı kilitliydi ve kilit paslanmıştı. Bükerek kilidi kırdı, kapıyı açtı, içeri girdi. Evde de hiçbir yaşam izi yoktu. Doğruca mutfığa girdi çünkü babası hep burada oturur, Mahzuni'den türküler dinlerdi soğuk gecelerde. Mutfak, onu öksüz bir çocuk gibi karşıladı. Kafasını kaldırdı, mertekler kararmış, örümceklenmiş, is bağlamıştı... Babasının plakları öylece ortalığa dökülmüştü. Gözü Neşet Ertaş'la Mahzuni'nin plaklarına takıldı. Uzun uzun baktı onlara diğer plaklar kırılmıştı. Masanın üstünde altı tane yazılmış postalanmamış mektup vardı. Bunlardan üç tanesi kendine, biri annesine, biri abisine, diğeri de Saliha ablasına yazılmıştı. Oturup okudu onları. Okudukça ağladı. Ne çok geç kaldığını anladı Sonra gözü, mavi leğen üzerinde böcekler dolaşan taşlaşmış hamura takıldı.

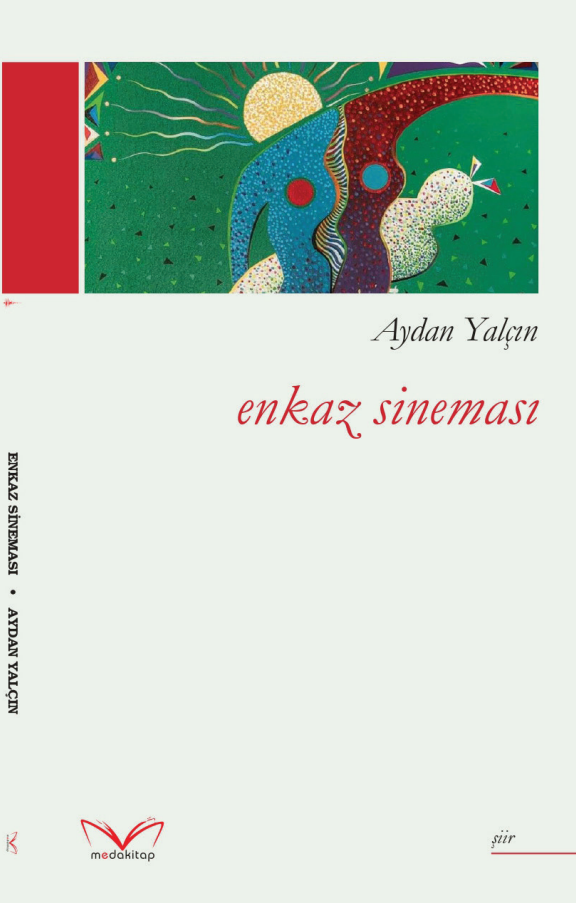
Yokluğu öylesine sinmişti ki odalara, duvarlara... Ne camlar ne de mertekler gülümsüyordu. Kuskündü oda, kederliydi, sahibi yoktu evin, bunu evin bütün hücrelerinde hissediyordu. Oysa daha on yıl önce bu odada, şu kuskün duran masada oturmuş, babası ve kardeşleriyle güle oynaya eğlenmişler, Mahzuni türkülerini dinleyerek odanın bütün camlarını gümbürdeterek türküyü dinleyip

sohbet etmişlerdi sabahlara kadar. Şimdi sessizce gitmişti babası. Bütün yaşanmışlıkları bitirmişti. Bir daha bu evde, bu mutfakta olmayacaktı, bu eve bir daha gelmeyecekti. Bunu düşündükçe nefes alamadı, göğsü daraldı, gözlerindeki yaş süzölmeye başladı. Dışarı çıktı, balkondaki eski, kırık sandalyeye oturdu, kırık ahşap merdivene son kez baktı. Gözünü dolunaya dikti, bir sigara daha yaktı. Şimdi mezarlığa gidecek ve babasıyla vedalaşacaktı.

Babası, Hurman Çayı'nda bir söğüt ağacıydı, inadına çağlayanın gücüne direnen topraksız bir söğüt ağacı... Onun yeşil dalları solmuş, kökü çürümüşü; şimdi dalsız ve köksüzdü... Tutunacağı tek dal da kopup gitmiş, köksüz kalmıştı şimdi.

Doğruca mezarlığın yolunu tuttu. Ağlıyordu... Maraş Sıkıyönetim Komutanlığında işkencede gözünün önünde Müjgan'a tecavüz edilirken nasıl ağlıyorsa, öyle ağlıyordu. Mezarın başına oturdu. 'Böyle gidemezsin!' dedi babasına. Mezarı eliyle eşelemeye başladı. Eşti, eşti... Güneş doğmak üzereydi, deştikçe geçmişiyile yüzleşiyordu. Deştikçe yitik ve yaralı bir aşk buldu, sonra işkence, ağlayan bir yüz, kan çanağı bir göz... Biraz daha deşebilseydi geçmişiyile yüzleşecekti. Geçmişinde kendini koruyan, kollayan tek insanın, babasının, kemiklerine yüz sürecekti...

SABAHATTİN YALKIN

B A Ş K A

Günden güneşten aldığım başka
Topraktan aldığım başka
Bir de senden aldığım var
O bambaşka

Düşten cümbüşten geçmek başka
Ekmekten geçmek başka
Bir de sevdadan geçmek var
O bambaşka

Kurdun kuşun ölümü başka
Anamın ölümü başka
Bir de benim ölümüm var
O bambaşka

6 ŞUBAT DEPREMİNİ UNUTMA! UNUTTURMA!

F. SAADET BİLİR

Son yıllarda kültürel etkinlikler için eşimle birçok kez severek gittiğimiz Hatay'a 'yüzyılın felaketi' olarak nitelenen büyük depremten sonra, gidememiştim bir türlü. Tarihi kentin bütünüyle harap olduğunu televizyondan izleyip yazılanları okuduktan sonra oradaki büyük yıkımı görmeyi göze alamamıştım.

O günlerde Mersin'de neler yapabiliriz, düşüncesiyle oluştuğumuz depremzedelere destek ağımız, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mezitli ve Yenışehir Belediyesi bünyesinde güçlenmişti. Bu çalışma sırasında deprem bölgesinden gelip şimdilik Mersin'de yaşamaya başlayan birçok kişi ile iletişim kurmuştum. Hatay Hayat Ağacı Platformu Grup Başkanı Necla Daloğlu da onlardan biriydi. Deprem sonrasında biz de Gülnar'da yaşamaya başlamış kendisiyle aylar sonra tanışabilmiştim. Telefonla bağlantı kurup pek çok sorunu çözmeye çalışmıştık. Olay ve olgulara aynı pencereden baktığımızdan sanırım, giderek iyice dost olmuştuk.

Harap olmuş kenti Hatay ve depremten etkilenen hemşehrileri için çırpınıp duran değerli arkadaşım Necla, 'Hatay Ayağa Kalkıyor' platformu meclis danışma kurulu üyesi, Mersin-Antakya Gönül Dostları Platformu kurucusu, Sözyüzü Sanat Edebiyat Derneği üyesi olmasının dışında 6 Şubat Anma Grubu, 6 Şubat Anma Etkinlikleri Platformu içinde de yer alıyordu.

Aylardır yetkili ve ilgililerle görüşerek neyi nasıl yapacağı, kime nasıl ulaşacağı, hangi soruna çözüm bulacağı konusunda koşturup durmaktaydı. Aylar öncesinden, "Depremi yıldönümü 6 Şubatta Hatay'da olmalıyız," diyerek kolları sıvamıştı. Depremden sonra Mersin'de yaşamaya başlayan birçok Hataylı da o tarihte orada olmayı istemekteydi. Aylardır gitmeyi göze alamadığım, pek çok anı biriktirmiş olduğum o güzel kente artık gitmem gerektiğini düşündüğüm için, biz de eşim Ali F. Bilir ile bu yolculuğa katıldık. Mezitli Belediyesi'nden sağlanan otobüs, 5 Ocak akşamı Mersin Forum yakınında yolcuları beklemekteydi. Hatay'daki anma törenine saatinde yetişmek üzere hemen yola çıktık. Rahat bir yolculuk yaparak oraya ulaşırken, yoğun bir sis bizi karşıladı. Kente girerken ülkenin pek çok yerinden gelenlerle trafik sıkışsa da

3.45'te Hatay'daydık. Vali Ülgen Alanı'nda otobüsten indiğimizde yine çok sisli, serin bir hava vardı. Ortalık henüz aydınlanmamıştı. Sokak lambalarının ışığı ile yolumuzu bulmaya çalışırken, bir gün önce yağın yağmur nedeniyle çamur deryası içinde Atatürk Caddesi'nden köprüye doğru yol alıyorduk. Çevremizde önceden var olan binalar artık yoktu. Yürüyüş sırasında bizimle giden Hataylı arkadaşlar bile kentin neresinde olduğumuzu çıkaramıyordu. Pek çok mobil araç, gelenlere çorba, çay, kahve, salep, su ikramı yapmaktaydı. Avcılar Belediyesi mobil araçından dağıtılan Aşçılar Federasyonu'nun çorbasını içip yanındaki mobil araçtan ikram edilen buğusu üstünde çay bardağı elimizde yola devam etmeye başladık.

Köprü başında Hatay Valiliği'nin düzenlediği anma töreni dışında, Yunus Emre Parkı ve Uğur Mumcu Bulvarı'nda diğer platformların düzenlediği, başka anma törenleri de vardı. Biz ikincisine katılacaktık. Ancak yollar kapatıldığından buradaki törene katıldık. Bütün Hatay oradaydı sanki. İğne atsan yere düşmeyecek o kalabalığın arasında ilerliyorduk. Alanın tek girişi olduğundan, bu yürüyüşümüz sırasında, arkamızdan iteleyerek korumaların yer açıp büyük başları (!) öne götürme çabasıyla birkaç kez sarsılıp sendeledik. Hattâ birinde ben dayanamayıp "Ne oluyor, bu nasıl saygısızlık," diye sesimi yükselttiğimde, yanımdan geçmekte olan büyüklerden (!) biri, geriye dönüp gülümseyerek sırtımı sıvazlamak zorunda kaldı.

Kederli Hataylılar çevremizde ellerinde karanfil, yaşlı gözlerle yürüyordu. Saat 04.17'de saygı duruşu ile tören başladı. Ardından Kur'an okunurken, alana giren Sağlık Bakanı'na Hataylılar tarafından tepki gösterildi. Öndekiler hep bir ağızdan "Mustafa Kemal'in askerleriyiz," sloganı atınca geriye doğru yayılarak gelen bu slogan alanı inletti. Bizler de aynı slogana eşlik ettik. Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Lütfi Savaş da bu protestodan payını aldı. Halkın ona da tepkisi çok büyüktü. Konuşmacılardan birinin, "hamdolsun kimse aç, açlıkla kalmadı," demesi, gerçeği yansıtmadığından hepimizi, özellikle Hataylıları çok üzdü ve tepkilere yol açtı. "Sesimi duyan var mı?", "Biz ölürken neredeydiniz?" soruları halk tarafından kezlerce yinелendi.

Bu arada ağlarken bayılıp düşen her yanı çamur içinde kalan bir kadını çevredekiler alanın dışına taşımak için çabalamaya başladı. Yakınlarından öğrendiğimize göre depremde üç buçuk yaşındaki kızı enkaz altında kalıp yaşamını yitirmiş.

Sağlık Bakanı'nın konuşmasını dinlemek istemeyenler geriye doğru dönüşmeye başladı. Aynı çamur deryası içinde güçlkle yürüyerek otobüsümüze bindik ve Narlıca Mezarlığı'na gittik. Ancak henüz hava aydınlanmadığından, mezarlığın dışından dualarımızı okuyup Samandağ'a geçmek zorunda kaldık. Mezarlık ziyaret saatimizi uygun zamanda yapmak üzere erteledik. Oraya giderken karanlık yavaş yavaş aydınlanınca korkunç gerçeklik ile yüzleşerek, yıkıntılar içinde ilerleyip deniz kıyısına vardık. Samandağ'daki Hızır Alayhisselam Türbesi'ni ziyaret etmek için otobüsten indiğimizde, bu kez Hatay Büyükşehir Belediyesi'nin çorba ekmek dağıtan mobil aracı ile karşılaştık. Onun hemen karşısında Kızılay mobil aracında çok sevimli güler yüzlü gönüllü kadınlar çay, kek ve bisküvi dağıtıyordu. Yanlarında Kızılay Samandağ ilçe başkanı da bulunmaktaydı. Aramızda kendisini tanıyanlar, onu bizimle tanıştırdı ve deprem sonrasındaki günlerde büyük çabasını anlattı. Türbedeki ilgililer herkese, öğlen namazından sonra Samandağlıların geleneksel yemeği "Hirisi" ikram edileceğini, belirtilen zamanda oraya gelmemizi önerip bizleri davet etti. Türbe ziyareti sonrasında, buradaki yürüyüş ve anma töreni saatine kadar Samandağ Öğretmenevi'nde kısa bir çay molası verdik. Samandağ'daki anma tören saati yaklaşıncı, Samandağ kent merkezine gitmek üzere yeniden yola koyulduk.

Bir gün önceki yağmurdan sonra berrak, güneşli bir hava, o günkü tören ve etkinliklerin daha rahat yapılacağını göstergesiydi. Samandağ'da sağlam bina kalmamıştı sanki. Hasarlı olduğu için boşaltılmış binalar, yıkıldığı halde kaldırılmayan enkaz ve molozlar... Yıkılanların oluşturduğu boşluklardan karşı sokakları görebiliyorduk.

Samandağlılar tarafından düzenlenen yürüyüş için şehir merkezinde toplanıldı, mezarlığa doğru yürüyüş başlatıldı. Törene yoğun bir katılım vardı. Gözü yaşlı insanlar, ellerinde 6 Şubat Platformu'nun hazırladığı pankart ile akın akın gelmekteydi. "Unutmak affetmek yok!", "Asrın felaketi, asrın afeti, asrın ihmal-i", "İnsanca Yaşamak İstiyoruz!", "Unutmayacağız!", "Unutma hesap sor!", "Hatay garip kaldı, mahzun kaldı!", "Hatay bizim, memleket bizim!", "Hatay'ı yeniden kuracağız", "Sesimizi duyan var mı?", "Kalıcı bedelsiz konut istiyoruz", "Hatay özel afet bölgesi ilan edilsin", "Temiz içme suyu, hava, toprak istiyoruz", "Okullara ücretsiz ulaşım istiyoruz", "Öğrencilere ücretsiz bir öğün yemek istiyoruz", "Herkes parasız ulaşılabilir sağlık hizmeti istiyoruz," pankartlarının

yanında pek çok kişinin elindeki "Ma Rihna Nihna Hon!" (Hiç bir yere gitmiyoruz!.) yazılı pankart en dikkat çekeniydi.

İlçenin savaş meydanını andıran, hayali kent görünümü veren sokaklarının arasında slogan atarak yürüyüş alanına ulaştık. Saygı duruşu sonrası yapılan konuşmalarda yapılan sitemlerden çok, 'gözüldü edilme, görmezden gelme'lere karşı direnme söylemleri dikkat çekiyordu.

Tören sonrasında otobüse binerek yeniden türbe yakınında çağrılı olduğumuz, adını ilk kez duyduğum adak yemeği "Hirisi" yemek için Hızır Aleyhisselam Türbesi'ne doğru yola çıktık. Otobüste bilen arkadaşlardan, bu yemeğin Anadolu'da yapılan keşkek olduğunu, burada farklı pişirildiğini öğrendik. Orada belirli zamanlarda pişirilip dağıtılan bu yemek için, büyükler her yıl yapacağına söz veren çocuklarına ayrıca bir tarla, hayvan bağışlamış. O gün, 6 Şubat depreminde yitirilen canlar anısına pişirilen Hirisi için 500 kg dövme kullanılmış. Beş bin kişi için yapılmış. Dövme ile et iyice pişirilip saatlerce dövülerek özleşmesi sağlanıyormuş. Baharatlı açık ekmek ile servis yapılmıyormuş. Oradaki görevlilere bu yemek için, ne kadar et kullanıldığını sorduğumda bunun, adaklarının değerini düşürecek için söylemek istemediğini dile getirmesi beni çok etkiledi. Lezzetli olan bu yemeği orada toplananlara dağıttıkları gibi konteynerlerde yaşayanlara da götürmek üzere hazırlık yapıldığını gördük. "Allah kabul etsin" diyerek yedik ve yaşamını yitiren canlara güzel dileklerimizi gönderdik.

Bu kez Hatay'daki yürüyüşe katılmak üzere yola çıktık. Sabahleyin Hatay'dan Samandağ'a giderken henüz aydınlanmayan gün nedeniyle göremediğimiz acı/acıklı manzarayla yüzleşmeye başladık. O güzel Hatay'ın bu hali yüreğimizi yaktı. Caddenin iki yanındaki yıkıntılar, molozlar arasında ilerleyen otobüsümüzden yıkılan Ata Kolejinin yanında inerek, buradaki yürüyüşe katıldık. Gözyaşları içindeki insanlar, ellerinde karanfil ve Samandağ'daki gibi pankartlarla yürümekteydi. Enkaz ve molozlar arasında yürürken gözümüze çarpan çocuk ayakkabısı teki, yıpranmış dantel örtü parçası, kırılent, dolap kapağı, oyuncak araba tekeri, başka oyuncak kırıkları, giysi parçaları... Hatay'ın en varlıklı insanların oturduğu Sümerler Mahallesi, nam-ı diğer zenginler caddesi bir hayalet şehri andırmaktaydı. O güzelim gösterişli binaların çoğu, hasarlı olduğundan boşaltılmış, bir kısmının yarısı yıkılmış, henüz ayakta kalanlarsa kepçenin yıkma

1 Hz. Muhammed'in Veda Haccı dönüşü Hz. Ali'yi taltif ettiği gün olarak anılan Gadir-i Hum Bayramı'nda yapılan bir Anadolu yemeği. Buğday ve etle pişirilen hrissi, hirisi, hirise, halise, herise gibi adlar verilir.

sırasını beklemekteydi. Diğerleri yerle bir olmuş. Bu yürüyüş sırasında bazılarının ağlayarak enkazın birine gidip çiçek bıraktığına tanık oluyorduk. Muhtemelen kendinin ya da yakınlarından birinin evi olduğunu düşündüğüm yerde, yitirdiğine sevgi ve saygısını göstermekteydi. Hatay'ın o güzel çarşıları nereye gitmişti?.. Biz orada çarşı görmedik. Küçük konteynerlerde esnaf bir şeyler satmaya çalışmaktaydı.

Yıllar önce ailece yaptığımız Kıbrıs gezisi sırasında, 1974 yılında yapılan Kıbrıs Barış Harekati'nden sonra tampon bölge olarak yanmış, yıkılmış haliyle kapatılan "Maraş"², gezmiştik. 2013 yılında eşim Ali F. Bilir, Dünya Şiir Günü nedeniyle çağrılı olduğundan gittiğimiz Saraybosna'da, 1992-95 yılları arasında Bosna-Hersek'te meydana gelen uluslararası silahlı çatışmanın izlerinin bulunduğu binaları görmüştük. Orada bu binaları onarmamış, insanlığa ve özellikle kendi halklarına anıt olarak, delik deşik haliyle bırakmışlardı. Birer hayalet şehir olarak buralar hâlâ gözümün önündedir.

Gerek Kıbrıs'taki Maraş, gerekse Saraybosna bir silahlı çatışma sonunda o hale gelmişti ve belirttiğim nedenlerle onarılmamıştı. Oysa Hatay ve Samandağ'da savaş yoktu. Yaşanan büyük deprem felaketinin üzerinden bir yıl geçtiği halde molozlar bile kaldırılmamıştı. Hatay'da birçok yerde TOKİ inşaatlarını gördük ama bitirilmişine rastlamadık. Sanırım deprem bölgesindeki diğer il ve ilçeler de aynı durumdadır. Zaten en büyük yıkımın yaşandığı kent olan Hatay'da sadece dört bin binanın teslim edildiğini, TOKİ'nin on bir il içinde en az binayı burada yaptığını tören sırasındaki konuşmalardan öğrendik. Hâlâ özensiz çevre temizliği yapıldığını, çeşmelerden kurtlu su aktığını, elektriklerin düzenli verilmediğini de orada yaşayanlardan duyduk. Yukardaki zihniyet, bir yıl içinde Hatay'a yardım gelmemesinin nedenini merkezi ve yerel yönetimin el ele olmaması olarak gösteriyor.

²2020 yılında Kuzey Kıbrıs Türk halkının kullanımına kontrollü olarak belli saatlerde açıldı

Kente yardım ve destek için kendi zihniyetine oy verilmesini isteyerek pişkince aba altından sopa gösteriyor. Tüm bu ilgisizliğe, vurdumduymazlığa karşın güzelim Hatay, Defne, Samandağ ayağa kalkmak için direnmiyor, kentini terk etmiyor.

Buradaki anma töreninden sonra yeniden çamurlu yollardan geçerek otobüsümüze ulaşıyoruz. Gördüklerimiz ve duyduklarımız iyice moralimizi bozduğundan akşamki etkinliklere katılmadan yola çıkma kararı alıyoruz. Hatay'dan ayrılırken, yol boyunca sağlı sollu konteyner evlerin bulunduğu mahallelerden geçiyoruz. Bu arada binlerce hurda otomobilin toplandığı taşıt mezarlığını da görüyoruz.

Depremde yıkılan evlerin, yaşamını yitiren, ya da kaybolan canların sorumluları, imar affı ile insanların parasını alıp ileride kendisine ve ailesine mezar olacak evlerde oturmasına izin verenler, müteahhitlerin yaptığı binaların denetimini yap/may/an vurdumduymaz sorumsuzlar, bu büyük katliamdan sorumlusunuz! Siyasi erk sahipleri sizler imar affı çıkararak, yetkililer binaların sağlamlığını kâğıt üzerinde değil, gerçek kontrollerle yapmayarak bu büyük kırımdan sorumlu ve suçlusunuz. Pek çoğunuz çeşitli gerekçelerle kendinizi yargının elinden kurtarsa da baş başa kaldığınızda, iç hesaplaşmanızda masum olduğunuzu söyleyebiliyor musunuz?

Ev alırken ya da yaptırırken, zemin etüdü, yapının sağlamlığı, malzemesi gibi hayati önemi olan ayrıntılara bakmak yerine binanın dış cephesi, cilası, boyası, fayansı gibi gösterişini öne alan sevgili depremzedem, usta şairin dediği gibi, "Demeğe de dilim varmıyor ama kabahatin çoğu senin, canım kardeşim," demek geliyor içimden. Sevgili depremzedem sakın alınma, bu sözü sana söylerken kendime / kendimize de söylediğimi, çuvaldızı kendime batırdığımı bilmeni isterim. Bu bize ders olsun. 6 Şubat'ı unutma, unutturma!

Serap Özergin

GÖSTERİYE ÇIKACAK BİR KADIN

REMZİ KARABULUT

Gösteriye çıkacak bir kadının hazırlık heyecanı vardı arabada. Ne zaman bitecek, diye sordun ustaya. O kendini hazır hissettiğinde, dedi. Fettan tamirci. Ucuz tantana alanı. Mat kalıyor bugünlerde doğan güneş. Paket, kumral, kuyu ve nazik. Utangaç bir güzele rastladık o sıra. Alışkanlık haline gelen Dunning-Kruger etkisi. Kulaklarını kapatarak geçti bu görünmez ordunun içinden. Her şey kaçırdığımız bir çocuk oyunu. Hayıflanarak ağlayış ondan mı? Tanrı'nın bir şey yapması gerekmiyor mu? Lütfen. Durmadan gözyaşı döküyor Mediterranean. Geçen ve gelecek zamanı düşününce gözlerim kararıyor, dedi. Kaygan omuzlarında dokunmadan kondurduğum milyon tane öpücük izi. Bunu biliyorum der gibi dönüp bakıyor sana. Ağzının kenarında tatlı bir şeyler damlıyor sanki. Kırpikleri birer bayrak, en eski Cumhuriyet. Taş ustası Dalmaçyalı Marinus. Her yerde olmak tehlikeli. Gidelim, dedi buna rağmen. Gittik. İbimus iterum nos invenire. Sonra tahmin edemeyeceğimiz türden bir başka çaresizlik başlayacak. Zaro Ağa kadar yaşayacağız, dedim. İnandı. Tanrı izin verirse daha birçok şeye inanmak üzere hazır hissedecekmiş kendini.

o

Kendine yetemeyenlerin arasından geçtik o saatte. Düşüncelerin çelikten gökyüzü. Daha önce de demişti. Kalbi kasıklarındadır erkeklerin. Timsahı yakalamak için kendini yem olarak bulanık sulara atıyor Jaguar. Seninle aynı günün soluğunu içime çekmek yetiyor bana, başka türlü kaygılanma, dedi. Sevmek her şeyden önce hayatı. Kurt düşmeden elmaya. Yeryüzünde unutulmuş solgun bir taş olarak kalmamak için ara ara Tanrı'ya hatırlatmak gerek kendimizi. Ona inancımız tam olmasa bile bu hepimize pek gerekli. Kendine daha çok yaklaşmak için dağlara çıkmak istiyor. Renkli meridyenler. Pişmiş kestane kokusu. Bizi

eskiten zaman. Derken sevişme sanatı için epik oratoryo. Her hafta aynı yerleri ziyaret ediyor. Cami, kilise ve meyhane. Babam böyle daha iyi hissediyordu kendini. En yakın dostlarına da söylemiş zaten bunu. Kahve içmeye davet ediyor. Söyleyecekleri varmış. Kaçırmak istemediği anlar. Ulvi tanıklık. Kendini vuran kadınları komik biliyormuş. Yaşanacak onca şey varken insanın her gün kendini vurması olacak şey değil. Tükürmek istedi ama vazgeçip yutkundü. Gidelim, dedi yine. Gitmek sağlam durmanın en iyi eviymiş. Yazarlar kahramanlarının yalancılarıdır Tanita.

o

Dengesini bulamayan viskozite. Elimi o hayat dolu kalbine koydum. Öptüm. Silahtar miralayın cephanesi koruma altında. Kişi kendi anlarının seri katili olup Giovanni Gentile gibi insanlarla aynı ruh yapısına sahiptir. Boya kurudu. Seramik çatladı. Sel basacak yanlış iktidarları. Yüce doğa bile dayanamaz oldu onlara. Ardışık lekelem, mumsu levurgat, ifiştik, lok, begfarya, ivendinka, olası yüklenme, orasurga, dediği çaydanlık, muşmula suratlı orospu, eli eteğinde, uslu, sezeryandan, hep dediği noktada bekledi o azımsanmayan açlık, körlük işte orası, bileylenmiş kurşun, aynı balkondan ve aynı açıklıkta, organlar uyandı, dizimsiz, lekeli karınlar sergisi, çatala uzandık, uzun kırmızı bir yol, eleri kanyon, o dediğimiz yerde ufalandı düşünceler. Eliyle güneşi kesti. Derini bir soluk aldı. Sonrasında bildiğimiz şeyler işte. Yarasını sardı. Şoseye çıktı. Her şeyden bihaber. Çocukları bekliyor şimdi. Büyücü fetüs katilleri. Mirket kolonisi gibi her gün büyük bir dikkat ve şaşkınlıkla bakıyorlar gelip geçenlere. Sevdığın insan orada, onların içinde.

o

Beyaz yeleli, altın renkli bir çeyrek atın
kişnemesi duyuldu. Keder atlısı oluyorsa, keder
okçusu da olur, dedin Faruk’a. Geride kaldı kal-
dırım taşlarını sayarak yürüdüğü günler. Şimdi
göğü keşfetmenin zamanı. Eklemlerde otoimmün
ve inflamatuvar çaresizliği. Kırlangıç yuvasına
iliştirdi papatyaları. Uyuşmuş ve satılmış mağrip.
Şıngayı havaya boşalttı tabip. Hafife aldığı o
küçük yara. Sordida sanguine. Zalim bakış, geril-
me, ötkün, varsıl dünyanın fakirleri, orada ölümcül
zindan, kafa derisi, Faruk’un tılsımlı kelimeleri,

akşam, kazan kullanamama kılavuzu, acelecilik
takvimi, koroner arterler, duratus ad mortem, ta-
nımlayamamak parmak uçlarımızı, sevişmeden
az önce, en kavurucu an, nakliye araçları kapıda,
bayrak çekildi göndere, tören için ayaklarda beyaz
getir. Taşa oturdu ve güneşe verdi çıplak sırtını.
Binlerce öptüğüm o büyük yaprağı. Yeşil, taze,
ürkek, kokulu. Daha uzun bir zaman hayalimiz
var. Oraya vardığımızda haber vereceğiz sizlere
de. Şimdilik bu. Şimdilik.

HARUN ÖZMEN

İNFAZ

İdam mangasından çıkacak ilk kurşunu
beklemek olurdu hasret.
yüzünü kırk bohçaya sardığım
kırık zamanlarda.

Kanatları ilkyaz bir kuş konar tutkuma
bakışlarından bir yıldız düşer ufkuma
gülüşlerinde bir ceylan kaybolur sonra
dumanı kaybolur uzakta trenin
geçilen son istasyonundan bakılınca gecenin

Beklediğim saklımdın, açılmayan kapımdın sen benim
geç bir yasemin beyazında bulunca kokunu
bir bahar olgunluğunda alnıma koydum dokunuşunu.

ekmeğimi sensiz, suyumunu sensiz koyma
yokluğun çıkarmaz
çaresizliğimdeki son kurşunu
ve bilemezsin: tetikteki korkumu

ALIŞMAK

DİLEK EKİCİ

Uzun ve güzel bir uykudan sonra yatağımdan doğruluyorum. Gözlerimi açıp kapattıkça uyumaktan gözlerimde oluşan şişkinliği hissedebiliyorum. Hafif de belim ağrımış. Rahatlıktan, diyorum. Yatağımın tam karşısına astığım “Gülümse” yazısını bir kere daha okuyorum. Önceden her gördüğümde kimi zaman içten kimi zamansa kendimi zorlayarak gülümsediğim bu yazı yeşermek için sadece sulamanın yeteceği kıraç bir tarlanın ortasına dikilen, parlak mermer bir sütun gibi görünüyor gözüme. Güzel ve kıymetli fakat yanlış yerde.

Ayaklarımı yataktan aşağı sarkıtıyorum. Yatağımın özellikle bu kadar yüksek olması için bir sürü mobilya mağazası gezmiştim. Acaba mantıklı bir sebebi var mıydı bu isteğin? Hatırlayamıyorum. Odanın sıcacık zeminine sırayla dokunduruyorum ayaklarımı. Sanki evin bir ruhu varmış da ben misafirmişim gibi hissediyorum. Gülümseyemiyorum. Su, diye düşünüyorum. İnsana en iyi gelen şey... Adımlarımı banyoya doğru hızlandırıyorum.

Sıcaklığını tam istediğim gibi ayarladığım suyun altında öylece duruyorum. Banyoda şarkı söylemeyi deniyorum. İçimden gelmiyor. İyi hissetmeye çalışmaktan vazgeçiyorum. Elimi musluğa atıp soğuk tarafa çeviriyorum. Soğuk su sırtıma onlarca iğne batmış gibi hissettiriyor. Kaçmaya çalışıyorum. Kaçamayınca hemen kapatıyorum musluğu. Sonra nefesimi tutup tekrar açıyorum. Bağırıyorum... Her nefes verişimde nefesimle karışık boğuk bir ses çıkıyor, sanki bana ait olmayan. En sevdiğim şey sıcak, diyorum içimden. Oldum olası sıcak ortamlarda kendimi güvende hissedirim. Vücudumun küçücük bir yeri üşüse bile huzursuz olurum. Dayanıyorum... Dışlerim tıkırdamaya başlıyor. Soğuğu iyice ense kökümde hissettiğimde kapatıyorum musluğu. Sıcağa çevirmek istiyorum ama tutuyorum kendimi. Titreye titreye çıkıyorum duş kabininden. Yumuşacık bornozuma sarılıyorum, saçlarımı havluyla sarıp

az önce çıktığım yatağa geri giriyorum.

Önce soğuktan titremenin, sonra ısınmanın tadını çıkarıyorum. Soğuk, nasılsa ısınacağımı bildiğim için tatlı geliyor. Peki asla ısınamayacağım bir soğuğun içinde olsaydım nasıl hissedirdim? Alışır mıydım?

Yarım saat sonra neredeyse tekrar uyumak üzereyken hızla çıkıyorum yataktan. Üzerime dolaptan rastgele aldığım şeyler geçirerek saçlarımı kurutmaya başlıyorum. Makinenin sesinden rahatsız oluyorum. Başımın ağrıyacağını bile bile kurutmaktan vazgeçip tepemde sıkıca topluyorum saçlarımı. Ensem çekiliyor. Soğuğa benzetiyorum bu hissi.

Mutfağa geçiyorum. Buzdolabımı açıp o gün içmem gereken vitamin takviyelerini, balık yağlarını, bilmem neleri dolduruyorum avcuma. Büyüklü küçüklü rengarenk bir avuç ilaç. Aman ilaç değil takviye. Aman işte her ne ise. Hepsini çöpe atıp boş mideme iki koca bardak suyu indiriyorum. Asıl ölümsüzlük suda saklı diyorum. Geldiğimiz yerde.

Saat on biri çeyrek geçiyor. Birde toplandım var. Arayıp gelemeyeceğini söylüyorum.

“İzinliyim.” diyorum. Gülüyor iş yerindeki kız. “Siz halledin, ben size güveniyorum.” deyip kapatıyorum telefonu. Ayaklarımdaki sıcaklığın tadını çıkarırken birden az önceki soğuk duşu özleyorum. İçimde soğuk bir boşluk...

Yavaş yavaş evin içini geziyorum. Evimin her bir ayrıntısına ne kadar emek, para ve zaman harcadığımı düşünüyorum. Salonun camından eğilip otoparktaki arabama bakıyorum. Onu aldığımda nasıl da mutlu olacaktım. Oldum mu? Bu arabayı almadan önce neler yaptığımı hatırlıyorum. Resmini yatağımın tam karşısına asmış, gece gündüz kendimi onun içinde hayal etmiştim.

Hayalim somutlaşınca ne oldu peki? Şimdi arabamın içi çöplük gibi.

Acaba, diyorum, hayallerimizin gerçek olması sandığımız kadar güzel bir şey değil mi? Bulunca değil de ararken daha mutluyuz. Ya da hayatta gerçek hayal kırıklığı aslında hayallerimizin somutlaşması mı?

Annemi hatırlamaya çalışıyorum. Sabah erkenden kalkıp kuzine sobamızın gözüne patatesleri atışını, sonra demir maşayla bir o yana bir bu yana yuvarlayışını, çiçekli önlüğünden önümüze koyduğu patatesleri üfleye üfleye soymaya çalışışını... Burnuma közlenmiş patates kokusu geliyor. Bir yudum daha su içiyorum. Annemin kırmızı yanakları... Su içiyorum. Şu anda annemi düşünmek okuduğum bir kitabı hatırlatıyor bana. Hani yaşanan olumsuz olayların etkisinin nesilden nesile aktarılması meselesi. Uzun zaman aklımı kurcalamıştı bu konu. Ama yok canım, dedim ben hallederim, mutlaka bir yolu vardır özgürleşmenin. Annemin mosmor yüzü, dışarı çıkmış dili... Bir yudum su daha içiyorum.

Ebedi mutluluk diye bir şey yok biliyorum. Ama ebedi acı diye bir şey de yok. Mutluluk gibi acılar da kalıcı değil. Kulağımda ince bir ses: "Bütün acılar geçer." Belki de mutluluğu kalıcı hale getiremiyor olmamızın en güzel yanı yine aynı yetenekle acıları da unutuyor olmamız. Alışma yeteneğimiz olmasaydı eğer, uyandığımız her gün aynı acıyı yeniden yaşırdık. Ne güzel unutkanız. Ölüm acısını kaldırabilecek kadar unutkan...

Unutuyoruz... İnsanoğluna bahşedilmiş en büyük güç. Kalıcı bir mutluluk dilemek aptallığına ne zaman kapıldım ben? Mutlu olmak, kendimi iyi hissetmek zorunda mıyım?

Kitaplığıma şöyle bir bakıyorum. Kendimi çıkmazda hissettiğim her durumda yaptığım gibi beni sarsacak, bana yol gösterecek bir başlık bir cümle arıyorum. Halil Cibran'a gidiyor elim. "Kum ve Köpük" rastgele bir sayfa açıyorum. "Kadehim boşken doluluğunu umursamam ancak yarısı doluyken doluluğuna kederlenirim." Uyandığımdan beri ilk defa gülümsüyorum. Bütünle aramdaki bağı bir kez daha hissediyorum. Kitabın arasından bir fotoğraf düşüyor yere, eğilip

bakıyorum. Eski eşimle birlikte atkılarımızla, berelerimizle gülümsüyoruz. Yanımızda dört kişi daha, yine ortak arkadaş çevremizden. Artık iki kişi ile yapacak hiçbir şey bulamadığımız zamanlar...

Onu ilk gördüğümde aşk denen duyguyla tanıştığımı zannetmiştim. Ellerimi tuttuğunda kalbim tüm bedenimde atıyor, bacaklarım titriyordu. Sonra ne oldu, evlilik mi öldürdü aşkımızı ya da alıştık mı? Freud'un Marta'ya yazdığı mektupları düşünüyorum. O, başka bir şeyle kıyaslanamayacak aşkını onlarca mektupla anlatmaya çalışması sonra da Marta'nın kız kardeşiyle birlikte olması... Gülümsüyorum. Yeni bir evliliğin mutluluk süresi en fazla ne kadar olabilir ki diye düşünüyorum. İki, bilemedin üç. Sonrasında vücut da zihin de aşka uyum sağlıyor galiba. Ya da aşkın yıkıcı etkisinden kendisini korumaya alıyor.

Düşünmek istemiyorum. Kafamın içinde defalarca düşünüp döndürdüğüm konuların ağırlığını tekrar tekrar hissetmek istemiyorum. Vicdan azabı duymayacağım diyorum. Karşılaştığımız her şey resmin bir parçası gibi anlamlandırılıp doğru yere yerleştirilmeyi bekliyor. Sanırım insanoğlu yarım kalan şeyleri aşk sanıyor ya da tamamlanma isteği bizi heyecanlandırıyor. Yarım kalan her şey içimizde bir yerde ağır bir taş gibi oturuyor.

Saçımı çekiyorum. Yine düşünmemeye çalışıyorum. Konuşamadıklarım, dokunamadıklarım, koklayamadıklarım, özgürce söyleyemediğim her şey aşk olup içime oturdu. Ya dokunabilseydim, istediğim her zaman arayabilseydim mesela, yine de böyle hisseder miydim? Belki de beni hayatta tutan bu tamamlanamamışlık, yarım kalmışlık hissidir. Döndürüp dolaştırıp aynı kederin içine atsa da hayatta tuttu beni.

Vücudumu koltuğa bırakıyorum. Tavanı izlemeye başlıyorum. Duygulara fazla takılma, diyorum kendime. Hele mutluluğa hiç takılma. Mutluluk takıntısı, ulaştığımız her hedeften sonra yenisinin arayışına neden oluyor. Ve yeniler de doyurmuyor. Kafamı kaldırıp dörtte biri kişisel gelişim kitaplarından oluşan kitaplığıma bakıyorum. Gözlerimle anda kalmakla ilgili bir kitap arıyorum. Neydi neydi... mavi kapaklıydı. Yerimden doğruluyorum. Mutfaktan büyük bir çöp poşeti alıyorum. Aklımın içindeki düşüncelerin hiçbirini

diğerine yol vermiyor. “Ne için?” diyorum sesli bir şekilde. Sesim beklediğimden daha kalın geliyor kulağıma. Mükemmel mi olmaya çalışıyordum? Mükemmel bir kişiliğe, mükemmel bir karaktere, mükemmel bir düşünce yapısına bürünüp sonra da sonsuz bir mutluluğun içinde mi bulacaktım kendimi? Ve daha da önemlisi mükemmelin tarifi ne? Eksikliğini hissettiğim, ulaşmak istediğim şey ne? Hiç olmayacak bir hayain peşinde ne kadar çok zaman harcamışım. Hattâ bir hayat...

Çöp poşetini kitaplığın önüne yerleştiriyorum. Yanlarını kıvrıyorum. Kişisel gelişim kitaplarını bir bir atıyorum içine. Arada bir elime edebi kitaplar denk geliyor onları ayırıyorum. İnsan böyle gelişmez, diyorum. Mutlu olma takıntısı, görünme hırsı bizi bitirecek. Poşeti sürükleye sürükleye dış kapının önüne çıkarıyorum. Bir şey yapmam gerekiyor ama ne yapmam gerektiğini bilmiyorum. Soğuk suyun verdiği duyguyu özölüyorum.

Dibe vurduğum zamanlarda hedeflerim beni hayatta tutmuştu. Büyüklü küçüklü, maddi manevi hedefler... Bu can yeleği olmadan nasıl hayatta kalınır bilmiyorum. Yedi yaşından seksen yaşına kadar bir dergâhın avlusunu süpüren yaşlı adamı düşünüyorum. Anlayamıyorum, insan nasıl bu kadar adanır?

Yatak odasına geçiyorum, dolabın üstünden bir sırt çantası indiriyorum. İçine iki çift kalın çorap, iç çamaşırı, pantolon ve kazak koyuyorum. Aynı anda soru işaretlerinin arasında sıkışmışken kendimi çantanın ön gözüne nemlendiriciler, arındırıcılar doldururken buluyorum. Sonra bütün kozmetik malzemelerini geri çıkarıyorum. Sıkı sıkı giyiniyorum. Atıyorum kendimi dışarı. Sanki aklım önden gidiyor da bedenim arkasından sürükleniyor gibi hissediyorum. Anahtarı kontrol etmiyorum, kapıyı kilitlemiyorum, sol elimle ne zaman aldığımı hatırlayamadığım telefonumu sıkı sıkı tuttuğumu fark ediyorum. Apartmanın bahçe kapısından çıkıyorum. Telefonu çöp konteynerine fırlatıyorum. Arabamın yanından geçiyorum.

ŞAHİN TAŞ

YOLCULUKLAR ŞAİRİ SUAT

yolculuklar şairi Suat,
kendine yolculuktadır şimdi
ne zaman fırlatır kadehi
ne zaman “şîşe-i rindân olur”* kırılan,
bilinmez

“meyhane mukassî görünür taşradan ammâ
bir başka ferah, başka letâfet var içinde”*
der;
Erzen-i Rum’da,
hamam çıkışlarında
arınmak gibi bir duyguyla
eski aşklarından konuşur
içinde bir Yunus ıştır onun,
bir Mevlânâ irişir
gözlerinde hayta bir cıvıltı hayata,
sessiz bir isyan olarak yurdu
Posof/Erzurum/Ankara/Sorgun
dolaşır

isyanını berkitir
otuz yılda üç şiir!

onu otellerden sorun

tek kişilik bir odanın
sıvası dökülmüş duvarı
körkütük bir yazıyla
şu dizelere sırdaş kılsa sizi,
bilin ki onundur:

“benim değil, zamanın telaşı var
birazdan sönecek yorgun ışıklar
bürünecek bütün renkler siyaha
böyledir işte, böyle başlar
karanlığın kucağında
meçhul yolculuklar”*

*Nedim

*Nedim

*Suat Sucu’nun “Meçhul Yolculuklar” şiirinden

KARANTİNA NOTLARI

MİTHAT DELİOĞLU

“Sayın Mithat Delioğlu, pozitif vaka ile temas ettiğiniz bildirilmiştir. Sağlık Bakanlığı’na önerilen aşı şemasını tamamladığınız için izolasyonda kalmanız gerekmemektedir. Ancak beşinci günde PCR testi yaptırmanız gereklidir. Ayrıntılı bilgi için fiyasyon ekiplerimiz sizinle iletişimi 0312...üzerinden yapacaktır. Sağlıklı günler dileriz.” mesajını okulumda ikinci katta nöbetteyken almıştım.

Her gün onca insan salgından hayatını kaybederken doğrusunu isterseniz epey kaygılandım. Hem nasıl kaygılanmayayım? Bir gün önce annesiyle kalan 10 yaşındaki kızım aramıştı, ağlamaklı:

“Korona virüse yakalandık baba. Öleceğiz!”

Biraz afalladım önce.

“Kızım, o nasıl söz? Tedavi olur iyileşiriz.”

“Ama alt kattaki Seher Teyze öldü covid yüzünden.”

“Onun bir sürü rahatsızlıkları vardı. Covid’den ölmedi o...”

Bir sürü dil döktüm. Ne kadar etkili olduğumu bilemem. Dediği doğrudu. Alt katta yaşamakta iken başka rahatsızlıkları da olan 40 yaşlarındaki Seher Teyze entübe olduktan iki ay sonra hayatını kaybetmişti. Geriye beş yaşındaki kızı Semiha kaldı. Babası ve dedesiyle yaşayacak. Zeynep’in korkusu bu yüzden. Teneffüs bitti. Öğrenciler sınıfa girdi. Tedirgin oldum. Test yaptırmaya gideyim mi diye deneyimli bir büyüğüme danıştım. Kendinden o kadar emindi ki:

“Telaşlanma. Hiçbir şey olmaz. Sen iyi bir insansın. Kesinlikle sana bulaşmaz.

Korkmana hiç gerek yok. Derslerine gir. Derslerin boş geçmesin. Beş gün sonra git test yaptır. Allah’ın izniyle testin negatif çıkacaktır. Göreceksin.”

‘Büyüğüne danış, küçüğüne danış; bildiğini yap’ derler ya ben de okuldan sonra doğru hastaneye gittim. PCR testi yaptırdım. Eve geçtim. Sonucu merakla bekliyorum. Bir süre sonra telefonuma mesaj geliyor:

“Sayın Mithat Delioğlu, Covid 19 PCR Testiniz sonuçlanmıştır. E-devletten test sonuçlarını görebilirsiniz. B115”

Heyecanla bilgisayarımı açıp sonuca bakıyorum: Pozitif! On dört gün boyunca izolasyonda kalmam gerekiyor. Gelen mesaja göre hareket etseydim veya büyüklerimi dinleseydim beş gün boyunca okulda, dışarıda yüzlerce kişiyle aynı ortamda bulunmaya devam edecek, hastalığı birçok kişiye bulaştıracaktım.

Sınıfta saz çaldığım bir gün öğrencim sormuştu:

“Hocam saz çalmak zor mu?”

“Zor olur mu, ben bile çalabiliyorsam siz haydi haydi çalarsınız.”

Anne babam 65 yaş, ninem de 85 yaş üstü olduğundan, virüsü bulaştırmanın vebali ağır olur. Kimseye bulaştırmayayım diye son derece dikkat eden ben bile salgına yakalandıysam siz de pekâlâ yakalanabilirsiniz. “Bana bir şey olmaz” demeyin. Maske-mesafe-hijyene aman dikkat!

Çok şey yazıldı, çizildi biliyorsunuz pandemi, aşı, Hz. Nuh’un cep telefonunun olduğu... vb konularda. Siz siz olun akıl ve bilime uymayan hiçbir söyleme itibar etmeyiniz. Zira olası bir

faturayı akıl verenler değil siz ödersiniz. Kimse aşısız kalmazın.

Kullanmam için tek bir ilaç verdi fiyasyon ekibi. Arayıp danıştığım doktor arkadaşlar ise:

“Sakin kullanma. Bu ilacın hiçbir faydası yok. Elde kalmış ilaçları elden çıkarmak için dağıtıyorlar. Bol sıvı tüket, bol bol dinlenmeye bak,” dediler.

İnsanların en hayırlısı insana faydalı olandır madem, aşırı bulanlardan, -‘ecnebi’ de olsa- Allah razı olsun.

Karantinada iken krizi fırsata çevirdim (!) desem yeridir. Bol bol kitap okudum, film ve dizi izledim. 'Bir Başkadır', 'Philharmonia' dizilerini; 'Don't Look Up' (Yukarı Bakma), 'Salgın', 'Cici Babam', 'Düğün Salonu', 'Mutlu Aile Defteri', 'Oğlum', 'Bizi Hatırla', '21', 'Son Ders', 'Bir Ayrılık' ve Amir Khan'dan 'Dangal', 'P.K.' (Peekay), 'Üç İdiots'... filmlerini öneririm.

Kitaplara gelince... Benim bir ölçütüm var: Okuduğunuz bir kitabı tekrar okuma, şiirleri ezberleme isteği duyuyorsanız o kitap iyidir. 'Gazap Üzümleri' (John Steinbeck), 'Anıların İzinde' (Ercan Kesal), 'Aynalar' (Edvardo Galeano), 'Yılanı Öldürseler' (Yaşar Kemal)...

Karantinada iken hep böyle kitaplar okudum. 'Yaşamak Hatırlamaktır' (Ülkü Tamer), 'Anılar Kitabı' (Fethi Naci), 'Âşıklar Bayramı' (Kemal Varol) ve Şükrü Erbaş'tan 'Yaşıyoruz Sessizce', 'İnsanın Acısını İnsan Alır', 'Çırpınıp İçinde Döndüğüm Dünya'... Ayrıca 'Edebiyat Atölyesi', 'Sarmal Çevrim', 'Mersin Sanat ve Edebiyat', 'Bavul', 'Aratos'... beğenerek okuduğum edebiyat-kültür-sanat dergilerini de eklemeliyim.

İmza ve söyleşisine katıldığım yeni şairlerden birinin şiir kitabını okuyayım dedim. Bitirebilmek için kendimi epey zorladım. Yine de bitirdim. Döndüm tekrar okudum. Altını çizdiğim, ezberlemek isteyeceğim tek bir dize bile çıkmadı. Ne tuhaf değil mi birkaç şiir kitabı olan birinin tek bir şiirinin olmaması?

Bir panel çıkışında ünlü bir profesöre sormuşlar:

“Panelistleri nasıl buldunuz?”

“Eğer panelistler birer kitap olsalardı hiçbirini okumazdım,” diye yanıtlamış ya ben de birer kitap olsa okumayacağım hiçbir şeye zaman ayırmıyorum.

“*Günler kısıldı Çamlıca'nın ihtiyarları / Bir bir hatırlamakta geçen sonbaharları*”(1) zira.

"Karantinaya öyle alıştım ki artık dışarıya çıkmasam da olur" diyordum. 15 gün sonra çıktığımda Mersin Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin o muhteşem 'Yeni Yıl Konseri' ni izleyince bu düşüncemi yeniden gözden geçireceğim dedim. Okula dönüşümde öğrencilerimin alkışlarla karşılaşması beni oldukça duygulandırdı. Sağ olsunlar, nasıl da özlemişim onları!

Okullarda kimi aileler covid belirtisi olan çocuğunu PCR testine götürmüyor. Karantinaya girerlerse baba işini kaybedermiş. Bu da aile için yıkım olurmuş. Bazı öğrenciler yazılı var diye hastaneye gitmiyor. Kimi ülkelerin ailelere sunduğu katkıları göz önüne getirin. Oralarda dışarı çıkmaya zaten ihtiyacı kalmıyor kimsenin.

Ergun arkadaşım ile aynı dönemde karantinaya girmişiz. Ergün fırına gitmiş. Fırıncıya demiş ki:

“Çaktırma, karantinamın bitmesine daha üç gün var. Evde sıkıldım, ekmek almaya kendim geldim.”

Fırıncı da:

“Abi, aramızda kalsın, ben de pozitifim. Ne yapalım, ekmek parası. Çalışmazsam aç kalırım.”

Girdiğim bir sınıfta aşı karşıtı bir öğrencimiz vardı. Derste dedi ki:

“Aşı olan her yirmi kişiden beşi aşıdan ölüyor.”

Bu söylentinin kaynağını soruyorum, cevap yok tabii. Anlatıyorum böyle olmadığını dilim döndüğünce. Zil çalınca dışarıda devam ediyoruz konuşmaya. Öğrencimize başka öğrencilerden de destek geliyor. En akıl dışı, bilim dışı fikirler bugün büyük destek bulabiliyor güzelim

PATRICK PÉREZ SÉCHERET

ŞAİRLERİN ŞAİRİ

(Çeviren: Ali Demir)

Sevgili dost Patrick Pérez Sécheret, yazdığı şiirlerin bazılarını Facebook üzerinde paylaşmayı sürdürüyor. Nâzım Hikmet adı, sıklıkla yer alıyor bu şiirlerde. Ben de zevkle çevirmeye çalışıyorum onları dilimize: Ocak 2024

Seni izliyorum Nâzım yaşam sürüp giderken
Yürümek gerek güz çiğdemleri üstünde
Duymak gerek bütün mevsimleri sonsuzca
Sarılmak gerek birbirimize kollar düşünceye dek

Gezegенimizin yıkımına isyanımız
Gazze çocuklarına gözyaşlarımız
Yaşam sürüp gidiyor yine Nâzım hapsıra pışkıra
Direnmenin ayak izlerinde

Verem bırakmıyor peşimi Nâzım
Bir aşk anıtıdır çocukluğum
Düşsel sevilerde açan
Yitip giden anların acısında

Solgun bir düşler korosu belleklerde
Güzel günlerin anısı buğday tarlalarında
Abeceyi söktüğümüz güzel akşamlarda
Acemi dizelerin demetinde

Gönenç içinde bir tabut yaşam
Efes'in hiçlik keneflerinde
Moskova'da yaşayıp Anadolu'yu düşleyen
Şairler şairine ağıt

Çiçekler içinde açıyor insanlığın gerçeği
Yaşam sürüp gitse de beden tüketiyor ama
Solup gidiyor güller akan sulara karşı
Güneş ısıtmıyor yaşlı kemikleri

Artık "pembe yaşam" teraneleri eski şarkılarda
Daha sakın görünüyor her şey mineçiçeğinin
saksısında
Yine de ağır basıyor umut
Halep'te bir çam ağacında

Yenden görüşmek üzere Nâzım
Elinin gölgesinde
Yüreğinin güneşinde

ülkemizde, yazık.

Her işin başı sağlık. Yazıyı da 'sağlık' la ilgili bir
beyitle bitirelim:

*"Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihanda, bir nefes sıhhat gibi" (2)*
(Muhibbi)

Herkese sağlıklı ve bol kitaplı günler!

(1) Yahya Kemal Beyatlı
(2) Halkın gözünde devlet (iktidar) gibi değerli,
itibarlı bir nesne yok.
(Oysa)Dünyada bir nefes sağlık gibi devlet
(zenginlik, mutluluk) yoktur.
(Muhibbi- Kanuni Sultan Süleyman)

ÇÖKMECİLER

KUBİLAY ALTUNTAŞ

Arkadaşlarla Beyazevler Çamlık'ta oturmuş, harnup boğması içiyoruz. Meraklısına biraz anlatayım: Çamlık, kentten yüksek olunca Seyhan Nehri aşağıda kalıyor. Eski bir koruluk burası. İçindeki çocuk parkı sayesinde ailelerin de gelebildiği bir yer. Karşı kıyıda, ormanlık arazinin arkasından yükselen binaysa Şehir Hastanesi. Hastanenin önündeki ormanlık alana asma köprüyle geçilebiliyor. Ormanlık alanın hemen önündeki 'Yaşar Kemal Yürüyüş Parkuru'ysa bisiklet sürenler ya da spor yapanlarla dolu. Bazıları için sporda yitirdikleri kilolarını sıkma, gözleme yiyerek geri yerine koyma parkuru!...

Masamızın çokbilmişlerinden birinin dediğine göre, bu Şehir Hastanesi'nin anlaşmasını Londra'nın Windsor Kalesi'mi neymiş, orada kesişmişler. Nereden nereye? Rastlantıya bak ki biri Seyhan'ın diğeri Thames'in kıyısındaymış.

Ne diyordum? Çamlık'tayız. Kaynamış nohut istiyoruz ve sarı şapkasıyla Pazarcıklı Nohutçu Salman geliyor. Kimyonla tuzun orantılı karışımını nohuda ekeleyip masaya servis ederken, pul biberini de sormadan atmıyor.

İkinci kadehlere geçmiştik ki tam da hastane yönündeki masadan birisi bize doğru yürümeye başlamaz mı? Masamız on beş ya da yirmi metre uzakta. O yürürken masasındakiler dikkatimizi çekti. Üç kişiler ve bir şey içtikleri filan da yok. Adam yaklaşıp,

"Afiyet olsun beyler."

"Sağ ol birader." dedim.

Arkadaşımızın küçük çocuğunu göstererek,

"Çocuğu biraz uzaklaştırır mısınız?"

"Hayrola!"

"Hayır mı şer mi bilmem. Bizim de ailemiz var."

"!..."

"Birazdan olay çıkacak. Alın biraz ileriye götürün." dedi ve geri dönüp gitti.

"Ne demek istedi?" deyip aramızda konuşmaya başlamıştık ki birden masalarından birisi kaçmaya başladı. Film gibi seyrediyoruz. Önde oklava yutmuş gibi uzun boylu, düzgün giyimli birisi ve arkasından koşan iki kişi. Bizi uyarın, koşmayıp arkalarından hızlı hızlı yürüyor. Arkadakiler oklava yutmuşa arada bir tekme, yumruk savuruyorlar. Bazısı hedefi tutuyor hani. Bizim adam sonunda oklava yutmuşun yakasından kavradı. Diğerleri vuruyorlar. Bu arada bizler rahatsız olduk tabi. Bir kişiye karşı üç kişi! Ayaklandık ve onlara doğru ilerleyelim demeye kalmadı, oturun gibisinden el hareketi yaptılar. Bizse ne yapılmasının şaşkınlığı içindeyiz tabi!

Masalarına döndüler. Oklava yutmuşa bazen küfürle karışık bağırıp çağırıyorlar. Eller kolar oldukça hareketli. Aslında oklava yutmuş o üçünü harcar nitelikte ya! Bize gelen adam konuşunca herkes susuyor. O susunca başlıyor küfür kıyamet.

Adamların masalarını seyretmekten kendimizi alamıyoruz. Ne oluyor, ne bitiyor anlamaya çalışıyor, yorumlamaya çalışıyorsak da çok zor!

Bir süre sonra oklava yutmuşla diğerleri gittiler. Bizim adam yine çıkıp gelmez mi?

“Kusura bakmayın. Bizim de ailemiz, çocuklarımız var. Olan biteni ufaklık görsün istemedim.”

“İ?”

“Söyleyeyim, bizi tefeci tuttu. Bu beyefendiye faiz çok mu gelmişmiş neymiş.”

“Ödememiş ha?”

“Ödememek diye bir şey yok. Alırız.”

“Ya ödeyemiyorsa?”

“Ödeyemiyor diye de bir şey yok. Parayı alırken bizden haberdardı.”

“Adam iri birisi ve isterse senin adamları...”

“İsterse elini kaldırsın. Başka yöntemleri devreye alırız. Çocuğun yanında konuşturmayın.”

“İyi olur.”

“Böyle çökmezsek parayı alamayız. Önüne gelen hıyar yiğitlenir. Biz de buradan ek-mek yiyoruz.”

“Mahkemeler ne güne duruyor? İcraya verilse.”

“E mahkemeyi kurduk ya görmediniz mi? İcrayı da getirmiş olmadık mı?”

“...”

“Ha! Artık bir şey olmaz. Biraz daha korkutup salarız. Bizim hukukumuz böyle işler. O da tıpış tıpış öder.” deyip çekip gitti.

Bizim çokbilmişlerden biri,

“İşte böyle, günün birinde de şu hastanenin sahipleri de alacağı için kimin hukukuna başvuracak dersiniz?...”

Desen: Nuri Abaç

HASAN BURAK BERBER (AKVÂÎ)

BU IRMAĞIN SUYU KARAYA ÇALAR

Sevdiğim yârimi eller mi almış?
Bu ırmağın suyu karaya çalar
Bu yürekte şimdi elemeler kalmış
Bu ırmağın suyu karaya çalar

Bu dışarda çalan saz mıdır nedir
Şu içerde yanan köz müdür nedir
Bugünlerde gelen güz müdür nedir
Bu ırmağın suyu karaya çalar

Dağlar alevlenmiş dumanlar tütmüş
Sorarım yârime sevdası bitmiş
İrmağın renkleri dağılıp gitmiş
Bu ırmağın suyu karaya çalar

Akvâî deme sen yeterse yeter
Yaradan kızarsa olursun beter
Bu ırmak durulmaz yine de gider
Bu ırmağın suyu karaya çalar

LEYLÂ ERBİL ÖYKÜLERİNDE KADIN KARAKTERLERİN İŞLENİŞİ

FATMA GÜLÂRA IŞIK TUĞCU

Leylâ Erbil; Marxist ve Freudcu bakış açısına sahip, eleştirel, çözümleyici, ironik dili kullanmayı ve yapı bozumunu bir üslup olarak benimsemiş, 1950 kuşağının en sağlam yazarıdır. İlk öykü kitabı **Hallaç**, 1961’de yayımlanır. Yazarın diğer öykü kitapları ise, **Gecede** (1968) ve **Eski Sevgili** (1977) dir. Bunların dışında romanları: **Tuhaf Bir Kadın** (1971), **Karanlığın Günü** (1985), **Mektup Aşkları** (1988), **Cüce** (2001), **Üç Başlı Ejderha** (2005), **Kalan** (2011), **Tuhaf Bir Erkek** (2013) dir. Yazarın deneme türünde verdiği eserleri ise; **Tezer Özlü’den Leylâ Erbil’e Mektuplar** (1995), **Düşler Öyküler** (1997), **Zihin Kuşları** (1998) dir.

Öykülerinde biçimsel ve biçimsel olarak da aykırı bir yazardır, Erbil. İmlâ işaretlerini farklı biçimlerde kullanır. Bazı öykülerinde hiçbir noktalama işareti kullanmaz. Büyük küçük harf ayrımı yapmaz. Bir röportajında bunu: “İmlâ kılavuzlarının normal insanlar tarafından normal insanlara önerildiğini, o vakit normal sayılmayanların dünyasına uygun bir takım işaretler icat ederek normal insanlar için yapılmış olan işaretlere müdahale ettiğini” söyleyerek açıklar. İşaretlerini “Leylâ İşaretleri” olarak tanımlarken sorar:

“Daha önce başka yazarlar neden böyle düşünmemiş de bana bırakmışlar bu işi bilmem? (...) Özellikle deliliği, düşseli, bilinçdışını anlatan yazarların bunu gerçekleştirmeyi akıl etmesi gerekirdi.”¹

Dilde kullandığı bu yapı bozumunu; toplumun bellediği, bellettiği tüm kanıksanmış, sorgusuz kabul edilmiş değer yargıları, gelenekler, tahakkümcü cinsiyet rejimini irdelerken de kullanır. Bilinç akışı yöntemini yetkin biçimde kullanarak, öykü karakterlerinin iç dünyalarını ve çatışmalarını cesurca ortaya koyar. Her bir öyküsü var olan toplumsal yapılara bir balyoz darbesidir. Alışılmış olanı didikler. Döneminin siyasi, sosyal gerçekliğini tüm eserlerinde görülür. Yalın ve süssüz gerçeği sergiler. Kadınların üzerine örülen tuğlaları, eserlerinde tek tek kaldırılır. Var olmaya, kendini var etmeye çalışan, “kadınlık figürü” olmanın dışında toplumsal bir özne olma mücadelesi veren kadınların savaşını yazar. Toplumsal cinsiyet rejiminde; kadının mutsuzluğunun, yalıtılmışlığının kurulu düzenin

sahibi, ataerki tarafından nasıl kullanışlı bir hale getirildiğini ortaya koyar. Sadece cinselliğe indirgenmiş kadın nesneler, hem erkeklerle rakip olmayacak hem de onların güçlerine, varsılıklarına bir nesne olarak hizmet edeceklerdir.

Konuşulmayanın, dile gelmeyenin, ayıptan sayılanın, halı altına süpürülenlerin, “ev” le sırlanmış kadının, dili sesi olmuştur, Leylâ Erbil. Gecede kitabında yer alan Ölü adlı öyküsü, otuz yıldır susan bir kadının, ölmek üzere olan kocasının başında kendisiyle, geçmişiyile, evliliğiyle yüzleşmesine tanık oluruz:

“Otuz yıl seni ne yapacağımı bilemedim; “kocam” diyemedim sana hiç, fincanım, çiçeğim, bir sardunyam var görme nasıl açtı dedim mi hiç haa?” (Erbil, 2004; 52).

Öykülerinde cesur, dobra ve nesnel bir analizle toplumsal aidiyetlerin, kadını nasıl nesneleştirdiğini aşkar eder. Öykülerinde, “özel alan” diye kapatılan alanlardaki iki yüzölçümü, çatışmayı ve bu çatışmanın dinamiklerini görünür kılarken aslında bunun “özel” olmadığını kurumlar aracılığıyla özelleştirildiğini gösterir.

Yazarın ilk öykü kitabı olan **Hallaç**’taki **Yatak** öyküsü, bu durumun en belirgin örneğidir. Freud’un “çevresel etki” diye kuramlandığı olgular “Yatak”la simgeleşir. Senelerce havalandırılmadığı halde, içine girilip yatılan yatak; toplumsal kabullerin, yüz bin yıllık ataerki rejiminin simgesine dönüştürülmüştür:

“Yıllardır havalandırılmamış bir yatağa girip çıkıyorum. Islak çürümüşlüğüne biçimsizliğim oyulu. Onu güneşlendirmeliyim.” (Erbil, 1988; 45).

Birinci tekil kişi bakışıyla yazılan öyküdeki kadın, mutsuzluğunu sorgular. Sorgu ilerledikçe, mutsuzluğun temelini kişisel değil toplumsal olduğunu anlarız. Değişmeyen toplumsal yapılanmalar yazarın tabiriyle “yüzyıllardır tek ayaküstüne cezaya kaldırılmış bir öğrenci” (Erbil, 1988; 45) gibi, bireyleri kısacasında tutmaktadır.

“Toplumsal cinsiyete ilişkin iktidar analizi, kadınlarla erkekleri doğrudan bir iktidar ilişkisiyle birbirine bağlanmış toplumsal bloklar olarak kabul

¹ Cumhuriyet gazetesi, Leyla Şahin’in röportajı, 6 Ağustos 1988

eder. Cinselliğin toplumsal olarak düzenlenmesi pek çok yasaklar silsilesini de beraberinde getirir. Arzu nesneleri, kültürel kodlamada kadınlık ve erkeklik ikiliği ve karşıtlığıyla tanımlanır.” (Tuğcu Işık, 2022; 100).

Cinselliğin toplumsal olarak düzenlenmesi ve siyasal işlemlerin, iktisadi müdahalelerin (üremeyi özendirici ya da kısıtlayıcı davranışlar yoluyla), ahlaklı ya da sorumlu kılma amacıyla girilen ideolojik zeminin evlilik kurumu üzerinden işlerlik kazandığını söyleyen Michel Foucault, evlilik kurumuyla ilgili olarak şu saptamalarda bulunur:

“Cinsellik tertibatı; hareketli, çok biçimli ve konjonktürel iktidar tekniklerine göre işler. Evlilik bağı tertibatının temel amaçları arasında bağıntılar oyununu yeniden üretmek ve onları yönlendiren yasayı ayakta tutmak vardır; buna karşılık cinsellik tertibatı denetim alanlarının ve biçimlerinin sürekli yayılımına yol açar. Evlilik bağı tertibatı için önemli olan, statüleri belirlenmiş eşler arasındaki bağdır; cinsellik tertibatı içince bedenın duyumları, hazların niteliği ve ne denli zayıf ve belli belirsiz olurlarsa olsunlar, izlenimlerin doğasıdır. Sonuçta, evlilik bağı tertibatı, ekonomiye, zenginliklerin aktarım ya da dolaşımında oynayabileceği rolden dolayı güçlü biçimde eklenmişse, cinsellik tertibatı, ekonomiye çok sayıda incelikli yoldan bağlıdır ki bunların temel olanı bedendir; üreten ve tüketen beden. Kısacası, evlilik bağı tertibatı ayakta tutmakla yükümlü olduğu bir toplumsal bünye dengesine göre düzenlenmiştir; onun için can alıcı noktanın “üreme” olması da, hukukla ayrıcalıklı bir bağ kurmuş olması da buradan kaynaklanır” (Foucault, 2012: 79).

Bu kuramsal tespitler ışığında yeniden Erbil’in **Yatak** öyküsündeki anlatıcı kadına kulak verirsek, söylediklerinin kuramla ne kadar örtüştüğünü görürüz:

“Mutsuzluk. Binlerce kez düşünmedim mi bunları. Artık hepsi bayağı olmuş. Bayağı. Bayağı ya da komik. Değişen ne var? Hiç. Bayağılıklar değişmiyor ama yıllardır önünde tutuyordu kişiyi. Yüz yıllardır tek ayaküstüne cezaya kaldırılmış bir öğrenci denli. İğrenç hattâ. Değişen ne? Hiç. Gitgide içeri kaçıyorum ben. Ötekiler durmadan çoğalıyorlar. Ben de çoğalmak isterdim.” (Erbil, 1988; 45).

Leylâ Erbil öykülerinde temel mesele var olamayan, ataerkil toplumsal düzenin içinde kendi olmayı unutmış, nesneleşmiş ya da var olma mücadelesi veren kadın karakterlerdir. Onun kadın karakterlerini temelde ikiye ayırmak yanlış olmaz. Birincisi biyolojik cinsiyeti kadın olmakla birlikte, ataerkil söylemin taşıyıcılığını yapan, eril kodlarla yaşayan kadınlar (ki bunlar çoğunlukla anneler ve ninelerdir) diğeri ise kendini bir özne olarak var etmek isteyen, çıkış arayan kadınlardır. Yazarın **Eski Sevgili** kitabının ilk öyküsü

Konuşmadan Geçen Bir Tren Yolculuğu öyküsündeki yüz yaşında ölen Tekvin Nine, ataerkinin kodlarını aktaran kadınlardan biridir. Bitki kökleriyle, baharatlarla macunlar yapmıştır, “yüzyıllardır koyup kotarılmaktan dibi tutmuş, ağırlaşmış, atalar yadigarı, kararmış kutsal çanağı”nın içinde. Ölene dek de öykünün anlatıcısı torununa yaptığı macunları yedirmiştir. Anlatıcı öykü karakteri genç kadın “kutsal çanağı” dışarı fırlatınca, arı tarafından sokularak cezalandırılır. Bunun bir ceza olduğunu hatırlatan kadın, Tekvin ninenin, söylemini devralan, öykü anlatıcısının annesidir:

“Tekvin’in ruhudur, cezalandıran seni, ne denli emsem alamam ağunun tümünü oradan, yüreğine işledi, dolaşacaksın böyle, bağışlayas seni” (Erbil, 2013; 10).

İkincilleştirilerek, kadın rollerini kabule zorlanarak yetiştirilen kız çocuğunun başkaldırısı ceza ile sonuçlanmıştır. Kuşaktan kuşağa aktarılan cinsiyet rolleri sorgusuz kabul edilmelidir, oysa. Tekvin Nine’nin kutsal saydığı cinsiyet rolleri hangi tarihsel süreçlerden geçerek kutsal oldu? Onları, kutsal kılan değerler nasıl kabul gördü? Sorularına yanıt olarak, Fatmagül Berktaş’ın araştırmalarına bakmak faydalı olacaktır. Kadınların bağımlı ve erkekte daha aşağı konumlandırılışının bütün tek tanrılı dinlerde ortak ifade biçimi olduğunu savunan Berktaş’a göre:

“Kadınların tek tanrılı dinler karşısındaki konumunu karşılaştırmalı bir teorik yaklaşım içinde ele almaya giriştiğimizde, kaçınılmaz olarak, toplumsal cinsiyet ile toplumsal iktidar ve denetim olgusu arasındaki ilişki gündeme geliyor. Bu bağlamda, tarihsel olarak insan bedenine – özellikle de kadın bedenine- ve bedensel varoluşa yüklenen anlamlar ve varoluşun “başlangıcı” ya da kutsal kitapların “yaratılış” adını verdikleri şey üzerinde durmak gerekir. Dolayısıyla da, insan düşüncesinin çoktanrılılıktan tektanrılılığa geçişi sürecine eşlik eden toplumsal/kültürel dönüşümün cinsiyetlerarası ilişkilere nasıl yansıdığını, cinsiyet kalıplarına nasıl bir somut içerik kazandırdığını ve bunun toplumsal iktidar ilişkileri açısından yol açtığı sonuçları ele almak zorunluluğuyla karşılaşırız. Böyle bir yaklaşım, her üç tektanrılı dinde Tanrı’nın cinsiyetinin neden erkek olarak kavramsallaştırıldığı; bunun kadın ve erkek kimlikleri, otoritenin niteliği ve iktidar yapılarına ilişkin düşüncelerimizi nasıl etkilediği; varolan toplumlarda kadınların soyu üretme gücünün neden küçümsendiği, buna karşılık ve karşıt olarak, erkeklere atfedilen “kültür ve uygarlık yaratma” özelliklerinin neden yüceltildiği gibi sorulara yanıt aranması gereğini de beraberinde getirir” (Berktaş, 2009: 10).

Erbil öykülerindeki ataerkinin taşıyıcılığını yapan kadın karakterlerle kendi olmaya çalışan kadın karakterlerin çatışmasının izini sürecek olursak, Hallaç

kitabındaki **İnci Boncuk** öyküsünü de yine bu bağlamda ele alabiliriz. Öykü bir tren yolculuğu sırasında aynı kompartımanı paylaşan iki kadın arasında geçer. İki kadının sessiz ama gittikçe tırmanan gerilimi, öykü anlatıcısı olan kadının kolyesini, diğerine vermesiyle son bulmaz. Aksine dile gelmeyen o çekişmeli hal, bir sonraki buluşmaya taşınır. Anlatıcının karşısındaki kadın gücünü ve varlığını kocasından alır. Aynı şekilde kocasından öcünü de ataerki değerlerinin kutsallığı üzerinden almıştır. Anlatıcı kadının, bu durumun neresine düştüğünü başta tam kestiremeyiz. Çünkü o daha nesnel ve kendiyle barışık gibi görünmektedir. Oysa öykü ilerledikçe onun da düşüncelerinin doğruluğuna inanması için kocasına ihtiyaç duyması, okuru şaşkınlığa ve umutsuzluğa düşürür. Toplumsal cinsiyet rejimindeki iki kadın karakterin kıyası, çizgi dışına çıkmanın ve “koca” ya da “dış dünya” tarafından onaylanmadan kadın olmanın zorluğunu gösterir.

Bu bağlamda **Eski Sevgili** kitabının **Biz İki Sosyalist Erkek Eleştirmen** öyküsünde Türkan ile Gülizar; Eski Sevgili öyküsünde Naile Hanım ile kızı Nigar karakterleri toplumsal cinsiyet düzleminde karşılaştırılır. Ataerkinin dilini ve tabularını taşıması ve anneliği bir tahakküm aracına dönüştürmüş olduğunu görürüz:

“Nigar, annesinin yeni bir yanını açıkça gördü. Ayrımına varmadan insanın, çocuğun içine düşürüldüğü aile bağlarını, o ince, kıvrak, uzun ve yumuşak kaygan kolları boynunda duydu. Dikkatle baktı anasına, evet artık ona karşı gelecek gücü yoktu, böyle bir duygu barınmıyordu, barınamazdı içinde, ama haberi olmadan yazgıyı yazanın, yasaklar koyanın, yönetenin en yakınındakiler, yönetenin en yakınındakiler, en sevdikleri, anası ailesi olduğunu çaresizlikle gördü. O dışarda çarpıştığı, ayağını kaydırmaya uğraştığı müddürün, haksızlıkların, kavga ettiği kişilerin, yıkmaya, sarsmaya uğraştığı düzenin yanı başında, burnunun dibinde durduğunu, düşmanın yuvada bulunduğunu, kanınla canınla beslendiğini ancak kavradı. Ailenin durmadan örüp dokuduğu ağı, yırtıp geçmekte ne denli geç kaldığını içi titreyerek görüyordu.” (Erbil, 2013, 202).

Yazarın, Nigar’ın çıkışsızlığında ve yalnızlığında altını çizdiği “yönetenin uzakta olmadığı” tespiti Michel Foucault, şu şekilde tanımlamaktadır:

“İktidarın işleyişinden söz ettiğimde yalnızca devlet aygıtı sorununa, yönetici sınıfı, hegemonik kastlar sorununa gönderme yapıyor değilim, bireylerin gündelik davranışlarında, bedenlerine yarınca kadar üzerlerinde işleyeni giderek daha da incelen, tüm mikroskobik iktidar dizisine gönderme yapıyorum. İktidarın siyasi ağına gömülmüş yaşıyoruz; tartışma konusu edilen de bu iktidardır.” (Foucault; 2007, 48).

Leylâ Erbil öykülerinde, kadının kadın eliyle forma sokulmasının biçimleri farklı olay örgüleriyle serimlenir. Karakterlerin görünen yüzlerinden çok görünmeyen yüzleri, söylediklerinden çok söylemedikleri, eylemlerinden çok eylemsizlikleri irdelenir. Bu bağlamda Erbil, Varoluşçuluk felsefesinin edebiyatımızdaki yansımasıdır. Öykülerindeki kadınlar, erkek egemen toplumda var oluş mücadelesi içindedir. Aile içinde, toplumsal yaşamda kendilerini var etme biçimleri ile “annelik”, “kadınlık”, “cinsellik” rollerinin içinde sıkışıp kalırlar. Öykülerdeki her bir kadın karakter kendi direnişi ve bilinci kadar kendini var eder. Yazara göre, kadının kendi olabilmesi, kendine inancına ve onay bekleme-yen bilincine bağlıdır.

Yazar, öykülerinde ataerkinin dilini kuşanan onun taşıyıcısı olan kadınlar kadar hegemonik erkeklik biçimlerini de ortaya koyar. Çünkü toplumsal cinsiyet rejiminde, cinsiyet rolleri biyolojik cinsiyetin üzerine giydirilmiş kültürel kodlar, beklentiler ve kimliklerdir. Dolayısıyla doğal değildir, kadınları olduğu kadar erkekleri de bir kalıba sokar. Her toplumsal yapı içinde farklı erkeklik öğretileri üretilmektedir.

Hallaç kitabındaki **Sarhoş Yaşantılar**’da B karakterinin tasviri bu durumun örneklerinden biridir:

“B’nin iyice dincelmiş, esen, rengi erki yerinde, pazu mazu oynataraktan saat onyedilerde çay ya da yemek öncesi içkisini almak üzere cafe’lere mafe-lere gittiği yöresindekilere büsbütün şen şuh içkiler ısmarladığı, iyiden iyiye mutlu bir kişilik gösterdiğine bakılırsa, şu saydığımız düşünlerin hiç biri de adamın gerçek öyküsüne değin olmadığı anlaşılır.” (Erbil, 1988; 35).

Öyküdeki A karakteri bir kadındır. Kendi olmayı başaramamış, bir çıkışsızlık içindedir. Kendini inkâr ettiğinin ve kendinin sureti olduğunu fark ettiğinden yarattığı, yazarın ifadesiyle “**Yeni Döküm Kişilik**” le de B’ye üstün gelemeyiz.

Gözle görülemeyecek kadar derin ve alttan işleyen toplumsal cinsiyet yargıları kadını silikleştirmiş ve toplumsal, kurumsal ağlarının içinde tanımsız kılmıştır. Erbil öykülerinde bu tanımsızlık kadın karakterlerin çoğunun isimsiz olmasıyla karşılık bulur. Erkek karakterlerin isimleri varken, kadın karakterlerin çoğu isimsizdir. Buna karşılık yazarın **Öyküsüz** öyküsünde olduğu gibi öyküsü olmayan Rüstem’lerdendir, çoğu erkekler. Erkeklerin kadınlar üzerindeki koşulsuz üstünlüğüne ve tahakkümüne dayanan hegemonik erkeklik, bu öyküdeki anlatıcı kadın tarafından oldukça net bir biçimde betimlenir. Bununla birlikte anlatıcı kadın kendini “Rüstem’in öyküsü” olarak tanımlar.

“İlkokuldan bu yana gelir Rüstem. Kurulur;

L'Opera de Paris'te Bachkaus'ı dinler. Ben dinleymem, ben Rüstem'in öyküsü iken, tutar günü beslerim Rüsteme. Sırnaşık, kurumcu, ilkokul arkadaşım..." (Erbil, 1988; 26).

Öykünün anlatıcısı kadın sevebilmenin ve aşkın yüceliği içinde konuşur. Bu yücelik, çarpıtılmış bir dünyada kadının ezinci ve prangası haline gelmiştir. Çünkü Rüstem, öyküsünün biridir:

"Açım, çıplağım demem, bi üşümlük "canım" kaldı, Backhaus'u dinlemedim demem. Alt yanı bi seviyorum demek. Kurumlanı pırpır atar kötü yüreği. Seveleri yaratmak gerek; demirimden, azotumdan, fosforumdan sunarım ona, şu şiltede biraz kösnü, şu cicimde ekin okşar, biraz saç, biraz tırnak, bakımsız kaslardan bir tutam... al al kendimden gayrı nem varsa al. İyi notlar, ödülleri, birincilikler aldın, Backhaus'u dinledin ben dinlemedim. Seni tika basan doyan, bekleyen, ocağına düşüren, öyküsüz seni." (Erbil, 1988; 27).

Son olarak yazarın **Hallaç**'taki ilk öyküsü **Bilinç Eğinim I** öyküsüne bakalım. Öyküdeki kadın karakter yine anlatıcı. Bu kadın karakter, diğer öykülerdeki kadınlardan daha cesur. Kendi tabiriyle "olguların onu değil, onun olguları yönettiği bir kadın." Yazarın deneysellikteki cesareti gibi hayatı olduğu gibi kabul etmeyen, ona yön verecek cesarete, güvene ve bilince sahip bir kadın. Çerçevelemiş toplumsal hayatın içinde bunalmış kadın karakter, çıktığı gemi gezisinde, geminin demir attığı Fransa'nın bir limanında alışveriş için girdiği bir mağazadan hiçbir özelliği olmayan, basit bir deniz donunu refleksiyle çantasına atar. Nedenini bilinç akışı yöntemiyle serimler, Erbil. "Öykü uğruna kişiyi sonuna dek getirme deneyi" der, "Kendini sınamaya, kıstırmaya uğraştığını" söyler, "olguların beni değil benim olguları yönettiğimi söyledim" der. "Yeni bir olay yaratma yetisi", var olma hissi ve var olan kuşatılmışlığa bir başkaldırı vardır, eyleminin altında. Tıkıldığı odada, sonra gittiği kafede, sonra gemide böceksi, kuşu bir varlıkla konuşur, öykü kahramanı. Fantastik öğe olarak öyküye giren canlıya "Sen Rüstem misin?" diye sorar. Böceğimsinin tanıklığını taşıyamaz, onu öldürür. Güverteyi yıkayan gemiciye gidip sarılmak ister, yine sarılamaz. Tanıklıkların şerrinden korkar. Toplum, "et kişiler"den oluşmuştur, çünkü. Sahte, yalan ve göstermelik ilişkiler ağında gerçekten yaşamak ve var olmak, tanıklıkları aşmakla mümkündür, yazara göre:

"Gemicinin biri hortumla arıtyordu güverteyi. Sevgiyle, "Kolay gelsin" dedim ona, hattâ sarılıp öpüvermek istedi canım onu. Ama et kişiler çıkmıştı yürümeye, yürütüp de birbirlerine kendilerini göstererek ilgi çekerek ve de önemli oldukları duygusuna kapılarak mutlu sanısını uyandırıp da birbirlerine sırt çevirerek giysiler göstererek dişilikler erkeklikler göstererek kamaştırmaya birbirlerinin gözlerinde güçlülenmeye.

Öyle diye beni görüverirlerse gemiciyi öperken de olucak nen mi diye akıllarını kaçırmaları da üstelik kaçmış akıllarla ussuz saldırması diye öpülemeyen gemici öpülebileceğini bilemeden gitti. Güneş kurutuverdi güverteyi, hiç iz kalmamıştı insan böceğinden, o kentte başımdan geçirdiklerimi kimseler duyamamıştı, dönüp geliyordum işte, hiç mi hiç izi kalmamıştı insan böceğinin pırl pırl denizde gemi türküsü söyleye söyleye yol alıyordu, mavilikler dolmuştu kirpiklerime, ellerimle tutup aldım onları neredeyse göremiyordum. Önüme ardıma, görülmemiş kıvamda "aydınlıkgünler" çekiyordum. O, deniz donunu görece gözüm kalmamıştı. Dedim ya, bi özveri duygusuna kapılmak içindi ola ki. öleceğim birazdan" (Erbil, 1988; 19-20).

Sonuç olarak, kadınları ve erkekleri bloklar şeklinde bölen ve kadınları erkeklerin hükmüne veren ataerkil sistemde kadınlar da erkekler de mutsuz ve yalnızdır. Bir kambur gibi taşınan cinsiyet yargıları insanları kendine ve insanlara yabancılaştırır. Tahakkümü ve iktidarı odağına alan, ayırıştırıcı tüm mekanizmalar insanları hasta eder. Dirençle bu ağın dışına çıkmaya çalışan kadınlar, bilinçleri ve iradeleri kadar var olurlar. Hiyerarşik bir yapılanma içinde, kurumlar ve inançlar üzerinden kadını ikincilleştiren ve ancak bir erkek üzerinden var olmasına olanak veren ataerkil sistem kendi erkine hizmet etmeyen kadınlara var olma, mutlu olma olanağı tanımaz. Bu yapılanmada özgür olmak isteyen kadına ilk taşı, en yakınındaki, ataerkinin biçimlendirdiği kadın atar. Sabit kimliklerin olmadığı, kimlik dediğimiz yargıların kurgusal olduğunu karakterlerinin içsel çatışmalarıyla deşifre eden Leylâ Erbil öyküleri, cesur ve çağının önünde öykülerdir. Siyasal ve sosyal hayatta cinsiyet kimliğini aşır akıl ve insan kimliğine ulaşmaya çalışan kadınların sesi ve soluğu olmuştur, Erbil. Kimi karakterleri bu amacına ulaşır, kimileri çıkışsızlığın boğuntusunda kaybolur, kimileri bir iz bırakır. Kuşkusuz Leylâ Erbil, öyküleriyle romanlarıyla hem edebiyat hayatında hem sosyal hayatta iz bırakan, yol açan kadınlardandır.

KAYNAKÇA

- Berktaş, F. (2009). Tek tanrılı dinler karşısında kadın: Hristiyanlıkta ve İslamiyette kadının statüsü üzerine karşılaştırmalı bir yaklaşım. İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Erbil, L. (1988). Hallaç. İstanbul: Can Yayınları
- Erbil, L. Gecede. (1998). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Erbil, L. Eski Sevgili. (2013). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Foucault, M. (2012). Cinselliğin tarihi. (Çev. H. Uğur Tanrıöver). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, M. (2007). İktidarın gözü (Seçme yazılar 4). (Çev. I. Ergüden). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Tuğcu Işık, F. (2002). Jean Genet Oyunlarında Cinselliğin İnşası: Balkon ve Sıkıgözetim Oyunlarında Hegemonik Erkeklik. İzmir: ŞYK Kitap

ANADOLU'DA HALK OZANLARININ ETKİLERİ VE İZLERİ AŞKIN MEYDANI

TAMER AÇIKALIN (ÂŞIK BEÇARE)

Bana ayrılan bu bölümde, kendi deneyimlerimden ve tanıdığım âşıkların yaşamlarından yola çıkarak sizlere halk aşığı / ozanı nası, olunur, hangi merhalelerden geçer, amaçları nelerdir, bunlardan bahsedeceğim.

Âşıklık geleneğinin / âşıkların değer gördüğü, eski zamanlarda, bölge bölge dolaşan âşıkların varlığı oldukça yaygındı. Âşıklar, yakın bölgelere yaya olarak gider; daha uzak bölgelere ise genellikle at sırtında veya tren ile seyahat ederlerdi. Gittikleri mekânlar ise genellikle meydan odaları veya kahveler gibi toplanma alanlarıydı..

Aşığın gelip misafir olduğu bu mekânlar, adeta dolup taşardı. Bu toplaşım sırasında toplumun sözcüsü konumunda olan âşıklar, toplumun hemhal olduğu fakirlik, gurbet, adaletsizlik, aşk ve dönem için güncel olan türlü konuları sazıyla, sözüyle birleştirir halkın yoldaşı, aklı ve vicdanı olurlardı. Âşığı dinlemeye gelenler arasında gençler de bulunur, aşığı hayranlıkla dinlerlerdi.

Âşık olabilmek kolay değildi elbet, bir âşık / üstat yanında pişmeyi gerektirir, gençler de bundan mütevellit aşığın peşine takılır, derin bilgilerinden istifade etmek isterlerdi. Ben bu durumdan hareketle gençlere müşteri demeyi tercih ediyorum, çünkü onlar âşıkların bilgilerini almak / öğrenmek isteyen alıcılardı. Bu müşteriler / âşık adayları, âşıkların bilgilerini edinip biriktirir ve kendi yeteneklerini geliştirerek âşığa dönüşmeye çalışırlardı.

Âşığın yetiştiricisi, yol göstericisi olan üstat; aday âşığın pişmesi, gelenek içerisinde yer edinebilmesi için pişmesine yarayacak hal kazanına koyar, bu kazanın altına da odun işlevi görecek kin, nefret, ikilik, nefis, kötü düşünce ve davranışlarına yani yaşamına gölge düşüren noksanlıkları atarak ateşi harlandırır. Kazanın içinde kaynayan aşığa bilgi, görgü, saygı, hoşgörü ve marifetler katar ve âşık adayının piştiğinden emin olan üstat âşığa, niteliklerine uygun bir mahlas vererek meydanlara çıkartıp maharetlerini sergiletir. Bu âşığı dinleyen kimseler ise âşığın sazı ve sözünde kendi yaşamından parçalar bulduğundan, âşık diğer halk âşıkları gibi insanlığa yürüyecek yol, yürünecek

yoldaş, derdini danışacak rehber olur.

Her âşığın bir maşuğu da vardır elbet kimisi buna sevgili der, yar der, ilahi aşk der dileyen dilediği gibi adlandırır da âşığın asıl maşuğu, ilham kaynağı olan ölümsüz ululu ozanlardır. Âşıktaki marifetleri gören ulu ozanlar, değişik silüetlerde âşığın rüyasına girer, el verir yahut bade içirirler. Âşık bu andan itibaren her yönüyle tam olacak; edindiği marifetlerine mânâ eklenecektir. Öyle bir maânâdır ki bu âşığı derinleştirir, tamamlar. Bendeniz Âşık Beçare de rüya âleminde babam Âşık Zülfikâr'dan el alıp bu yola revan oldum, Üstadım Âşık Ummani (Battal Erden)'nin kazanında kaydım, piştim. Gelenek içerisinde hem işlendim hem de kendimden sonraki kuşaklara âşıklar yetiştirip işledim. İşlenerek ve işleyerek yoluma devam ediyorum. Yol belli, süre belli.

SAZ VERDİ BANA

Neyleyim babama erişemedim
Hasbihal edip de görüşemedim
Batın âleminde uzattı elin
Yürü oğlum, dedi el verdi bana

Daha küçüktüm Hakk'a yürüdü
Gariban ömrümü acı бүрүdü
Yolunda gitmeye ahdim varıdı
İşte izim, dedi yol verdi bana

Bir gece rüyamda karşıma geçti
Türlü marifetleri önüme saçtı
Âşıklık yolunda önümü açtı
Çalıp söyleyecek dil verdi bana

Yürü oğlum, dedi çalınsın sazım
Senden devam etsin avazım, sözüm
Aha elim dedi aha da izim
Yanıdayım, dedi söz verdi bana

Beçare oldum çaldım söyledim
Özüm dara çektim niyaz eyledim
Âşık Zülfikâr'ın yolun boyladım
Al da git elinden saz verdi bana

HAYATTAN KAÇMAK İÇİN DEĞİL HAYATI KAÇIRMAMAK İÇİN YOLLARDAYIZ

AHMET EROĞLU

İnsan, hayatının büyük bölümünü yapamayacağı ya da gerçekleştiremeyeceği şeyleri hayal ederek yaşarmış. Bu sözün tam olarak doğru olup olmadığından emin değilim. Bu tanıma uygun, harekete geçmekten korkan çok hayalperest, edilgen insanlar vardır mutlaka ama ben değilim. Ben değilim, derken hiç hayal kurmam, kimi zaman gerçekleşmesi zor isteklerim olmaz, demek istemiyorum. Elbette ben de hayaller kurarım. Dünya hayal kuran insanlarla dolu ama kimileri peşinden koştuğu hayalleri gerçekleştirmeye istekli, kimileri de isteklerini yalnızca kendi hayallerine bırakmaya!

İki istek arasında dağlar kadar fark var! Hayal etmek ya da çok istemek yalnızca bir başlangıçtır. Hayaline bir amaç ama direngen, mücadeleci, eylemci bir amaç koyarsa insan, ruhunu o amaca bağlarsa, o hayalin gerçekleşme olasılığı yükselir. Diğer türlü hep bir bahane bulunur. “Çok istiyorum ama zamanım yok!”, “İsterim ama gücüm yetmez!”, “Hele bir rahatlayalım, sonra yaparım,” gibi tümceler, hayalleri, istekleri hep öteleme gerekçeleridir.

O anda olanaksız gibi gördüğü için hayallerini aklının bekleme odasına hapseder o tür insanlar! “Ama”, “fakat” gibi bağlaçlarla, düşünceyi olumsuz yönlendiren tümceler yerine, eyleme geçerek, “Neden kendime bu hayalimi gerçekleştirmek için ortam ve olanak yaratmıyorum?” sorusunu sormak, başarmanın ilk basamağıdır bence.

İnsan bu soruyu kendine sorduktan sonra, hayallerinin peşinden koşma ile ilgili “iç sesi” hemen, “Nasıl yapmalıyım?” sorusunun yanıtlarını arayarak harekete geçer. Artık hayal edileni başarma süreci başlar; çünkü isteğin üzerine “zaman damgası” vurulmuştur! Dünün hayali, bugünün umuduna ve yakın geleceğin gerçeğine dönüşmüştür. Yolda zorluklar vardır. Her zorluk, mücadele ve başarma gücünü tetikler. Tetiklenen güç, her zorluğu yenmek isterken, “o yolda yürümek de” “hedefe varmak” kadar keyif verir insana.

Kendimi bildim bileli mi desem, okumayı söktüğümünden beri mi desem bilemiyorum ama bildiğim; kitap okumaya karşı özel bir tutkumun olduğudur.

Çocukluğumun çizgi romanlarının hayatımda önemli bir yeri olduğunu özellikle vurgulamalıyım; çünkü okumaya Teksas, Tommiks, Zagor, Kaptan Swing, Tenten gibi çizgi romanlarla başlamıştım. İlkokul boyunca bunları okudum. Ortaokul ve lisede Türk ve dünya klasiklerine geçtim.

Daha sonralarıysa elime geçen her şeyi okudum. 12 Eylül öncesi gençlik-siyaset ilişkisinin yoğun olduğu bir dönem siyasi kitaplara daldım. “El kitabı” dediğimiz eserleri neredeyse ezberlemiştim; çünkü siyasi tartışmalarımızda alıntılar yaparak konuşmak adettendi.

Yıllar sonra “okuma doygunu” bir okur olduğumun farkına vardım. Hattâ İnsan, hayatının büyük bölümünü yapamayacağı ya da gerçekleştiremeyeceği şeyleri hayal ederek yaşarmış. Bu sözün tam olarak doğru olup olmadığından emin değilim. Bu tanıma uygun, harekete geçmekten korkan çok hayalperest, edilgen insanlar vardır mutlaka ama ben değilim.

Her okuduğumu beğenmemeye, eleştirmeye başladım. İçimden, “Ben bundan daha iyisini yazarım,” duygusu uç verdiğinde artık “okuma seçkini” olduğumu anladım. Yazma serüvenim de böylece başlamış oldu. Öykü, roman, araştırma-inceleme ve deneme türünden çokça kitaplar yazdım. Ödüller bile aldım. Anladım ki; içimdeki yazar olma isteğini yıllardan beri iyi beslemişim. Yazdım yazmasına da “yazar”

olabildim mi? Bilemiyorum ve bu sorunun yanıtını okuyucularıma bırakıyorum.

Sözün özü; başarılması çok zor olan istekleri, hayalleri, özlemleri gerçekleştirebilmenin yolu emektir, terdir, kararlılıktır, asla vazgeçmemektir.

İstedim; eğitimci oldum, öğretmenlik yaptım, üniversitelerde dersler verdim, kitaplar yazdım, televizyon programları hazırlayıp sundum. Yaşım da hedeflediğim yolun yarısını çoktan aştı.

Son yıllarda gezginlerin yaşamını konu alan kitaplara, belgesel programlara sardım! Çokça seyahat ve gezi yazıları okudum. İçimden, “Gezmeliyim, görmeliyim, yazmalıyım. Önce Ülkemi, belki sonra Avrupa’yı, hattâ olur ya dünyayı dolaşmalıyım,” diyen sese kulak verdim. Aslında bu hayalim bir özgürlük özlemiydi. Öyle ya; özgürlük hayali insanın önce içinde başlarmış. Bende de öyle oldu. Algı ve duygu dünyanın bir eline düşlerimi, diğer eline de gerçekleştirmek istediğim umutlarımı aldım. İçimdeki özgürlüğü yaşamak uğruna, yaşam yoldaşımınla birlikte, gecikmeli de olsa doğanın kucağına daldık. Başladık karış karış ülkemizi gezmeye. Doğrusu, pandemi süreci tetikledi doğanın kucağına kanat çırpamızı. Evet, ben bir eğitimci, bir doğa ve hayvan sever, biraz da yazarçizerdim ama birden bire bir gezgin oluverdim. Hayat arkadaşımın da bu felsefeye yatkınlığı işimi iyice kolaylaştırdı. Aslında, böylesi bir yaşam felsefemi, hayata bu pencereden bakışımı kuramsal olarak içimde sürekli yaşatmıştım; ancak Koronavirüs salgınının patlamasıyla birlikte 2020 yılında hayata geçirme olanağı buldum. Bütün üniversitelerde olduğu gibi çalıştığım üniversitede de Kovit nedeniyle eğitime ara verilmişti. Bunu fırsat bilerek, süresi geldiğinde sözleşmemi yenilemedim. İçimdeki gezgin ruha, “Haydi artık, yollara düşmenin tam zamanı,” dedim.

Görmek, gezmek istediğim yerleri, merak ettiğim coğrafyaları biliyordum ama bu işi hangi araçla yapacağımı bilmiyordum. Motokaravan en ideal olanıydı tabii ama benim almaya ekonomik gücüm yoktu.

Peki, vazgeçtim mi? Hayır! Başka seçenekler aramaya başladım. Üniversite yıllarında bisikletle Türkiye’nin kimi bölgelerini pedallayan oğluma açtım konuyu. Nede olsa bu konuda oldukça deneyime sahipti. Konuştuk, tartıştık ve seçenekler araştırmaya başladık. Tam da bu süreçte araç üstü çadırı keşfettim. Kütahya’da bir firmanın üretim yaptığını öğrendim. Firma yetilisiyle konuştum, bütçeme uygun olduğunu öğrenince anlaştım. Aracımın özelliklerini ve fotoğraflarını gönderdim. Firmanın vermiş olduğu tarihte Kütahya’ya giderek çadırın montajını

aracımın üzerine yaptırdım. Böylece, “Hamala semeri yük değildir,” hesabı yüklendik her şeyimizi ve attık doğaya kendimizi!

Mayıs’ta başlayıp ekim sonuna kadar, her yılın kesintisiz beş altı ayını doğanın koynunda geçirdik. Eylül sonlarına kadar yüksek rakımlı dağlarda, yaylalarda, ovalarda, sonrasında da sahillere inip deniz kıyılarında yaşadık. Bu her insanın yapabileceği bir gezi, bir yaşam biçimi değil. İçinizden, “Tam da benim hayalim,” diyenleri duyuyor gibiyim! Bilmelisiniz ki, bunu yapabilmeniz için öncelikli olarak minimal yaşam anlayışına yatkın olmanız, doğayı ve doğanın can dostlarını çok sevmeniz, böyle bir yaşam felsefesine inanmış olmanız gerekir. Değilse zor! Başlayıp da ancak bir hafta dayanıp, sonra dönen arkadaşlarımız oldu.

Her şey anlattığım kadar kolay olmadı tabii ki. Birçok zorlukla, sorunla karşılaştık ama her zorluğun ve sorunun çözüm yollarını yaşayarak aştık. İlk yıl acemilikler yaşadık. Öyle ya; iki insan, kesintisiz beş-altı ay dağda, ovada, bayırda, araç üstü bir çadırda yaşayacaktık! En temel gereksinimlerimiz neler olabilirdi? Bunlara kafa yordum, kampçılara, gezginlere sordum, listeler yaptım. Listemdekileri birer birer aldım. Örneğin, yoğun araştırma sonucu bir elektronik şirketine üç kilo ağırlığında taşınabilir çantalı bir güneş paneli yaptırdım. Diz üstü bilgisayarımı, telefonlarımızı, radyomuzu, kafa ve el lambalarımızı, yani bütün elektrikli ve elektronik aletlerimizi bununla şarj ettik. Aydınlatmamızı bile bu güneş enerjisiyle çalışan sistemle sağladık. Aracımızın bagajına, ölçülü dört kutu yaptırdık. Gıda, kapacak, kuru yiyecek ve diğer gereksinimlerimizi bu kutulara koyduk. Kamp ocağımızı, küçük tüpümüzü, 25 litrelik termosu, 20 litrelik termal su torbasını da bagaja yerleştirdik. Giysilerimizi, yastık, çarşaf, battaniye ve uyku tulumlarımızı iki valize koyarak, aracın arka koltuğuna yatırdık. Yollara çıkmak için ön hazırlıklarımızı ilk yıl böyle tamamladık ve aralıksız hayalimizi yaşamaya devam ediyoruz.

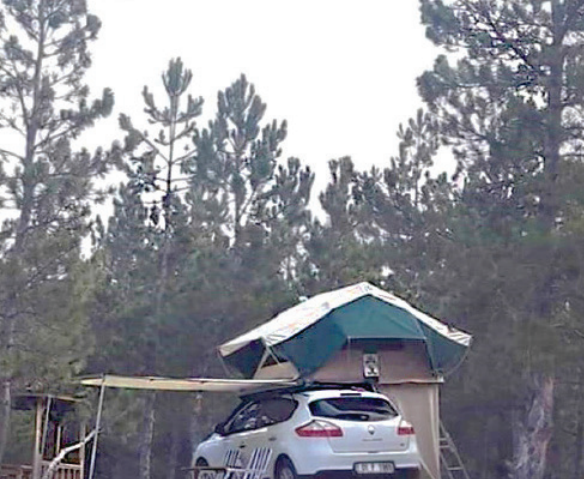
Merak edenler, tuvalet ve banyo sorunumuzu nasıl çözdüğümüzü soruyor. Anlatayım; araç üstü çadırımızın yan altında, yani birinci katında fermuarlı giyinme soyunma kabinimiz var. Kabin içinde bir kasa tuvaletimiz, bir de tavanda fiskiyeli termal su torbasını asacağımız aparatımız var. İhtiyaca göre üç beş günde bir 20 litrelik termal su torbasını doldurup güneşe yatırıyoruz. Bir saatte su 30-35 derece ısınıyor. Isındıktan sonra alıyoruz, giyinme soyunma kabinimizin tavanındaki asma aparatına asıyoruz. Banyomuzu rahatça yapıyoruz.

İlk deneyim yaşadıkdan sonra bir tutkuya dönüşüyor kampçılık. Bırakamıyor insan. Dört-beş yılda düşünce heybeme çok anı biriktirdim, daha da biriktirmeye devam edeceğim. İlk kamp deneyimimizi

hiç unutamam. Büyük bir merak, istek, heyecan ve keşfetme duygusuyla çıkmıştık yola. Tabii korku değil ama biraz endişe de yok değildi. Kütahya, 'Enne Tabiat Parkı'na gittik. Burası, baraj gölü kıyısında, muhteşem doğal güzelliği olan çok büyük ormanlık bir alandı. Tabiat parkı içindeki tek lokantanın yakınına araç üstü çadırımızı kurduk. İşletme sahibinin gündüzleri bağlı ama geceleri serbest bırakıldığını öğrendiğimiz kocaman altı Kangal köpeğini görünce biraz tırstık!

Lokanta, gece yarısına yakın saatlerde kapanıyor, çalışanlar gidiyormuş. Biz kocaman ıssız ormanın içinde gece yapayalnız kalacağız. Daha önce sohbet ederek tanıştığımız işletme sahibi, kaygımızı gözlerimizden anladı.

“Hiç korkmayın, gece size benim can dostlarım eşlik edecek, ayrıca aralıklı olarak jandarma da gelir gider. Ben sizinle ilgili onlara da bilgi vereceğim. Siz bir yerleşin, ben can dostlarımla sizi bir iki saate kadar ziyarete geleceğim,” dedi. Gerçekten de bir süre sonra köpekleriyle birlikte geldi. Köpeklerle yanımızda “oturun” komutunu verdi. Hepsini oturdular ve sahibine baktılar. Onlarla bir insanla konuşur gibi konuşmaya başladı. Bizi göstererek,

“Bunlar benim misafirlerim, dostlarım, yani yabancı değiller. Bu konuklarımı koruyup kollayacaksınız...” gibi sözlerle birkaç dakika sohbet etti köpeklerle.

Sonra her köpeğe ayrı ayrı beni ve eşimi koklattı. “Artık hiç korkmayın, kaygı duymayın. Buranın tadını çıkarmaya bakın. Siz burada kaldığınız sürece her gece köpeklerim sizinle olacak ve yanınıza ne insanı ne hayvanı, hiçbir canlıyı yaklaştırmayacak,” dediğinde biz doğrusu hem hayret ettik hem de tam olarak inanamadık.

İlk deneyimimizi neden böyle güvenliksiz,

ıssız bir ormanın içinde yaptığımız için içten içe kendimize de kızdık. Tedirginliğimiz devam ediyordu. Geceyi pek uyuyamadan geçirdik ama herhangi bir olumsuzlukla da karşılaşmadık.

Sabahları ben hep erken kalkarım. O sabah da gün doğmadan kalktım, çadırın fermuarını açtım, merdivenden aşağıya inerken baktım ki altı köpek de aracımızın etrafımızda daire oluşturmuş oturuyor. Beni görür görmez ayaklandılar ve kuyruklarını sallamaya başladılar. Hayretler içinde kaldım. İndim, hepsini ayrı ayrı sevdim. Çok keyiflendiler. Orada beş gece konakladık ve her gece bizi hiç yalnız bırakmadılar. Hatta 500 metre uzaklıktaki kaynak çeşmeye su almak için her gidişimde, birisi hep benimle geldi. Böylece bu sevimliler gündüzleri sahibinin, geceleri de bizim can dostlarımız oldular. İnsan ruhunun bir parçası, hayvan sevgisini tadana kadar uyanmazmış. Bizim de ruhumuzdaki zaten var olan hayvan sevgisinin, bu deneyimden sonra iyice uyandığını söyleyebiliriz.

Doğa aşkı bizde bağımlılık yaptı. Her yıl, yolculuk öncesi gideceğimiz yolların, göreceğimiz yerlerin heyecanını yaşamaya başlarız. Önce bir coğrafi rota çalışması yaparım. Nerelere, hangi bölgelere, hangi illere gideceğimizi, nerelerde kalacağımızı, kaç kilometre yol yapacağımızı belirlerim. Bu yerlerle ilgili değişik kaynaklardan araştırmalar yaparım. Böylece yaklaşık ne kadar bütçe ayıracağımız da ortaya çıkar. “Bu geziler çok pahalıya mal olmuyor mu?” diyenler oluyor. Tam da burada, şu önemli vurgulamayı yapmalıyım: Hayır, çok pahalıya mal olmuyor. İnanın, evde kaldığımızda harcadığımızdan daha fazlasını harcamıyoruz. Bu yıl yakıtın akıl almaz boyutta artması biraz zorlayacak gibi bizi! Her ne kadar evde olmadığımız ayların gelmeyecek olan elektrik, su parasını yakıt yerine kullanacak olsak da özgürlük adına katlanacağız buna.

Doğa ananın koynundaki yaşamda hiç zorlanmadığımızı rahatlıkla söyleyebiliriz. Aksine, doğanın insanı güzelleştirdiğini, derinleştirdiğini, iyileştirdiğini, özgürleştirdiğini ve her şeyden önemlisi insanlaştırdığını yaşayarak öğrendik. Bizi taşıyan bir aracımız, aracımızın üstünde bir çadırımız olduğu sürece evimiz aracımızın üstünde! Dolayısıyla bizim için hiçbir yer uzak değil. Dağ, deniz, ova, bayır, her yer bizim yaşam ve çalışma alanımız. Yeni yerler keşfetmek, yeni insanlar tanımak, doğayla, hayvanlarla, börtü böceklerle hemhal olmak muhteşem bir duygu. Yaşamayanlara sözcüklerle anlatmam olanaksız.

“Yaptığınız; kentin kalabalığından, gürültüsünden, görsel ve işitsel karmaşasından kaçış mı?” diye soruyorlar bana. Tam olarak değil. **Biz hayattan kaçmak için değil, hayatı kaçırmamak için yollardayız.** Gezmenin görmenin, doğanın derinliğinin farkına

varmanın, hayatı sindire sindire yaşamak olduğunu keşfettik.

Bir edebiyatçı olarak yazmak en büyük tutkumdur, artık gezmek, görmek, dolaşmak da tutkularım arasına girdi. Böylece tutku üçlemem; “gezmek”, “görmek”, “yazmak” oldu. Yaşadıklarım, gördüklerim, duyduklarım; öykülerime, araştırma-inceleme ve gezi yazılarıma kaynaklık ediyor. Örneğin; Mersin Büyükşehir Belediyesi’nin basımını yaptığı, 12 öyküden oluşan “Düşlerimden Düşenler” adlı kitabımda, gittiğim, gezip gördüğüm yerlerin izleri var. İlgi duyanlar, belediyenin kütüphanesinden ücretsiz edinebilirler.

Gezilerimizde çok güzel, heyecanlı, kimi zaman da kaygılı zaman dilimleri yaşadık. Sağlığımız elverdiği ölçüde daha da yaşayacağız. Örneğin; dağlarda kedi köpekleri, kuşları, börtü böcekleri saymıyorum, tavşanlarla, tilkilerle, yılkı atlarıyla, dağ keçileriyle, yaban domuzlarıyla çokça zaman geçirdik, onları besledik. Hiç birisinden, hiçbir zaman, hiçbir zarar görmedik.

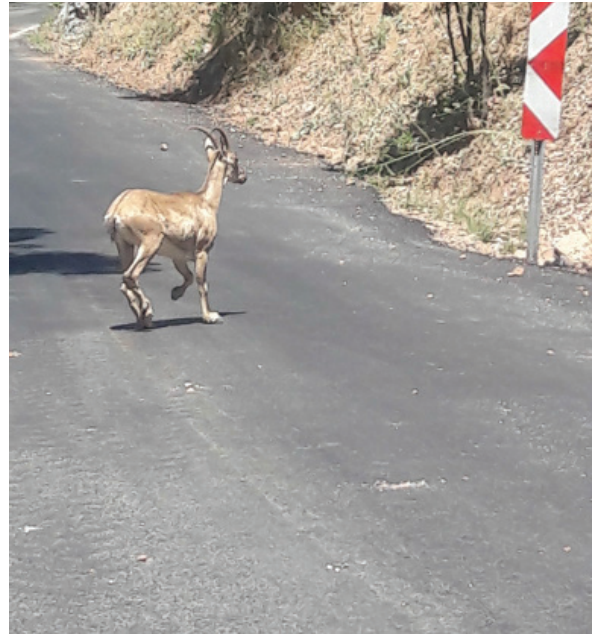
Erzincan’ın Ergen dağında, bir boz ayının üç yavrusuyla birlikte yanımıza yaklaşması, ön ayaklarının üzerine dikilip bize el sallaması, sonra da ardına dönüp yavrularıyla uzaklaşması, korkuyla karışık muhteşem bir duyguydu bizim için.

Daha fazla anlatmak istemiyorum; çünkü gezginler, kampçılar ya da gezmek isteyenler için üzerinde çalıştığım, içinde yol hikâyelerinin ve çokça fotoğrafların olduğu kitapta yer alacak anılar. Bu çalışmam, gezginler ya da doğayı gezip görmek isteyenler için bir el kitabı niteliğinde olacak. Şimdiye kadar 50 il gezdik. Gezdiğimiz, gördüğümüz yerlerin doğal güzelliklerini, tarihi ve turistik değerlerini, kamp yapılacak yerlerini, efsanelerini, yiyeceklerini, içeceklerini yazdım. Bu yıl sırada Trakya var, 2025’te boydan boya Karadeniz olacak. Sonra da sözünü ettiğim kitap ortaya çıkacak.

Çok önemli bir konuya değinmeden geçemeyeceğim. Kamp yerlerinde, mesire alanlarında, doğanın

en güzel yerlerinde saptadığımız en temel sorunlarımızdan birisi, belki de en önemlisi; doğayı koruma konusunda çok duyarsız bir toplum olduğumuzdur. Sürekli, konaklayacağımız her yerde, önce geniş bir çevre temizliği yapmak zorunda kalıyoruz. Neden böyleyiz? Neden doğayı bu kadar kirletiriz, hor kullanırız? Anlaşılr gibi değil! Bu sorunun pek de eğitimle ilgisi olduğunu düşünmüyorum; çünkü eğitilmiş insanların da çevreyi kirlettiklerine çok tanık oldum.

Bence, daha çok cezai yaptırım olmadığından kaynaklanıyor. Bir de kimi bölgelerde, o cennet güzeli dağlarımız, maden arama, mermer çıkarma, taş ocağı açma gibi nedenlerle delik deşik edilmiş! Yazık, çok yazık! İnsanlar doğada mutlu oluyorsa, doğaya daha çok çıkmalı ama bir koşulla; ruhlarını temizleyip, çevreyi koruyup kollayarak çünkü kirlenmiş doğa, ruhları da kirletiyor. Kirlenen ruhlar da doğayı, çevreyi çöplüğe çeviriyor!

Son söz; hayallerinizi ötelemeyin, peşinden koşmayı ertelemeyin. Korkularınızın sizi teslim almasına izin vermeyin. Zor olsa da pes etmeyin, vazgeçmeyin. “Ya olmazsa” diye düşünüp paniğe kapılmayın. Gerçekleştirmek istediğiniz ve çeşitli gerekçelerle ötelediğiniz hayalleriniz için attığınız her adımda, kendinize daha çok inanacaksınız. Cesaretiniz artacak ve psikolojik olarak daha da güçleneceksiniz. Belki de yaşamınızdaki keşke’lere elveda diyacaksınız; çünkü yapabilecekleriniz, hayal ettiklerinizle sınırlıdır...

PORTAKAL BAHÇELERİNDEN

TURGAY DEĞİRMENCİ

AŞIK VEYSEL'İ ANMA

2023 yılının Unesco tarafından Aşık Veysel yılı ilan edilmesi nedeniyle ülkenin çeşitli yerlerinde etkinlikler düzenleniyor. Aşık Veysel denince ilkokul günlerime dönüyorum. İlkokul öğretmenimiz her yıl yaz tatili başlarken üçer kitap almamızı, okumamızı ve hattâ bunları arkadaşlarımızla değiştirerek okumamızı ve okul başlangıcında okul kütüphanesine hediye etmemizi isterdi.. Bana da Aşık Veysel'in bütün şiirlerinin yer aldığı Dostlar Beni Hatırlasın kitabını almak düşmüştü. Biz de yaz tatilinde sığır güderken (otlatırken) okurduk kitaplarımızı. Okuma sevgisi daha ilkokuldayken başlamıştı.

Antalya Türkü Dostları THM Grubu Şef Cengiz Ulutaş yönetiminde, gerek koro ve gerek solo olarak hazırladığı türkülerle dinleyenleri mutlu etti. Özellikle Kara Toprak şiirini seslendiren Meliha Erten büyük alkış aldı. Türküler söylenirken ekrandan slayt olarak şiirlerinin de gösterilmesi güzeldi. Konserden ayrılırken benim dilimde konserde seslendirilmeyen Yeni Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan şiirinden dizeler;

*Eğlenme gurbette yayla zamanı
Mevlayı seversen ağlatma beni
Benek benek mekuptadır nişanı
Gözyaşım mekupta pul deyu yazmış. "*

ANSAN'DA ATTİLA İLHAN'I ANMA GÜNÜ

C.H.P.'nin 1946 yılında açtığı şiir yarışmasında Cahit Sıtkı Tarancı Otuzbeş Yaş birinciliği alırken henüz bir lise öğrencisi olan Atilla İlhan; Cebbar Oğlu Mehmedd şiiriyle ikinciliği almış, Fazıl Hüsnü Dağlarca ise Çakır'ın Destanı ile üçüncü olmuştur. Tanınmamış bir lise öğrencisine bu ödülü veren Jüride Ahmet Muhip Dranas, Ahmet Kutsi Tecer ve Nurullah Ataç gibi isimler vardır. Şiiri alan şair kadar ödülü veren seçicilerin de önemi vardır.

Benim yönlendiriciliğimde şiirlerle andık A.İlhan'ı, Cahit Çakıcı, o güzel yorumuyla Emperyal Otel ve Liman 1 şiirini, Nadire Sönmez; Mahur Beste şiirini ve Atilla İlhan'a yazdığı kendi şiirini okurken, Alp Altundal, İsmail Akar'ın A.İlhan şiirlerinden örnekler verdiği etkinlikte ben de en sevdiğim Üçüncü

Şahsın Şiiri'ni okudum..

.....
*akşamlar bir roman gibi biterdi
jezabel kan içinde yatarı
limandan bir gemi giderdi
sen kalkıp ona giderdin
benzin mum gibi giderdin
sabaha kadar kalırdın
hayırsızın biriydi fikrimce
güldü mü cenazeye benzerdi
hele seni kollarına aldı mı
felâketim olurdu ağlardım*

FETHİYE KİTAP GÜNLERİ

Şair arkadaşım Coşkun Karabulut'un çağrısıyla, Antalya'dan Bolat Ünsal'la birlikte gittik Fethiye'ye.İki şairin birlikte yolculuğu elbette şiir ve edebiyat konuşarak geçen güzel bir yolculuktu. Şiirlerini ilgiyle takip ettiğim Sabri Kuşkonmaz'da gelecekti. Daha önce de belirttiğim gibi kitap festivallerinde kitap satıldığı da pek yok, Ya da benim okurum yok.

Ancak şiirlerini ilgiyle takip ettiğim ve hep tanışmayı istediğim Sabri Kuşkonmaz'la tanışmak beni mutlu etti. Şafak Ahmet Sezer ve Sabri Kuşkonmaz'la bol bol sohbet ettik. Birbirimize kitaplarımızı imzaladık. Hatta benim çocukluğumdan beri efsane gibi anlatılan ve benim Gözlemci şiirinde anlattığım eşkıyalardan birinin oğlu olduğunu öğreniyorum. Benim Gözlemci şiirimden ilgili bölüm;

Fethiye yolundayım/Babamın sözleri yankılanıyor / Eşkiya soyadı beni Karabel'de/Uğrunuza harcadım bu ömrü ve Sabri Kuşkonmaz'ın o eşkiyalardan biri olan babasına yazdığı Hınçlı Paslar Ülkesi kitabında yer alan "Ardıçların Üşüme Zamanı" şiirinden dizeler.

*Karabel'den geçerken vakitsiz bir zemheride /
Dönemeçlerde kaykulmadan duruyor babam, /
Bakıyoruz sessiz ve gizli / Ben ardıçları görüyorum kar
altında, / O gençliğini görüyor bu dağlarda eskittiği*

Göz kamaştıran parıltısı karın, benim gördüğüm / Onun

*gördükleri ise sığmıyor gözlerine / Hangi ardıc ardında
sinmiş bir mavzer, / Hangi çalı dibinde upuzun yatan
Bayır'lı bir çerçi. / Burdur'dan inerken Fethiye'ye, /
Son satışı, boşalan kanı olmuş toprağa*

.....

Ve ben o çerçilerden birisi olan Bayır Köyünden Hacı İbrahim Dayıyı tanıyorum. Eşeğine yüklediği, köylünün ihtiyaç maddesi olan malzemelerini satmak için haftada bir gelirdi. Mallarını Fethiye'den getirdiğini söylerdi. Şimdi anlıyorum Karabel'den nice korku endişeyle getirip az bir kazançla bize ulaştırdıklarının değerini. Biz çocuklar toplanırdık etrafına oyuncak, leblebi vs. almak için. Hacı İbrahim ,gözlerinin ağını döndürüp korkuturken çocukları, kendince eğlenirdi belki.

RUMEN ŞAİRLERİYLE BULUŞMA

14-21 Ekim 2023 tarihleri arasında Antalya'nın Alanya ilçesinde gerçekleştirilen Rumen Şairler arasında gerçekleştirilen Şiir Yarışması kapsamında Rumen şairlerle buluşmak için Antalya'dan Musa Fırat, Harun Yiğit ve ben şair, çevirmen Ersin Engin'le beraber Alanya'ya gittik. Etkinlik kapsamında Romanya Yazarlar Birliği'nden Horia Gârbea'nın davetiyle gerçekleşen toplantıda, her iki ülkenin edebiyat dünyalarını karşılaştırmalı olarak ele alan "Günümüz Türk ve Rumen Şiiri" konulu bir söyleşi gerçekleştirildi. Söyleşiyi Şair, Çevirmen Ersin Engin başarıyla çevirdi.

" Romanya'dan on dört şair ve dört eleştirmenin katıldığı söyleşi karşılıklı kısa konuşmalar ve sonrasında soru cevaplarla tam bir dostluk havasında geçti." diyor etkinliği anlatırken Ersin Engin.

Karşılıklı sorular soruyoruz, Ersin Engin çeviriyor. Türkiye'de şiirin durumunu soruyorlar. Devlet politikalarının olumsuzluğu, posta masrafları, kâğıt fiyatlarının yüksekliğini, kitabevelerinin şiire satmıyor gerekçesiyle yer vermediğini, yayınevlerinin olumsuz tutumlarını, (...) eskiden şiir kitaplarının 1000'den fazla basarken bugün 500'ün altında bastığını dile getiriyoruz. Sorunlar aşağı yukarı aynı. Ancak Rumen şairler "iyimseriz ki buradayız; şiir yazıyoruz" diyorlar. "1960'larda dünyada bir kırılma yaşandığı, o dönemde toplumcu gerçekçilik egemenken 1980'li yıllarda liberasyonun etkisiyle şiirin de değiştiğini" söylüyorlar. Bizden en çok Buket Uzuner, Orhan Pamuk ve Nâzım Hikmet'i tanıyorlar. Bizim kitapların arkasındaki bandrolleri soruyorlar. Bu bandroller nedeniyle bizim kitaplardan çok para kazandığımızı düşünüyorlar. İnternetin yaygınlaşmasıyla şiirdeki niteliksizliğin görünür olduğunu, iki ülke arasındaki işbirliğinin büyük yazar dernekleriyle gerçekleşebileceğini söylüyorlar. Türkiye'deki şairlere çağrı yapıyorlar şiirlerininizi

gönderin yayınlatalım diyorlar. Karşımıza yine çeviri sorunu çıkıyor. Birbirimize kitaplarımızı , dergilerimizi veriyoruz. Şiir ve eğitim ilişkisini soruyorlar. Biz, dini önceleyen yazar ve şairlerin okullara gittiğini diğerlerinin okullara gitmelerinin engellendiğini söylüyoruz. Ben yanımda bulunan Edebiyat Nöbeti Dergisi'ni veriyorum.

Şair-Çevirmen Ersin Engin'in çevirdiği **Ucuza Şiirler** kitabındaki şiirlerle tanıyoruz Peter Horn'u. **Kaçınılmaz** şiiri, ülkemizde yaşanan ve bir çok gazetecinin, aydının tutuklanmasına neden olan sansürü anlattığı için buraya alıyorum.

Ayrıntı-Murai Havan

KAÇINILMAZ

Beni aldılar/en sonunda/sonra çağırdılar / köyün en ahmağını/sansür için/ O karar verdi/şiirlerimin/ birinci sınıflar için/yazılanlardan farklı/o yüzden de devlet için zararlı olduğuna

Bizi etkinliğe davet eden Horia Garbea'nın imzalayıp verdiği Ersin Engin çevirisi Diğer Kıyı'nın bitiş dizeleri;

*Bir gemi diyeceğiz / sadece bir gemi / onun
merhamet denizine yelken açacak / ve görmemizi sağ-
layacak / gerçekten bir sonu olup olmadığını*

Alanya'dan Antalya'ya dönerken Ersin Engin'e kitaplarımızı imzalıyoruz, Ersin Engin de bize düş/zaman kitabını imzalıyor. Ersin Engin'i Sudan Çıkış şiiriyle selamlıyorum

Sudan Çıkış
*Suydu gözlerimize dolan / dünyamızı gözeneksiz bira-
kan bir deriydi su, öncesiydi yalnızlığımızı / sonra kan/
üşştü ellerimize düştü damarlarımızdan / bulandı su/
Sürünerek çıktım sudan*

(Gelecek sayıda sürecek...)

Haber

MERSİN SANAT EDEBİYAT DERGİSİ II. İLYAS HALİL ÖYKÜ ÖDÜLÜ SONUÇLARI

Ödül Töreni Öncesi 2. İlyas Halil Öykü Ödülünü ile 3. Mersin Roman Ödülü'nü Yazarlar Seçici Kurul Üyeleri Tanışma Toplantısı 08 Ocak 2024 İçel Sanat Kulübü Mersin..

.Fotoğraftakiler; Ali F. Bilir, Aydan Yalçın, Yaşar Bedri Özdemir, F. Saadet Bilir, Nursel Duruel, Gülseren Engin Ünsün, Orhan Özdemir, Erkan Özaydın, Tülay Özaydın, Dilek Ekici, Engin Kükrer, Abidin Yağmur, Turan Ali

BİRİNCİ -"VALİ KONAĞININ GÜLÜ" ADLI DOSYASI İLE ABİDİN YAĞMUR;

1979 yılında Sivas'ta doğdu. İlkokul ve ortaokulu Sivas'ta okudu. Çocukluğu Ali Baba Mahallesi'nin siyasal ikliminde geçti. 1995 yılında ailesiyle Mersin'e yerleşti. Aynı yıl Mersin İletişim Lisesi'ne girdi. 1998'de bu okuldan mezun oldu.

Mersin'de, 1998 yılında başladığı gazetecilikte çeşitli kademelerde çalıştı. Yüksel Gazetesi, Çınar Gazetesi, İmece Gazetesi, Haberci Gazetesi ve Güney Gazetesi'nde görev yaptı. Güney Gazetesi'nde editörlük ve yazarlık görevine devam ediyor. Adı anılan gazetelerde muhabir, yazı işleri müdürü ve yazar olarak çalıştı. Meslek yaşamı boyunca muhabirlikten ve köşe yazarlığından hiç kopmadı. Cumhuriyet Gazetesi, Birgün Gazetesi ve Yeşil Gazete muhabirliği yaptı. Halen Artı Gerçek muhabiridir.

Meslek yaşamı boyunca Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, Türkiye Spor Yazarları Derneği, Mersin Gazeteciler Cemiyeti'nin düzenlediği farklı yarışmalarda, haber ve yazı dallarında 11 ödül aldı. Balıkesir Yenihaber gazetesinin merhum Gazeteci Ekrem Balıbek adına koyduğu "En İyi Gazete Yazarı Ödülü"ne 2010 yılında değer görüldü. Evrensel Gazetesi'nin basın şehidi Metin Göktepe adına koyduğu ödüle 2021 yılında değer görüldü. 2022 yılında İçel Sanat Kulübü "Rehber Aydın Şiir Ödülü"ne değer görüldü.

Öykülerini 2018 yılında yayımladığı 'Pazartesi' adlı kitabında, gazete yazılarından bir kısmını 2019 yılında yayımlanan 'Ben Dar Kafalı Mıyım Neyim?' adlı kitabında topladı. Aktif gazeteciliğe ve yazarlığa devam ediyor. Mersin Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo -Televizyon-Sinema Bölümü son sınıf öğrencisidir. Gazeteci Esra Şasi Yağmur ile evlidir. Jiyan Eylül ve Bejan Ekin'in babasıdır.

İKİNCİ-“BABAM GELİNCE” ADLI DOSYASI İLE ENGİN KÜKRER;

1980 yılında Eskişehir’de doğan Engin Kükrer, son olarak 2020 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe Bölümü’nde yüksek lisans eğitimini tamamladı. Halen aynı üniversitenin muhasebe bölümünde doktora çalışmalarını sürdürmektedir.

Bugüne kadar yazdığı beş yüzün üzerinde şiir, öykü ve yazı bulunmaktadır. Şair / yazar; 2021 yılından bu yana katıldığı çeşitli yarışmalarda dört kez birincilik, iki kez ikincilik, üç kez üçüncülük, sekiz kez mansiyon, üç kez jüri özel ödülü, bir kez yılın şairi ödülü, bir kez yılın öykücüsü ödünü kazanmıştır. Ayrıca üç eseri finalist olmuş, on eseri ise yarışmalarda seçki eserleri arasına girmiştir. Şiir, öykü, makale ve denemeleri 'A-Kalemler', 'Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi', 'Asonans', 'Ay', 'Aylak', 'Cumba Sanat', 'Edebiyat Durağı', 'Edebiyat Nöbeti', 'Eliz Edebiyat', 'Eskişehir Sanat', 'Etos Dergi', 'Güncel Sanat', 'Kar Öykü', 'Kar Şiir', 'Kibele Kültür Sanat', 'Kukumav', 'Mahal Edebiyat', 'Nitekim', 'Panzehir', 'Poetika', 'Porsuk Kültür', 'Roman Kahramanları', 'Türk Edebiyatı', 'Yazı -Yorum' vb. çeşitli dergi ve kolektif kitaplarda yayımlanmıştır.

Son olarak Kükrer’in “Babamın Kalbini Kim Çaldı?” isimli öykü dosyası 2. Mustafa Özbey Jüri Özel Ödülünü alarak öykü kitabı olarak basılmıştır. Yazar ayrıca 2022 yılı Eskişehir Öykü Ödülünün de sahibidir.

ÜÇÜNCÜ-"SONGÜL'ÜN SOL BACAĞI" ADLI DOSYASI İLE DİLEK EKİCİ;

1986 yılında Kayseri’nin Sarioğlan ilçesinde doğdu. Sekiz yaşındayken Tokat’a taşınmıştır 2004 yılında Tokat Anadolu Lisesi’nden mezun olmuştur. 2009 yılında Gazi Üniversitesi Çorum Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nden mezun olmuştur.

2010 yılında Cumhuriyet Üniversitesinde tezsiz yüksek lisans yapmıştır. 2011 yılında Samsun’un Alaçam ilçesinde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yapmaya başlayan yazar, Sinop Üniversitesi’nde Halk Bilimi üzerine tezli yüksek lisans yapmıştır. Edebiyat Nöbeti ve Mersin Sanat Edebiyat dergilerinde öyküleri yayınlandı. Yazarın ilk kitabı 2023 yılında yayımlanan “Delili” adlı romanıdır. Kitabında insanın kendisiyle ve geçmişle olan ilişkisini sorgulayan Ekici mitolojik unsurlara da yer vermiştir.

REMZİ GÜLSÜN

KÜÇÜK İNSANA AĞIT

çocukken
bir fidandı
masallarla sulanan

büyürken
hoyrat eller
kırdı dallarını

küçücük kaldı
sığar oldu
balkondaki saksıya

en son ne zaman
biri için kalbi çarptı
ağız dolusu güldü
gözyaşı döktü
öfkeyle dolup küfretti

en son ne zaman
bir çocuğun başını okşadı
evin önüne bir tas su
bir kap yemek koydu
kuşlar, kediler
aç, susuz kalmasın diye

çoktan unuttu

tek dostu oldu
yanından hiç ayırmadığı
antidepresan hapları

ona seslendi
akrep gibisin
derken Nâzım
dinle küçük adam
derken Reich
onu işaret etti

övündü durdu
on binden fazla
takipçi sayısıyla

oysa bir elin parmakları bile değildi
cenazesindeki k a l a b a l ı k

o oldu
bu oldu
şu oldu

bir kendi olamadı

MERSİN SANAT EDEBİYAT DERNEĞİ
3. İLYAS HALİL ÖYKÜ ÖDÜLÜ-2024

İLYAS HALİL ÖYKÜ DÜLÜ'nün amacı, şair ve yazar İlyas Halil'in kişiliğini tanıtmak, Mersin'e olan tutkusunu gelecek kuşaklara aktarmak ve edebiyatımıza yeni yapıtlar kazandırmaktır.

KATILIM KOŞULLARI

- 1.İlyas Halil Öykü Ödülüne 18 yaşını doldurmuş olan herkes, yetişkinlere yönelik **çok sayıda öykü içeren dosya** ile katılabilir. Yarışmayı düzenleyenler ve birinci derece yakınları katılamazlar.
- 2.Yarışmaya katılan öykü dosyasının dili Türkçe olmalıdır.
- 3.Öykü dosyası Word ortamında, A4 kâğıdına, 12 punto Times New Roman yazı karakteriyle, 1,5 satır aralığında yazılmalıdır.
4. Öykü dosyası; üzerinde rumuz yazılarak, tek yönlü kâğıda bilgisayar çıktısı ile **yazarın adı yazılmadan 5 (beş)kopya** hazırlanacaktır. Yazarın özgeçmişi, kimlik bilgileri, posta adresi-mail adresi-cep telefonu ve dosyanın adını içeren imzalı belge, üzerinde rumuzun yazılı ayrı bir zarf ile birlikte, belirlenen adrese kargo ile gönderilmelidir.
- 5.İlyas Halil Öykü Ödülüne katılan öykü dosyaları iade edilmeyecektir.
- 6.Ödüle değer bulunan öykü dosyalarının yayın hakkı iki yıl süreyle Mersin Sanat Edebiyat Dergisine aittir. Dereceye girenlerin kitap olarak yayımlanması hedeflendiğinden katılımcılar, ad ve soyadlarıyla öykü dosyalarının dijital kopyasını erkanozaydin48@gmail.com adresine, iletişim bilgilerini de ekleyerek göndermelidir.
- 7.Gönderilecek öykü dosyası daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış, başka yarışmalarda ödül almamış olmalıdır.
- 8.Başvuru koşullarını sağlamayan öykü dosyaları geri bildirilmez.
- 9.Gönderilen öykü dosyalarının içeriğiyle ilgili hukuksal, bilimsel ve yazınsal sorumluluk yazarına aittir.
- 10.Öykü dosyalarının değerlendirilmesinde Türkçeyi kullanma gücü, kurgu becerisi, yaratıcılık, özgünlük, anlatımda akıcılık, noktalama ve yazım kurallarına uygunluk gibi özellikler aranacaktır. Fazla sayıda noktalama ve yazım hatası içeren öykü dosyaları değerlendirme dışı bırakılır.
- 11.İlyas Halil Öykü Ödülü'ne gönderilen öykü dosyaları özgün (yazara ait) olmalı, başkasına ait yapıttan alıntı içermemelidir. Ödül alan öykü dosyalarında değerlendirme sonrasında böyle bir olgu ortaya çıkarsa, yazar aldığı ödülü iade edecek, ortaya çıkacak zararı tazmin edecek, hukuksal gelişmelerin tarafı olacaktır.

DEĞERLENDİRME

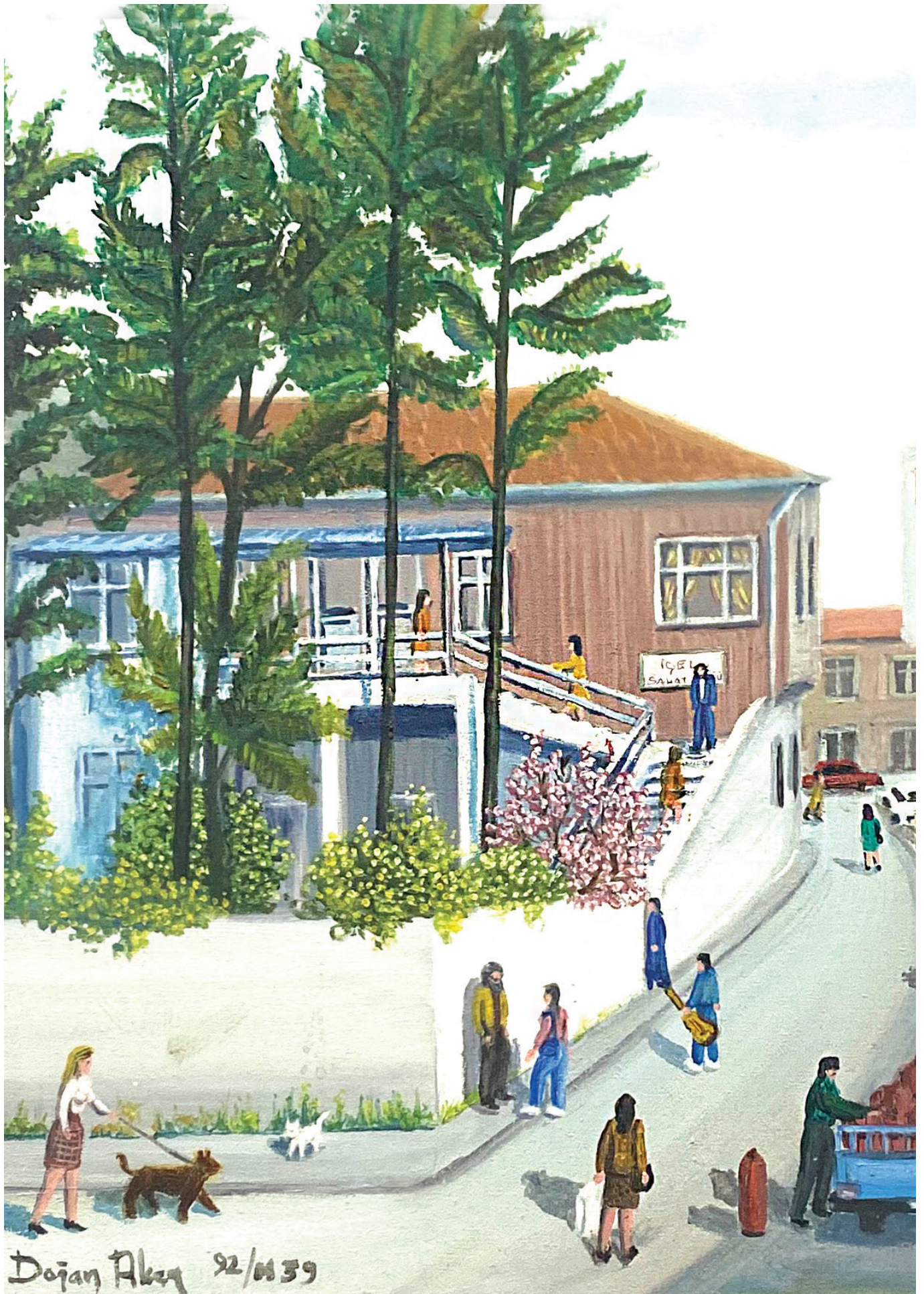
1-SEÇİCİ KURUL: Nursel Duruel, Ali F. Bilir, Orhan Özdemir, Çetin Derdiyok ve Ferhat İşlek'ten oluşmaktadır.

2.YARIŞMA TAKVİMİ : **SON BAŞVURU : 10 Ekim 2024** Son başvuru tarihinden sonra gelen öykü dosyaları değerlendirmeye alınmaz. Sonuçlar 02 Aralık 2024 tarihinde www.mersinsanatedebiyat.com adresinden ve basın aracılığıyla duyurulacaktır. Ödül töreninin yeri ve tarihi daha sonra bildirilecektir.

3.ÖDÜLLER : Dereceye giren dosyalardan birinciye 20.000 TL, ikinciye 7.500 TL ve üçüncüye 3.500 TL ile ödül verilecektir.

4.İlyas Halil Öykü Ödülü'ne katılanlar yukarıda belirtilen koşulları tümüyle kabul etmiş sayılırlar.

GÖNDERİ ADRESİ : ERKAN ÖZAYDIN (İLYAS HALİL ÖYKÜ ÖDÜLÜ) Cumhuriyet Mah. GMK Bulvarı NO: 965 E PALMA 1 Sitesi B 5 Blok D 4 Davultepe-Mezitli-MERSİN 0536 771 51 59 (Not: gönderirken adresi kontrol ediniz. Dernek adresiyle karıştırmadığınızdan emin olunuz!)

Doğan Akay 92/0139